

vrede

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

▼ Ontwikkelingsdebat

▼ Willy Claes naar de NAVO

■ 50 jaar Intern. Muntfonds

□ Verenigde Naties

■ Noord-Ierland

□ Rwanda

● Verkiezingen

■ Duitsland

■ Het verleden van Mitterrand

□ Haïti - Irak

□ Cuba

□ Bosnië

■ Europese veiligheid

■ De affaire Dreyfuss

■ Anti-persoonsmijnen

verschijnt tweemaandelijks
37ste jaargang - nr. 310 - november-december 1994
afgiftekantoor Gent X
Vrede - Knokkestraat 44 - 9000 Gent
Tel. (09) 221 18 39
Fax (09) 220 87 20

De vierde macht

Sinds geruime tijd wordt nog al eens de nadruk gelegd op de rol van de vierde macht in onze samenleving. Men bedoelt hiermee de media die zowat als waakhond zouden optreden t.o.v. de beleidsinstellingen.

Maar is dit wel zo? In sommige gevallen wel maar ontegensprekelijk meer in het ene land als in het andere.

Er zijn natuurlijk een reeks pijnlijke ervaringen waaruit blijkt dat dit dikwijls bij fundamentele problemen niet het geval is. Dat zelfs de informatie gemanipuleerd wordt.

Iedereen denkt hierbij vanzelfsprekend aan de Golfoorlog, de vervalsingen van Timisora, de opgeblazen verering van Koning Boudewijn en zovele andere recente gebeurtenissen.

Maar er zijn andere feiten waarbij men verstomd staat over het zwijgen van de media.

Kurt Waldheim was gedurende twee termijnen sekretaris-generaal van de VN en werd President van Oostenrijk en het was pas dan dat aan het licht kwam dat hij als officier van de Wehrmacht toch op de hoogte was van de nazimisdaden in Griekenland tijdens de oorlog.

François Mitterrand was minister van de IVe Republiek en sinds 1981 president van Frankrijk maar toch is het pas nu dat we inzicht krijgen in de rol die hij gespeeld heeft tijdens de oorlog.

En we zwijgen over de vele corruptieschandalen die pas laat in verschillende landen aan het licht kwamen waar politiciers bij betrokken zijn.

De vraag kan dus gesteld worden of de media, de vierde macht dus, wel opgewassen is voor de taak die ze zich toemeten.

Vandaar het belang van de, zij het dan kleine maar kritische pers, die niet van financiers of adverteerders afhangt en zich onafhankelijk kan opstellen.

Maar daarom moet deze kleine pers, zoals VREDE, op de steun van zijn lezers kunnen rekenen.

VREDE

Ja ... zei Petrus nu weten we het eindelijk. Het "Officieel Journaal van de Gemeenschappen" van de E.U. te Brussel heeft het bekend gemaakt. Vanaf 1 januari 1995 is de verplichte norm van de groene bananen: 14 cm lang met een diameter van 27 mm. Men voegt er niet aan toe welke naam men moet geven aan die vruchten die buiten deze vastgelegde normen vallen. Appelsienen of citroenen? Wie sprak daar weer over bureaucratie?

INHOUD

EDITORIAAL	Ontwikkelingsdebat	3
UITKIJK	Willy Claes naar de NAVO	4
INTERNATIONALE INSTELLINGEN	50 jaar Internationaal Muntfonds De VN: minst geliefde aller moeders?	5 7
EUROPA	Ierland rapport Europese veiligheid Verkiezingen in Duitsland: zal weinig verandering veel...	9 31 17
AFRIKA	Rwanda: regionale inzet	12
VERKIEZINGEN	Breuk met de burger?	14
DOSSIER	Racisme: hoe het groeide	19-22
EERLIJKHEIDSHALVE		6-13-22-23
FRANKRIJK	De jeugdgeheimen van president Mitterrand De "Vrienden" van Mitterrand	24 26
VERENIGDE STATEN	Uitstokende VS-maneuvres in de Caraïben en de Golf	27
CARAÏBEN	Cubanen op de vlucht	28
MIDDEN-OOSTEN	Opheffing embargo tegen Irak	29
JOEGOSLAVIË	Bosnië: Oorlog doodt elke democratie	30
BEWAPENING & ONTwapENING	Ontwapening, zei u Het non-proliferatie verdrag	33 35
TERUGBLIK	De affaire Dreyfuss	34
25 JAAR GELEDEN IN VREDE - Wie kan helpen? Vredesfonds		36
VREDESINITIATIEVEN	Dialogogavonden - Erratum - Gedicht	37
VOOR DE VUIST	België: help de landmijnen de wereld uit	39

Verleenden hun medewerking aan dit nummer:

Georges Spriet - Willy Courteaux - Antoine Uytterhaeghe - Robert De Gendt - Frans Frison (Ierland)
Sammy Riffac (Frankrijk) - André De Smet - Rudolf Boehm - Jan Van Calsteren - Hilde Proot - Jean Verstappen - José Gavilan - Albert De Coninck - Franklin De Vrieze - Jeanne Provost

vrede

Tijdschrift -
6 nummers per jaar
"Vrede"
Studie- en informatiecentrum voor
vredes- en
ontwikkelingsproblematiek v.z.w.

REDACTIE-BEHEER PUBLICITEIT:
Knokkestraat 44 - 9000 Gent
Prk. 000-0956015-80
Vrede v.z.w. - 9000 Gent -
Tel. (09) 221 18 39
Fax (09) 220 87 20

LEESGELD:
110 Fr. los nummer
600 Fr. per jaar
700 Fr. instellingen met faktuur
800 Fr. Nederland

STEUNABONNEMENT: 1.000 Fr.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:
Michel Vanderborgh
Beukendreef 15,
9401 POLLARE - NINOVE

ABONNEMENTDIENST:
Lotty Verwest.

Overname van artikels en tekeningen is slechts
toegelaten mits bronvermelding en toezending
van een presentemplaar.

EINDREDAKTIE:
Lucien Bollaert, Wouter De Raes, André De
Smet, Jan Olsen, Georges Spriet, Victor
Stuyck, René Van Nerum, Dirk Vonckx.

REDAKTIESECRETARIS:
Lucien Bollaert.

HOOFDREDAKTEUR:
André De Smet.

De ondertekende artikels beantwoorden niet
noodzakelijkerwijze aan het standpunt van de
redactie.

OFFSET DRUK:
"Nevelland", B.W.,
9840 Nevele (Landegem).

Ontwikkelingsdebat

Er heerst al geruime tijd een kritische sfeer rond de visie op ontwikkelingssamenwerking. We kunnen ons niet meer beperken tot de eenvoudige stelling "het noorden buit het zuiden uit", menen velen in dit verband. Graag verwijst men dan ook naar 'andere' oorzaken van het debâcle in het huishouden van zovele Derdewereldlanden. De vinger gaat daarbij gretig naar de verantwoordelijkheid van lokale elites in de problemen van hun land. Of omgekeerd, naar de successen van de Zuidoostaziatische tijgers: Korea, Taiwan, Maleisië, Hong Kong, Singapore. Of nog de uitbuiting van zuid door zuid.

Anderen zien de Derde Wereld als een bedreiging voor onze jobs en onze welvaart in het Noorden, dus zeker niet als een slachtoffer waar we solidair moeten mee zijn.

Vandaar dat het des te verheugender is een 11.11.11-campagne van het NCOS te zien die onder de slogan gaat "veel hongersnoden ontstaan hier". Met andere woorden er wordt gewezen op de machtscentra in het noorden die bepalen hoe het er op de wereld aan toe gaat.

De Honger-campagne heeft al een jaar gewerkt rond verschillende dossiers die meerdere sectoren van onze maatschappij behelzen. Daarbij luidde de boodschap naar het publiek: ontwikkelingssamenwerking als dusdanig kan de wereld niet redden. Het gaat om het functioneren zelf van onze maatschappij.

Vandaag is de vrije-markteconomie de enig zaligmakende weg voor zowat alle bewindslui op deze aarde. Maar buiten Zuid-Oost-Azië is deze vrije markt een nachtmerrie voor de mensen in de ontwikkelingslanden. Het is niet omdat het geloof in diepmaatschappelijke omwentelingen vandaag minder aanhangers zou tellen dat de essentie van het kapitalistisch systeem zou gewijzigd zijn.

Als je dat vertaalt in een **uitbuiting van de grote meerderheid** die op geen enkel gebied, en zeker niet op het economische, mee kan beslissen, **door een machtige kern, centrum** zeg maar, van democratisch niet te vatten economische en financiële clusters (groepen, samenwerkingen, trusts...) zit je minder vast aan de zogenaamde 'geografische' omschrijving: noord tegen zuid. Het centrum heeft een bepaalde nood aan structuren die haar activiteiten ruimte laten: lokale elites lenen zich daar uitstekend voor, als ze maar een kruimel mee kunnen pikken. In onze wereld van concurrentie, innovatie en nieuwe technologie, wordt soms

een bepaald produktiedomein erg kwetsbaar door de constante dwang of dilemma om steeds maar opnieuw te vernieuwen of gedoemd te zijn verouderd aan de kant te staan. Op zo'n terrein en op een wel gegeven moment van de "vrije-markt-ontwikkeling", hebben producenten in Zuid-Oost-Azië een opgang kunnen bewerkstelligen. Dat nu het 'zuidelijke Korea' zelf het andere 'zuidelijke Peru' met rijst overstelpt en de lokale Peruaanse boer het verdomhoekje induwt is dan toch geen negatie van het kapitalisme en haar

expansieve dominantie naar nieuwe gebieden. Er is toch geen verschil met multinationals als b.v. Philip Morris die een groot deel van de wereldvoedselketen in handen hebben? Onze visie op ontwikkeling kan niet anders dan anti-imperialistisch zijn.

Diezelfde centrum-rand (periferie) analyse passen we toe op het gebied waar bij uitstek de economische en financiële clusters gesitueerd en actief zijn. Het noorden dus. Dan zie je enerzijds een grote groep die min of meer eerbaar leeft dank zij het actief meedraaien in het economisch proces. Ze krijgt het echter moeilijker om haar 'verworvenheden' te behouden omdat de economisch machtigen hun winst-accumulatie willen behouden, verhogen, versnellen in de veralgemeende concurrentie. Anderzijds is er een groeiende groep die uit de boot aan het vallen is. Het beeld van de duale maatschappij in het vrije-markt-systeem, dus.

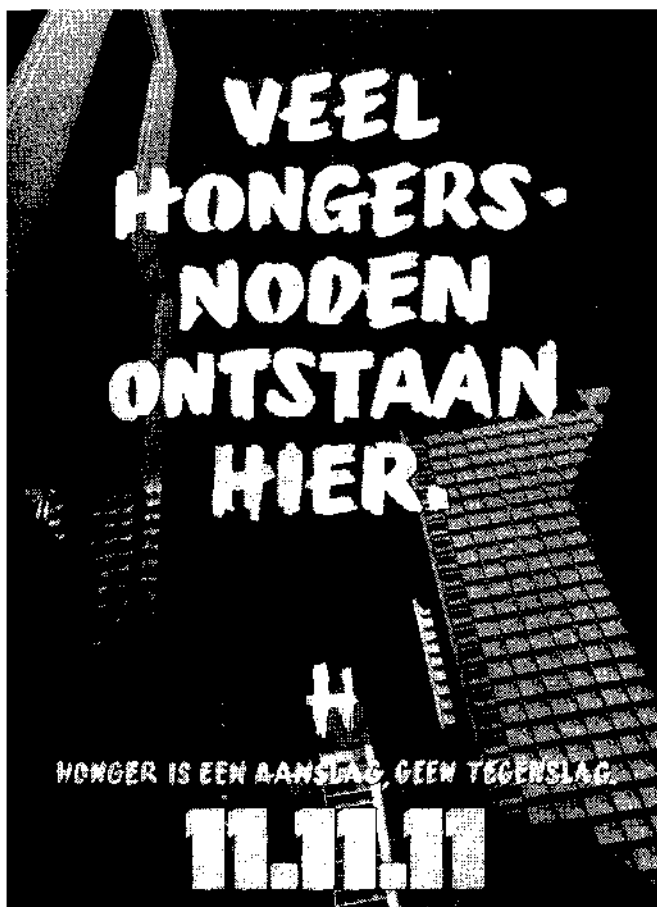
In een contract is de 'derde' diegene die de overeenkomst niet ondertekent. Wel dit is de Derde Wereld, diegene die niet

mede beslist hoe de zaak evolueert, diegene die aan de rand staat, in de periferie.

De visie over ontwikkelingssamenwerking zou, volgens mij, op deze gedachtengang moeten stoelen. Het is dan duidelijk dat we vooral politiek actief zullen moeten zijn om democratische controle te verwerven op het 'centrum'. Deze actie zal dan ook duidelijk anti-kapitalistisch moeten zijn. De machtscentra zullen moeten worden aangepakt, aan banden gelegd. Ik vrees dat dit niet zal kunnen zonder te raken aan de eigendomsstructuren. Een socialistisch programma dus.

Laat ons met z'n allen de discussie verder zetten, en ondertussen de actie niet vergeten. Er bestaan een reeks kleinschalige initiatieven die precies willen werken om meer macht te geven aan de periferie. Laat ons niet bij de pakken blijven zitten. 11.11.11. staat voor de deur.

Georges Spriet

Willy Claes naar de NAVO

Lord Carrington, eertijds secretaris-generaal van de NAVO, deed er onlangs zijn beklag over, dat dergelijke hoge posten zo oersaai en uitputtend zijn, omdat je zo vaak in luxe-hotels moet logeren. Dat Willy Claes, ondanks deze waarschuwing, de hoge functie in de NAVO toch heeft willen accepteren, toont aan hoe dapper ook een klein land kan zijn.

Als ik het goed heb, zijn er tot nog toe maar twee sekretarissen-generaal van de Verdragsorganisatie geweest die afkomstig waren uit een socialistische partij. Het zal wel toeval zijn, dat het allebei Belgen waren. De eerste was Paul-Henri Spaak, die zijn pad naar de hoge functie in 1948 al voorbereidde met de historische uitspraak (Spaak was befaamd om wat toen in politieke milieus als welsprekendheid werd beschouwd): "J'ai peur, nous avons peur, tout le monde a peur." Van Spaak was bekend dat hij vóór de oorlog anti-militarist was en het insigne van het gebroken geweer droeg.

Er zullen wel diverse redenen zijn waarom Willy Claes werd uitverkoren. Om te beginnen is de NAVO het aan zichzelf verplicht, af en toe ook eens een "socialist" te benoemen om in de ogen van de publieke opinie niet compleet en permanent geassocieerd te worden met oerconservatieve-tot-reactionaire figuren van het Luns-type. De Verdragsorganisatie heeft het bij tijd en wijlen toch al zo moeilijk om het imago van verdediger van democratie en vrijheid hoog te houden en het gedrag van sommige lidstaten met de mantel der liefde te bedekken: Portugal met zijn autoritair regime dat een jarenlange en bloedige koloniale oorlog voerde; het Griekenland ten tijde van de kolonels; Turkije dat met NAVO-wapens de Koerden uitroeit. In de periode van de Koude Oorlog was het bewaren van de consensus een vrij eenvoudige kunstje: een gemeenschappelijke vijand is daartoe het wondermiddel. Pogingen om de eenheid te bewaren rond een nieuwe gemeenschappelijke vijand konden maar een tijdelijk succes boeken. Na de Golfoorlog was het moeilijk om Saddam Hoessein met Hitler te blijven vergelijken (zoals een Engelse journalist in die periode liet opmerken was de enige gelijkenis het feit dat ze allebei een snor hadden). En vanaag wordt de situatie nog verder gecompliceerd doordat de voormalige vijanden van het Oostblok staan te dringen om in het Westblok, met andere woorden de NAVO, te worden opgenomen. Er moet dus voor de NAVO niet alleen een nieuwe taak worden bedacht, maar ook een nieuwe consensus.

Willy Claes is het model van de consensus-figuur. Hij is de pragmaticus bij uitstek, wordt niet gehinderd door enig politiek beginsel dat hem als "socialist" zou kunnen brandmerken. (Hij wordt dus van de weeromstuit ook niet gehinderd door het feit dat hij als socialist een dergelijke functie heeft geambieerd en aanvaard.) Hij kan met iedereen opschieten omdat hij de kleur kan aannemen van het gezelschap waarin hij zich bevindt. Hij is een uitstekend diplomaat. En als woorden tekort-

schieten kan hij altijd achter de piano gaan zitten of naar de dirigeerstok grijpen om de aandacht af te leiden. Hij is met grote zorg gekleed en gekapt. Maar bovenal: hij weet waar de macht zit; en de macht is de zijde waar de Willy Claessen altijd te vinden zijn. Hij weet dus ook wie de baas is in de NAVO. Toen de Amerikanen - onder Clinton - bommen gingen uitgooien boven Irak onder voorwendsel dat Saddam Hoessein een aanslag had willen beramen op de voormalige president, Bush, kwam Claes zonder gêne voor radio, televisie en pers verklaren, dat hij volledig achter het Amerikaanse optreden stond. Op het moment dat bij deze verklaring aflegde, had geen enkele instantie het bewijs geleverd dat er zo'n aanslag beraamd was geweest, en ook achteraf is er geen enkele aanwijzing aan het licht gekomen, hoe hard de Amerikaanse inlichtingendiensten zich ongetwijfeld ook hebben ingespannen. Tijdens de grote anti-raket-betogingen, waaraan de Socialistische Partij (toen in de oppositie) deelnam, hield Claes, toch een van de zwaargewichten in de partij, zich opvallend gedeisd.

Belgie is in de internationale politiek sinds decennia nooit iets anders geweest dan een meeloper met de macht.

Af en toe krijgt iemand daar een prijs voor. Vandaag is dat Willy Claes.

Een CVP-voorganger van Claes op Buitenlandse Zaken, heeft eens verklaard dat een klein land als België geen eigen buitenlandse politiek kan voeren. Er zijn voorbeelden die bewijzen dat dit niet klopt, maar deze zienswijze lijkt in België wel traditie te zijn geworden. Noch bij de Golfoorlog, noch bij de interventie in Somalië, noch in het optreden in Rwanda of op enig ander moment, is er sprake geweest van een "Belgische" houding terzake, met andere woorden een houding die geïnspireerd is door de belangen van de natie in samenhang met humanitaire beginselen. België is in de internationale politiek sinds decennia nooit iets anders geweest dan een meeloper met de macht. Af en toe krijgt iemand daar een prijs voor. Vandaag is het Willy Claes.

"En België? Onze diplomatie is sedert de Tweede Wereldoorlog afgestemd gebleven op eenzelfde golfengte: het Amerikaanse signaal. Spaak en Van Zeeland legden de basis, met aan Vlaamse kant de steun van De Schryver en Van Cauwelaert. Hun opvolgers op Buitenlandse Zaken, van Harmel (met de nuances van diens visionaire doctrine) over Tindemans tot Eyskens, zijn geen duimbreedte van de Atlantische koers afgeweken. Zelfs de pragmatische socialist Claes ontpopte zich, tot ongenoegen van de koele NAVO-minnaars binnen de SP, tot een akoliet van het State Department."

Manu Ruys - De Standaard 27/10/94

Let wel, met dit alles wordt niet beweerd dat Claes een onbeul of een hansworst is. Van hem is bekend dat hij zijn dossiers uitstekend kent (als er al een is natuurlijk), hij is ongetwijfeld een uitstekend onderhandelaar en hij weet zich voor iedereen aanvaardbaar te maken. Het lijkt dus geen twijfel dat hij, technisch gezien, uitstekend in zijn job zal functioneren.

Als Claes bij dit alles ook nog een visie had, zou dat alleen een handicap zijn. Het gaat in deze context immers niet om visie, maar uitsluitend om machtspolitiek.

W. Courteaux

50 jaar Internationaal Muntfonds

Madrid: een scheet in een glas water

Het I.M.F. had zich voorgenomen haar 50-jarig bestaan met de nodige glans te vieren. Ze zou de wereldbevolking de weldaden van haar optreden in de economie van onze planeet mooi verpakt verkopen. Haar rol als helper van de economisch zwakke landen in hun streven om de betere industrielanden te vervoegen zou meteen sterk onderstreept kunnen worden.

Kortom het I.M.F. ziet zich als een nuttige en noodzakelijke internationale instelling die ertoe bijdraagt om de mensheid meer welvaart te brengen.

Het feest had mooi kunnen zijn, ware het niet verstoord door het optreden van een aantal ontwikkelingslanden, die niet akkoord konden gaan over de verdeling van de nieuwe Speciale-Trekkings-rechten-taart (STR) waarvan ze maar een klein stukje zouden krijgen.

Over de grootte zelf van de STR-taart waren ook de toonaangevende landen het oneens onder mekaar. Er was met name behoorlijk wat onvrede over de voornemens van de directeur-generaal Michel Camdessus. Hij voorzag namelijk nieuwe fondsen voor landen in het zuiden.

De ontwikkelingslanden stellen vast dat sedert de implosie van de socialistische landen meer en meer geld stroomt naar Centraal- en Oost-Europa. Bijgevolg kan er minder geld van IMF en Wereldbank hen als lening worden toegewezen, waardoor het voor hen nog moeilijker wordt het hen opgelegde structurele hervormingsprogramma door te voeren. De G-7, of de belangrijkste componenten Duitsland, VS en Groot-Brittannië waren ook niet te spreken over het optreden van de directeur-generaal. Hij wilde een grotere STR-taart (36 miljard dollar) bakken en ze op een andere manier verdelen. De G-7 wilde een veel kleinere taart en deze dan voornamelijk bestemmen voor de nieuwe leden, d.w.z. in hoofzaak de ex-socialistische landen en de erfstaten van de voormalige Sovjet-Unie. Het is dan ook begrijpelijk dat de Derdewereldlanden het voorstel van Camdessus steunden die hen belangrijke gelden reserveerde.

Het optreden van Michel Camdessus heeft het image van de IMF-peetvaders geschaad. Hij werd dan ook door deze elitaire club op de vingers getikt en aangemaand in het vervolg zijn horloge gelijk te zetten met deze van de G-7-groep.

De Bretton-Woods-instellingen (IMF en Wereldbank) zijn geen liefdadigheidsinstellingen, zij behartigen de belangen van de rijkste industrielanden, die aan de rest van de wereld hun economische en handelshegemonie onder het vaandel van de vrije markt willen opdringen. Zo

kan men stellen dat het IMF bij het toekennen van leningen aan ontwikkelingslanden, zich laat leiden door motieven en doelstellingen van haar peetvaders. Het is dan ook belangrijk dat de G-7 de verdeling van de kleinere STR-taart in de richting duwt van de ex-socialistische landen. Deze regio hebben ze nog niet helemaal onder controle en het gevaar bestaat dat er zich daar voor hen nog onaangename ontwikkelingen voor

doelstellingen die de G-7 voor deze staten heeft uitgedacht.

De Derdewereldlanden zijn nu al praktisch volledig door middel van de structurele aanpassingsprogramma's en de opening van hun markten voor buitenlands kapitaal aan de IMF-hegemonie onderworpen. Ze zijn op die manier voor het IMF niet meer prioritair in hun hegemonomistische strategie. Bijgevolg kan het al haar aandacht vestigen op de regio's

zouden kunnen doen. Verder zijn ze nog niet klaar met hun slopingwerk van de sociale infrastructuur in deze landen en het verwerven van een economische machtspositie.

Toenadering tot Centraal- en Oost-Europa past in hun zoektocht naar hegemonie, en biedt meteen ook de mogelijkheid om de sociale verworvenheden van de bevolking in het Westen te ondergraven en te ontmantelen.

Om dit doel efficiënter te maken wil de groep van G7 in het IMF een bijkomend gebak: STFC (system transformation facility = fonds voor systeemverandering). Deze nieuwe fondsen moeten speciaal dienen voor de ex-socialistische landen om ze sneller in te schakelen in het concept van hun wereldeconomie; dat zijn de politieke en economische

die ze nog niet volledig onder controle heeft. De ontwikkelingslanden die sedert jaren zien dat steeds meer IMF- en Wereldbank-geld oost- in plaats van zuidwaarts gaat, hebben er hen toe aangezet hun blokkeringsminderheid te gebruiken in het stemrecht en zo de voorstellen voorlopig af te wijzen, waardoor de champagne op het feest niet kan opgediend worden.

Men kan zich de vraag stellen of deze blokkering een nieuwe richting gaat geven aan de Bretton-Woods-instellingen; of was het slechts een jammerlijk incident op de verjaardagsfuif.

Het probleem rond de speciale trekking werd doorverwezen naar het interim-komitee van het IMF, waarvan onze minister van financiën, Philippe Maystadt, momenteel voorzitter is.

In dit interimkomitee kan men zich op alle gemak de tijd nemen om de Derde-wereldlanden afzonderlijk onder druk te zetten, gezien hun verplichtingen tegenover het IMF en bepaalde industriële landen, of beloftes van voorkeursbehandelingen door de Bretton-Woods-instellingen. Van een gezamenlijk optreden tegen de IMF-politiek zal dan nog weinig in huis komen. Zelfs die landen die het aangedurfd hebben de voornemens van de G7-groep in vraag te stellen, kunnen zich aan moeilijkheden verwachten bij de toekenning van toekomstige leningen.

We kunnen terecht stellen dat het optreden van deze ontwikkelingslanden niets zal veranderen aan de algemene politiek van IMF en Wereldbank. Het probleem wordt nu het feit dat het IMF verplicht is een nieuwe verpakking rond haar STR-taart te wikkelen opdat ze door iedereen aanvaard zou kunnen worden. Men moet dus aan het incident op de feestbijeenkomst geen grote waarde hechten. Het was, excuseer voor de uitdrukking, een scheet in een glas water. In de huidige context kan en mag men van de Bretton-Woods-instellingen geen andere politiek verwachten. Zij dienen hun economische opdrachtgevers. Het doel van deze laatste is de ganse planeet een systeem op te dringen, waarin zij de macht uitoefenen, waarin alleen de rijken rijker worden. Het IMF en de Wereldbank vinden hierin hun reden van bestaan.

Antoine Uytterhaeghe

*STR - speciaal trekkingsrecht is een rekeneenheid die door het IMF wordt aangewend. De eenheid is niet stabiel. Men berekent haar waarde aan de hand van vijf valuta's : 40% Usdollar, 21% D-mark, 17% yen, 11% Franse frank en 11% Britse pond. Momenteel is een STR ongeveer 46,5 BF waard.

Het IMF en de Wereldbank veroordeeld door het NGO-tribunaal in Madrid

In de marge van de officiële bijeenkomst van IMF en Wereldbank in Madrid heeft een volkstribunaal - onder het voorzitterschap van François Rigaux, professor internationaal recht UCL- zich gebogen over de "tyrannie" van het IMF en de Wereldbank ten opzichte van de ontwikkelingslanden.

Dit tribunaal was een initiatief van de coördinatiegroep van de Ontwikkelings-NGO's (niet-gouvernementele organisaties), teneinde een evaluatie te maken over ontwikkeling van de IMF-politiek sedert 1988. Toen werd in Berlijn inderdaad het IMF een eerste keer veroordeeld.

Het verdict werd op maandag 3 oktober bekend gemaakt. Tegen de uitspraak is geen beroep mogelijk.

De rechtbank van de coördinatiegroep is tot de volgende vaststelling gekomen:

3.000 multinationals concentreren 25% van de wereldproductie, en de 15 belangrijkste onder hen hebben een bruto-inkomen dat groter is dan dat van 120 landen.

In 1992 controleerde 20% van de wereldbevolking 83% van het globaal inkomen.

20% van de armsten op onze aarde moesten in 1992 met 1,4% van het globaal inkomen overleven.

Volgens gegevens door de Wereldbank verstrekt, leven 1,4 miljard mensen met een inkomen van minder dan 1 dollar per dag.

In 1960 was het verschil van inkomen tussen de 20% rijksten ten opzichte van 20% armsten 30 tot 1. In 1991 was deze verhouding 61 tot 1.

Het aantal personen die over een fortuin van meer dan 1 miljard VS-dollar beschikken bedroeg 145 in 1987, in 1994 is dat aantal gestegen tot 358.

Deze gegevens zijn in de ogen van het tribunaal het nefaste gevolg van de aard van het IMF en Wereldbank-acties. Deze leiden namelijk tot een massale en bestendige verkrachting van de mensenrechten, speciaal in hun economische, sociale en culturele rechten. Vooral worden de bevolkingen getroffen in hun recht op ontwikkeling.

Bijgevolg worden beide Bretton-Woods-instellingen verantwoordelijk gesteld voor de honger op onze planeet.

A.U.

Eerlijkheidshalve

UNICEF

Volgens deze internationale V.N.-organisatie sterven jaarlijks 15 miljoen kinderen door honger of banale ziekten in de wereld. 3,6 miljoen ton graan zou volstaan om deze kinderen een heel jaar te voeden. De wereld-oogst aan graan bedroeg in 1980 1.556 miljoen ton en is sindsdien nog aanzienlijk toegenomen. Slechts 0,2 % is dus voldoende om de kinderen in leven te houden. Volgens de Wereldbank kan 2 % van de wereldgraanoogst het miljard ondervoede mensen in de wereld voeden. Intussen gaat men echter van de een naar de andere internationale conferentie zonder dat er een daadwerkelijke oplossing komt.

TOP ... PUNT

Het is een traditie dat hoge militairen en politiciers bij hun op pensioenstelling een post krijgen in een of andere multinational. De reden is voor iedereen duidelijk.

De gewezen Amerikaanse staatssecretaris voor Buitenlandse Zaken onder Nixon, prof. Henry Kissinger, werd zo pas aangeworven als raadgever bij Metro Goldwyn Mayer en zijn belangrijkste aandeelhouder de Franse bank Le Credit Lyonnais. In dit bericht dat op 13 september werd bekendgemaakt wordt gewezen op "de buitengewone kennis en de ervaring van Henry Kissinger in de economische dossiers van de wereld die in grote mate zal bijdragen aan de uitstraling en expansie van Metro Goldwyn Mayer"...

De VN: minst geliefde aller moeders?

De VN? Je zou de kritiek in één volzin kunnen samenpersen: "Stuur dat dikwijls machteloos, veel geld opslopend, sterk bureaucratisch, vooral door de VS gedomineerd ding de wereld uit!". Punt.

Slot van het artikel? Neen, want er is toch nog wel wat meer over te zeggen. Indien de VN, vooral de laatste jaren, er niet zou geweest zijn, wat dan? Waar zou er nog meer geschoten in plaats van gepraat zijn geworden indien dit enige, echt universele netwerk er niet was? Niet meer te achterhalen, zeker niet sedert "het evenwicht van de twee grootmachten" naar één zware jongen is overgeheld. Er blijft natuurlijk een zware problematiek en een stevige dosis kritiek.

In een wereld van de drie "O"s: met veel Onzekerheid, Onstabiliteit en Onbeslistheid liggen de kaarten niet eenvoudig op tafel. Het lijstje van de VN en zijn gespecialiseerde instellingen is lang: etnische -, nationale -, religieuze spanningen 't allen kanten, grenskwesties, economisch-monetaire problemen met het "recht van de sterkste", grondstoffen, ecologische problemen, bevolkingsaan-groei, toename van korte-termijn-planning, mensen- en volkenrechten, onderontwikkeling, bewapening en ... vul maar aan.

Probeer dit kluwen maar te ontwarren en op te lossen, vooral als je als moeder VN met 185 soms zeer verschillende staten-kinderen rond de tafel zit. Als Belgen met twee, drie, vier partners hebben we een beetje ervaring hoeveel jaaaàren er over gaan om een begin van hervormingen door te drukken.

Neen, de VN is niet wat de VN graag zou willen zijn maar wel wat de staten willen dat ze is, en slechts één met vetorecht kan de hele VN blokkeren, en daar zit je nu eenmaal mee. Zo staat het in het Handvest en dat veranderen is geen makkie, want daarvoor is 2/3 van de stemmen nodig plus het akkoord van al de permanente leden van de VN.

Of er hervormingen nodig zijn? Er zijn boekenrekken vol met goede bedoelingen en reeds vele jaren wordt erover gepraat. Na bijna vijftig jaar -en welke vijftig dan nog - ben je uiteraard aan verandering toe en is verjonging meer dan gewenst. De kloof tussen ideaal en werkelijkheid moet men steeds proberen een beetje dicht te maken. En daarbij mag (moet) realisme niet ontbreken zonder afbreuk te doen aan het "verwijderde doel".

Dus toch maar op naar een scheut betere wereldorde. De zoveel bezongen "nieuwe wereldorde" is nog ver af. Zeker in deze tijden waar de "triomf van de vrije markteconomie", vooral daar waar het ongebreidelde kapitalisme - en dat is nog voor veel landen het geval - de grote baas blijft spelen. Het andere projekt van de "centraal geplande markteconomie" heeft door het falen van eigen mensen maatschappijvisie en vooral de toepassing ervan, zijn eigen systeem in het voormalige Oostblok de grond inge-

boord. En toch enkele overwegingen rond noodzakelijke hervormingen die bij de VN het best zouden gebeuren.

Het handvest

Basis van alles. Hervormingen komen er dus maar als teksten gewijzigd zullen worden en dat doe je nog niet zo vlug als het om een Handvest gaat.

Ook vandaag blijft het Handvest een uitdaging voor al wie geloven in een meer rechtvaardige en vreedzame internationale wereldorde, die elke dag opnieuw waargemaakt moet worden. Daarom moet de uitbouw van een algemeen veiligheidssysteem hoge prioriteit gegeven worden.

Bij de algemene principes liggen enkele moeilijke brokken te wachten. Wat doe je met "niet-inmenging" t.o.v. het principe van de bescherming van de mensenrechten en de rechten van de minderheden op internationaal vlak. Bij ernstige schendingen zou de VN middelen moeten hebben om, bij wijze van uitzondering, oplossingen na te streven. In elk geval zou militair optreden van afzonderlijke staten, met als doel mensenrechten te herstellen en dit zonder mandaat van de VN, niet mogen. Dit geldt ook voor regionale organisaties (OAE - OAS - CVSE - NAVO...).

Andere bestendige aandachtspunten zijn: de beteugeling van wapenproductie en wapenhandel, de schuldenlast, het economisch protectionisme, de zorg voor het milieu, de bevolkingsgroei en de toepassing van het internationaal recht (sancties en eventuele militaire maatregelen).

De Algemene Vergadering

Vanuit de opvatting van de parlementaire democratie sleept de Algemene Vergadering een groot democratisch deficit met zich mee. Zo was het van bij de geboorte en zo is het altijd nog. Met 185 rond de tafel is het niet eenvoudiger en je zit daar nu eenmaal met enerzijds sterke-beren-landen maar ook met een hele reeks met zeer weinig middelen. Het Handvest heeft ook voorzien dat de Algemene Vergadering slechts aanbevelingen kan geven en dat een bepaalde

kwestie niet mag besproken worden zolang ze op de agenda van de Veiligheidsraad staat, zonder dat die V.R. verantwoording verschuldigd is.

En dan heb je het vetorecht, een van bij het ontstaan zo gewild recht als instrument van de machtigen met kernwapens er bovenop en sedert de wijzigingen in de Sovjetunie, met China als zachter geworden buitenbeentje. Het vetorecht dat volgens sommigen "ons voor heel wat zottigheden heeft gespaard". Want hoe zou je anders aan beslissingen zijn geraakt? En dan moet men die sterke Westerse aanwezigheid maar voor lief nemen zelfs al tellt men reeds 279 bij de VN ingediende misdaden die met het veto ongestraft zijn gebleven. De VN is daardoor een organisatie van regeringen en staten geworden en zeker niet van volkeren en burgers. Ook al gaat het met dat vetorecht de laatste jaren heel wat soepeler.

Om het toch nog wat democratischer te laten lopen is er dus nog heel veel te doen. Een stap in de goede richting zou er kunnen in bestaan de rol van de Regionale Veiligheidsorganisaties (O.A.E. - O.A.S. - C.V.S.E. e.a.) sterker uit te bouwen, al blijven hervormingsplannen hier aan de magere kant.

De veiligheidsraad

Het orgaan bij uitstek dat om hervormingen roept. Naast wat hiervoor reeds werd vermeld zijn er nog een reeks voorstellen: een greep hieruit.

Een grondige bezinning over de V.R. in overeenstemming met de actuele geopolitieke situatie is absoluut gewenst. De V.R. is zeker geen nauwkeurige weergave van het VN-lidmaatschap: de groten, vooral het Westen, bezitten daar een machtspositie die niet meer verantwoord is in vergelijking met de toestand in 1945.

De geschiktheid van de permanente leden om, volgens het Handvest, verantwoordelijkheden uit te voeren is dikwijls geweld aangedaan omdat de nationale belangen duidelijk voorrang kregen.

Om de samenstelling van de V.R. een beetje evenwichtiger te maken zou men

het aantal leden kunnen uitbreiden van 15 naar 20, maximum 22, om het nog efficiënt te houden. Het aantal permanente leden zou ook kunnen worden verhoogd maar hier krijg je wel wat gedonder in de glazen.

Wie? Japan heeft reeds zijn kandidatuur gesteld en Duitsland zit eveneens af te tellen. Voor beide landen moet men dan het Handvest wijzigen want in artikelen 53 en 107 worden ze nog altijd geduid als "vijandige staten".

Je hoort ook wel eens zeggen: neem Frankrijk en Groot-Brittannië er uit en geef dat mandaat aan de Europese Unie zodat elk land dan eens aan de beurt zou komen. Zie je dat al gebeuren?

In elk geval niet nóg meer onevenwicht roepen de Niet-Gebonden landen die wel met potentiële kandidaten zitten in hun grote en/of hoogbevolkte landen waar Indië, Brazilië, Nigeria, Mexico, Indonesië, Egypte reeds staan te drummen. Begin er dus maar aan!

En dan zit je nog met het Vetorecht dat de rechthebbers momenteel zeker niet willen opgeven. Men zou kunnen milderden door de niet-veto bezitters, zoals dat nu reeds voor sommige uitzichten mogelijk is, een nog grotere kans te geven om bepaalde resoluties af te stemmen. Of wanneer maatregelen moeten genomen worden tegen één van de permanente leden zelf, dit lid niet laten deelnemen aan de stemming. Of een "gecombineerde veto-stemming" invoeren waarbij méér dan één negatieve stem nodig is.

Wat de werking aangaat is de V.R. sedert het einde van de koude oorlog en het losbarsten van een reeks nationaliteitsminderheden en mensenrechtenconflicten toch op hogere toeren gaan draaien. Jammer genoeg niet altijd met het gewenste succes. Ervaringen wijzen er op dat er nog heel wat uitgeklaard dient te worden met het oog op een meer efficiënte werking.

"Peace making", "Peace building" en "Peace enforcement" zijn in de praktijk niet altijd eenvoudig uit elkaar te halen. In het Handvest vind je die nieuwe begrippen nog niet en de "veldwerkers" balen wel eens bij het getheoretiseer van de "bureaucratische" deskundigen! Wel wil men beter doen op het gebied van de "Vroegtijdige Verwittiging" en de Preventieve Diplomatie om zoveel mogelijk "warme conflicten" te voorkomen. Daarbij wordt het ontwerpen van een goed systeem bij het opsporen van conflict-haarden een noodzakelijkheid. Verder stelt zich eveneens de vraag of er niet meer bereidheid moet komen bij de lidstaten om permanente vredesmachts ter beschikking te stellen van de VN. Deze vredesmachts inzetten, op basis van een beslissing van de VN, zou enkel dan mogen gebeuren wanneer

de operaties daadwerkelijk onder leiding en controle van de VN zelf staan. Het is niet goed wanneer zware jongens, met de vlugge "zegen" van de VN het op eigen houtje willen klaren. Denk bijvoorbeeld maar aan het optreden van de V.S. en Rusland in hun "eigen achtertuin".

Het zou dus goed zijn indien nu eindelijk het sluimerende Militair Staf-Comité van de VN in werking schiet en dat ook begonnen wordt met de oprichting van een permanente VN-Vredesmacht met daartoe speciaal opgeleide krachten. Wat de economische sancties betreft is het nodig een diepere kennis en een betere begeleiding te voorzien vooraleer tot militaire actie over te gaan. Tevens moet rekening gehouden worden met principes als "evenredigheid tussen doel en middelen" gezien deze dwangmiddelen zeer ernstige gevolgen kunnen hebben voor de burgerbevolking. Veel werk op de plank voor de Veiligheidsraad en .... zien of er wat verandert.

De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties heeft op 20 oktober Duitsland, Italië, Indonesië, Botswana en Honduras verkozen als de vijf nieuwe niet-permanente leden van de veiligheidsraad.

Op 1 januari 1995 zullen zij in functie treden voor een periode van twee jaar.

De andere vijf niet-permanente leden, in functie tot 31 dec. 1995 zijn Argentinië, Tsjechië, Nigeria, Oman en Rwanda.

Zoals men weet zijn de vijf permanente leden, met vetorecht, de V.S., Frankrijk, China, Rusland en Groot-Brittannië. (ads)

De Secretaris-Generaal

Er zijn meermaals stemmen opgegaan om de positie van de Secretaris-Generaal te versterken zodat in bepaalde omstandigheden de zaken wat vlugger en efficiënter zouden kunnen verlopen. Hierbij werd gedacht hem met politieke uitkijkposten, militaire waarnemers en onderzoekscommissies uit te rusten. Maar daar hoor je de laatste tijd minder over.

Financies

Het zwakke broertje van de V.S. Geregeld wordt er aan de alarmbel getrokken om het chronische gebrek aan financiële middelen aan te klagen. Dit is reeds zo voor het normaal budget maar wordt enorm verzaamd door de

sterke toename van VN-operaties.

Van 1945 tot 1988 waren er dertien operaties en sedert die datum is dit aantal verdubbeld. In 1995 gaan deze vredesmissies 100 tot 130 miljard B.F. kosten. Dat is enorm veel, maar als je dat bedrag gaat vergelijken met wat er in de wereld van vandaag aan bewapening en oorlogsvoering wordt besteed dan is dat minder dan één procent, dus ...

Ondanks dit verschil rijst de vraag of de landen bereid zullen zijn deze steeds groeiende bedragen neer te tellen.

Hier rekent men vooral op de V.S. die traag en laattijdig over de brug komen zonder dat dit nog sterker moet leiden tot "wie veel of de meeste centen inbrengt mag de koers bepalen".

Natuurlijk moet de VN het geld zuinig beheren en daar zijn nationale en meer nog internationale organisaties niet altijd de beste in.

Als topje van de ijsberg: de massa's niet altijd goed gebruikte papieren en de luxe uitgaven zouden vooral de Derde Wereldlanden moeten doen steigeren.

En of we bij de hervormingen zullen krijgen "wie niet betaalt, niet stemt" is nog 'n andere kwestie ...

De Niet-Goevernementele Organisaties

Het is reeds een jarenlange traditie dat NGO's wel wat consultatief in de papie brokkelen hebben bij de VN, of juist er, bij sommige gespecialiseerde instellingen van de VN: ECOSOC, UNESCO en bij Commissies zoals die van de Ontwapening en de Mensenrechten. Op zich is dat uiteraard een goede zaak al blijft de invloed eerder zwak. Dit heeft te maken met de inhoud van het statuut en de middelen van deze N.G.O.'s.

Het verschil tussen wat de staten zich kunnen veroorloven ten overstaan van de N.G.O.'s is enorm groot en verhoogt het democratisch deficit. Een domein waar in de toekomst nog heel wat ten goede zou moeten veranderen. Al zullen die N.G.O.'s soms ook wel wat moeten gaan doen tegen eigen bureaucratische doenwijzen om echt "diplomatie van het volk" te zijn.

Maar dit is stof voor een artikel op zich.

Samengevat

Laten we moeder VN niet aan haar lot over. Tussen het schrijven en drukken van deze lijntjes zal de 49e zitting van de Algemene Vergadering haar verloop hebben gekend. Laten we hopen dat met het goud-van-de-veertig in 1995 op komst, de eerste noodzakelijke hervormingen zijn ingezet.

Robert De Gendt

Ierland rapport

Na 25 jaar bloedvergieten, wordt het nu vrede?

Op zondag 14 augustus was het 25 jaar geleden dat Britse troepen op de straten van Noord-Ierland verschenen. Na de bloedige incidenten rond de beweging voor burgerrechten, werden ze aanvankelijk door de nationalistische minderheid met opluchting verwelkomd. Maar de catastrofale blunder van "Bloody Sunday" in Derry, en het inzetten van de troepen voor huiszoekingen, straatcontroles, en allerlei pesterijen maakten daar snel een eind aan. Voor één derde van de nationalistische minderheid, 10% van de Noord-Ierse kiezers, moesten de Britten eruit. Of die eis ook voor 100% gesteund werd door de meerderheid van de nationalistische, is moeilijker te bepalen. Voor twee derden van de Noord-Ierse bevolking, de Unionisten, en de groeiende middengroep die zich noch tot het nationalisme, noch tot het unionisme bekennt, was hun aanwezigheid de enige waarborg van een beetje veiligheid temidden van de bloedige waanzin van 25 jaar republikeins en loyalistisch geweld.

Hoop

In april 1993 begon de leider van de gematigde nationalistische (Social Democratic Labour Party, SDLP) John HUME, besprekingen met Gerry ADAMS, de leider van Sinn Féin/IRA.

Meer dan een jaar later, kennen alleen ingewijden de precieze inhoud van hun plan. Zonder input van Unionistische zijde kan het alleen aanleunen bij de traditionele nationalistische opties. Dat blijkt ook uit de verklaringen van Gerry Adams.

In oktober van datzelfde jaar werd in de Londense Downing Street, door de Ierse en Britse regeringen een verklaring ondertekend, die een breuk betekent met de steriele benadering tot dan toe van het Noord-Ierse vraagstuk. De Downing Street Verklaring verschaft een kader waarbinnen de democratische partijen weer kunnen gaan praten, garandeert dat de rechten en tradities van beide gemeenschappen zullen vastgelegd worden in de wet, en dat aan het statuut van Noord-Ierland niet zal getoerd worden zonder de instemming van de meerderheid van de bevolking. Er wordt ook voorzien dat het verhoorde akkoord tussen de partijen het voorwerp zal uitmaken van een referendum in Noord-Ierland, en in de Ierse Republiek.

De verklaring werd gunstig onthaald door alle partijen, Noord en Zuid, behalve door de extremisten in beide kampen: de Democratic Unionist Party (DUP) van Dominee Paisley, en Sinn Féin/IRA. Paisley was ronduit anti, Sinn Féin ontwikkelde een meer subtiele tactiek: maandenlang werden "opklaringen" gevraagd, de basis "geraadpleegd", het woord "vrede" was voortdurend in de mond van Gerry Adams, maar het IRA ging ongestoord verder met de terreur-kampagne. Het resultaat van al dit gedoe was verwarring, groeiende achterdocht bij de Unionisten, en schrikwekkende toename van de loyalistische tegen-terreur. Het leek wel of het zoveelste

Noord-Ierland

De Britse schatkist schat dat het Noord-Ierlandkonflikt zowat 4 miljard (± 192 miljard frank) aan de gemeenschap kost.

De uitgaven voor de veiligheid slopen twee derden op van dit budget. Het stationeren van 18.850 soldaten wordt geschat op ± 24 miljard in 1993. Het budget van de Royal Constabulary (politie) 11.600 manschappen was opgelopen tot ± 4,2 miljard. Tussen 1990 en 1992 heeft de regering in Londen eveneens 3,2 miljard uitgegeven voor de verbetering van de veiligheid van officiële gebouwen als kommissariaten, rechtbanken, elektrische centrales enz. De directe economische hulp zou zowat 2 miljard Pond (± 99 miljard frank) bedragen. De Noord-Ierlandse provincie kent een werkloosheidsgraad van 13,1% van de actieve bevolking tegen 9,4% voor het geheel van het Verenigd Koninkrijk. 35 procent van de actieve bevolking is tewerkgesteld in de openbare diensten. (ads)

vredesinitiatief weer eens dood en begraven was.

Dan kwam begin september, na lang wachten het nieuws: het IRA zou "de gewapende strijd volledig stopzetten".

Wordt het nu Vrede ?

Nauwelijks was het nieuws van het wapenbestand bekend, of wat men hier noemt "Murphy's wet" trad in werking: alles wat verkeerd kan, zal verkeerd gaan.

De Downing Street Verklaring voorzag, dat pas met Sinn Féin/IRA zou gepraat worden, als die **permanent** een einde zou stellen aan de 'gewapende actie', en na een voldoende "quarantaine".

Eerste Minister Reynolds verkoos Gerry Adams binnen de week naar Dublin uit te nodigen, en verscheen met hem en John Hume op het perron van het regeringsgebouw. Gerry was de vedette, en overschaduwde Hume, de leider van de partij die de grote meerderheid van de nationalistische vertegenwoordigt. Sinn Féin slaagde erin een wig te drijven tussen Dublin en Londen, en tussen Reynolds en vice-premier Spring van Labour, die zich veel kritischer opstelt t.o.v. de republikeinse extremisten.

De knieval voor Sinn Féin werd ook niet onverdeeld gunstig onthaald in Hume's SDLP: meer dan eens vertolkte de ondervoorzitter van die partij, Seamus Mallon, het argwaan van de grote meerderheid der nationalistische, en van de overweldigende meerderheid in de Republiek t.o.v. Sinn Féin.

Over de reactie bij de Unionisten hoeft ik geen tekening te maken. Die voelden zich al bekocht door Londen, en zien in de flater van Reynolds de bevestiging van hun achterdocht: dat beide regeringen een koopje gesloten hebben met Sinn Féin.

Dat op zijn beurt is niet bevorderlijk om de loyalistische terroristen ertoe te bewegen ook de wapens neer te leggen.

Aldus aangemoedigd, lanceerde Sinn Féin/IRA zich in een reeks provocatieve acties: betogingen, systematische opening van gesperde grensovergangen, rellen met politie en legerpatrouilles, en diende zich aan als de "overwinnaar" in een 25-jarige oorlog.

Inmiddels is het nu ook duidelijk waarom Gerry Adams weigerde het woord **permanent** te gebruiken om het wapenbestand te omschrijven. Onthaald en gevierd als een politicus van wereldformaat door de Iers-Amerikaanse lobby, heeft hij alle diplomatie laten varen, en maakte hij duidelijk, in een kranteninterview in Boston, en op tal van recepties dat in de oplossing die hij beoogt, geen plaats is voor kompromis.

Alleen de onmiddellijke hereniging van het eiland is voor zijn partij aanvaardbaar. Voor de Unionisten is er geen andere keuze dan zich daar bij neer te leggen. Dat is ook de betekenis van zijn aansporingen tot de Britse regering om druk uit te oefenen op de meerderheid om de republikeinse agenda te slikken.

Deze diplomatie met-de-stok-achter-de-deur mag niet te lichtvaardig beoordeeld worden: enerzijds is er geen schijn van kans dat de Unionisten zwichten voor een Sinn Fein/IRA ultimatum, anderzijds werd het IRA niet ontbonden, en het hele wapenarsenaal ligt veilig opgeborgen. Het is beslist te vroeg om viktorie te kraaien.

Het zou daarom gevaarlijk zijn, zo Eerste Minister Reynolds voortging op de ingeslagen weg - wat best mogelijk is gezien de affiniteit tussen Fianna Fail (de oorspronkelijke Sinn Fein tot 1927) en de huidige Sinn Fein. Niet alleen dreigen de reeds wankelende verhoudingen binnen de regeringskoalitie verdere klappen te krijgen, wat op zichzelf voor het vredesproces onbevorderlijk zou zijn. Vanuit zijn eigen partij komen opnieuw negatieve signalen omtrent het behoud van de fameuze artikels 2 en 3 van de Grondwet, die aanspraak maken op het grondgebied van Noord-Ierland, de voornaamste steen des aanstoots voor de Unionisten, en die de oppositie plus Labour wenst te wijzigen.

Het "Vrede's Forum" waarover hij praat kon wel eens het pan-nationalistische onderonsje worden dat de Unionisten schuwen: hij heeft tot nu toe weinig positieve stappen gezet om hen aan boord te halen. Maar zonder hen heeft het "Forum" geen zin.

Andere valkuilen

Het lang uitgetrokken schaduwboxen van Gerry Adams m.b.t. de Downing Street Verklaring was niet zomaar bedoeld als een pesterij. Alle waarnemers zijn het erover eens dat al die tijd nodig was om de haviken ervan te overtuigen dat de tijd gekomen was om om te schakelen op de politieke aktie. Dat kan men o.m. afleiden uit het Boston-interview waar hij zegt dat de **huidige** leiding van het IRA het bestand zal naleven, maar niet kan garanderen wat een **nieuwe** leiding in de toekomst zal doen. En dat ligt volledig in de lijn van de geschiedenis van het IRA sinds zijn oprichting.

Maar er is niet alleen de dreiging van een hervatting van de IRA terreur. Een reeks republikeinse splintergroepen

moeten ook in de equatie betrokken worden: Republikeins Sinn Fein, afgescheurd een paar jaar terug toen ze de Provo's van "verraad aan de republikeinse zaak" beschuldigden, hebben laten weten dat er voor hen geen bestand komt. (Dat was toen de Provo's beslisten aan de verkiezingen in de Republiek deel te nemen, en in geval van zetelwinst, in de Dail (Parlement) te zetelen).

Het INLA (Irish National Liberation Army) een extreem linkse splinter van het

ontbonden "Official IRA", neemt het IRA de aanmatiging kwalijk dat zijn wapenbestand ook voor hen bindend is. Men verwacht dat het INLA tot nieuwe atrociteiten zal overgaan, wat tot represailles van het IRA zou leiden, met bloedige afrekeningen tussen beide organisaties, ook een familiair patroon in dat milieu.

Het IPLO (Irish People's Liberation Organisation), afgescheurd van INLA, was na een innerlijke vete praktisch uitgeroeid, de overlevenden werden naar verluid opgenomen in het IRA. Beide fanatieke groepjes zouden een geschikt onderkomen kunnen worden voor de hard-liners van het IRA, er is aan de franjes van de republikeinse beweging nooit een tekort geweest aan verblinde fanaten die leven in de wereld van de fameuze "Ierse balladen", en het is dan ook geen wonder dat in dit milieu de geschiedenis stilstaat, en zich voortdurend herhaalt.

En dan blijven er de loyalistische terreurgroepen die onder de koepel van de UDA (Ulster Defense Association) evenmin de wapens hebben neergelegd, alhoewel hun activiteit enigszins is

verminderd, en op politiek vlak een versoepeling zich aftekent. Hun argument: zolang het IRA niet 'voor goed' de wapens neerlegt en inlevert, doen ze voort, evolueert nu naar "als het IRA negen maanden nodig had om tot een bestand te komen, waarom zouden we het dan met minder stellen?" Er is groeiende hoop dat ze spoedig bijdraaien.

Maar het IRA heeft niet alle gebruik van geweld opgegeven: het concentreert zich nu in toenemende mate op een schrikbewind over 'eigen volk', net als de UDA. In de protestantse en nationalistische arbeidersbuurten, waar de hoge werkloosheid, vandalisme en jeugdkriminaliteit in de hand werkt, meten IRA en UDA zich meer dan ooit tevoren het recht toe in hun bastions de 'orde te handhaven' met methoden die doen terugdenken aan de S.A. terreur, en hoegenaamd niets gemeens hebben met democratische rechtsbeginselen: 'verdachten' worden uit hun huus gesleurd en op beestachtige wijze mishandeld met stokken, ijzeren staven of knieschoten. Deze fascistische methoden zorgen er alleen voor dat de heerschappij van de extremisten in die buurten bestendig wordt, maar veranderen geen zier aan het voorgewende objectief: de straatkriminaliteit.

Positieve aspecten

Het zou verkeerd zijn alleen maar de zwarte kant te bekijken. De Downing Street Verklaring, en nu het Sinn Fein/IRA bestand, hebben een volstrekt nieuwe situatie geschapen, waarmee alle ernstige politici en partijen moeten rekening houden.

De grote meerderheid wil de geboden kansen niet verkwanselen, en aanvaardt dat de oplossing slechts mogelijk is, als langs beide zijden water in de wijn gedaan wordt.

Daarom zijn de nationalistische oplossingen in Fianna Fail te betreuren, en is het te hopen dat vice-premier Spring (Labour) voet bij stek houdt in zijn meer open benadering van de Unionisten.

Aan Unionistische kant is een zeer opmerkelijke evolutie merkbaar: een deel van de oude stokpaardjes werden opgeheven, en er groeit onbetwistbaar een bereidheid om tot een voor beide gemeenschappen aanvaardbaar compromis te komen, al zal het nog wel even duren voor ze bereid zijn handjes te schudden met Gerry Adams. Het verzet tegen de hereniging blijft, zoals verwacht, rotsvast. Voor het vredesproject is dat

geen beletsel: de gematigde nationalisten, en de meerderheid in de Republiek hebben dit door hun aanvaarding van de Downing Street Verklaring impliciet aan boord genomen: geen wijziging in het grondwettelijk statuut van Noord-Ierland, dan met de instemming van de meerderheid, en die meerderheid is nu, noch in de naaste toekomst voorhanden.

Er wordt nu binnenskamers, en in de pers, druk gedokterd aan mogelijke oplossingen om aan twee gemeenschappen, met specifieke kulturele eigenheid en nationale aanhorigheid toe te laten vreedzaam samen te leven binnen de grenzen van de zes graafschappen van Ulster. Een zaak staat vast, een terugkeer naar de majoritaire structuur van het Noordierse (Stormont)-parlement van de periode voor de Burgerrecht Beweging, en de daaraan verbonden diskriminatie van de nationalistische minderheid, is uitgesloten.

Een socialistisch voorstel

Democratic Left (demokratisch-socialistisch) heeft zopas een document gepubliceerd waarin enkele -voor-Ierland-nieuwe perspectieven worden geopend voor de oplossing van het konflikt.

Democratic Left gaat ervan uit dat het nationaliteitsbesef in Ierland teruggaat, enerzijds naar een sterk Brits (Engels-Schots-Wels-Iers) protestants concept, waarvan de oorsprong te zoeken is bij de Godsdienstoorlogen van de 16e en 17e eeuw, en anderzijds een uitgesproken katholiek-Iers concept van typisch 19e eeuwse oorsprong, als reactie tegen het oppressieve Britse model. Beide concepten bogen op een duidelijk onderscheiden territoriaal meerderheidsstatuut, wat leidde tot de oprichting van een katholieke Republiek in 26 van de 32 graafschappen, een protestantse staat in zes graafschappen van Ulster. Zeventig jaar gescheiden sociale en politieke ontwikkeling hebben ertoe geleid dat de Noordierse nationalist meer gemeen hebben met hun unionistische medeburgers, dan met de Zuiderse nationalist, wier nationalistische ijver in de loop der laatste vijftien à twintig jaar sterk is afgenomen. Men kan de klok van de geschiedenis niet terugdraaien, beide concepten moeten erkend, gerespecteerd en beschermd worden.

Een herenigd Ierland is nu even onrealistisch als de terugkeer naar het oude 'Stormont' regime. Naast de traditionele nationalistische en unionistische strekkingen zien we de snelle groei van een 'Derde Weg', noch nationalistisch, noch unionistisch, waartoe Democratic Left zich rekent, en die

weerklink vindt in alle andere parlementaire partijen in de Republiek, behalve Fianna Fail. Een gelijkaardige ontwikkeling is merkbaar in de SDLP en de UUP (Ulster Unionist Party), en in de PUP (Progressive Unionist Party) die contacten heeft met het UDA, en waarvan een woordvoerder zopas een lans brak voor een "Unionisme zonder Protestantisme".

Democratic Left gaat ervan uit dat het probleem heel wat ingewikkelder is dan de traditionele equatie katholiek vs. protestant, nationalist vs. unionist, en dat nieuwe politieke structuren nodig zijn, om de weg te openen voor nieuwe begrippen van identiteit, gebaseerd op klasse, geslacht, politieke overtuiging.

Nieuwe Structuren

Kort samengevat slaan de voorstellen van Democratic Left op:

- een "Bill of Rights" (grondwet) voor Noord-Ierland met waarborgen voor gelijke burgerrechten voor alle secties van de gemeenschap;
- devolutie van het bestuur naar verkozen instanties, tot op het laagst mogelijke niveau;
- bescherming van minderheden door een systeem van 'gekwalificeerde meerderheden' voor alle beslissingen die beide gemeenschappen aanbelangen, met inbegrip van deze m.b.t. de politie en het rechtswezen;
- erkenning van het bestaan van de twee nationaliteiten, en van de voortdurende wijzigingen die zich voordoen in de begrippen van nationale identiteit in de wereld van vandaag.

Democratic Left meent, dat als met deze principes wordt rekening gehouden bij de onderhandelingen, een regeling kan getroffen worden die niet alleen duurzaam zal zijn, maar die bovendien de greep van de reactionaire, naar het verleden georiënteerde overblijfselen van ouderwets Brits en Iers nationalisme, dat mensen tegen mekaar in het harnas jaagt, zal breken, en de weg openen voor een non-konfessionele, egalitaire, pluralistische en democratische samenleving.

Besluit

Het is duidelijk dat we te doen hebben met een zeer ingewikkelde situatie, bedeveld met diep ingewortelde religieuze en nationalistische vooroordelen. Het goede nieuws is, dat de tendens grondwint, die al dat ballast wil afwerpen, en wil streven naar een kompromis dat verschillen erkent en waardeert, maar vreedzaam samenleven voorop aan de dagorde stelt.

Voorlopig is het Democratic Left die het verst gaat in die zin, met het voorstel van

"gekwalificeerde meerderheden". Het ware voor de toekomst van Ierland geen slechte zaak, om voor de verandering eens een kijkje te nemen in de rest van Europa, en hoe daar soortgelijke problemen aangepakt worden. Brussel/België kon bijvoorbeeld op de reis-agenda ingeschreven worden voor wat anders dan Europa-manna en landbouwsubsidies. Een versie van de "Belgische oplossing voor een federaal probleem" zou zeker te verkiezen zijn boven de hervatting, in een volgende generatie, of nog eerder, van het bloedvergieten dat al veel te lang een integrerend aspect is van het politieke bedrijf op dit eiland. Het nastreven van maximalistische oplossingen, kenmerk van voorbijgestreefd unionistisch en iers nationalisme heeft de oplossing van het probleem steeds maar uitgesteld. Het is tijd voor een nieuwe aanpak.

Er blijft dan nog een laatste, essentiële voorwaarde, om de nieuwe toestanden leefbaar te maken: het economisch en industrieel herstel van Noord-Ierland. De 25 jaar durende ontwijking van het normale leven, de bomaanslagen en moorden, hebben bestaande industrieën vernietigd, en nieuwe investeerders afschrikt. Hele straten werden tot puinhopen herschapen, de kleinhandel leeggezogen door 'protectie rackets'. De werkloosheid heeft in de katholieke EN protestantse getto's cijfers gehaald van om en bij de 70 %, een ideale voedingsbodem voor paramilitaire avonturen.

Het herstel van de economie, en de werkverschaffing, zal enorme investeringen vergen, en is van primordiaal belang voor het welslagen van het vredesproject. Een hoopgevend teken is de boodschap van vice-premier Spring, die zopas terugkeerde van Brussel met de toezegging van aanzienlijke Euro-fondsen voor Noord-Ierland.

De verwachtingen zijn hoog gespannen, de overweldigende meerderheid is voor een einde aan de ellende door democratisch overleg; het mag niet zijn dat een kleine minderheid van fundamentalisten de vooruitgang blokkeert.

P.S.: Is hereniging een haalbaar objectief? Wedervraag: is de meerderheid in de Republiek bereid om aan een 70 jaar oud staatsbeeld de nodige wijzigingen aan te brengen, om het voor een unionistische minderheid van om en bij de 30 % van de totale bevolking van het eiland aanvaardbaar te maken? Antwoord: twijfelachtig. Meest gehoorde reactie: we hebben hen niet nodig, laat ze waar ze zijn. Vox populi.

Frans Frison
Dublin, 5 oktober 1994

Rwanda: regionale inzet

De VN-Veiligheidsraad kondigde een strikt wapenembargo af. Maar volgens zoveel getuigenissen en persartikels is de toevoer nooit gestopt, zeker niet de bevoorrading van de presidentiële wacht. Begin januari 1994 sprak een rapport van Human Rights Watch over leveringen vanuit Zuid-Afrika. Andere belangrijke leveranciers zijn Frankrijk en Egypte. Zaïre is al altijd een essentiële draaischijf geweest in de wapensmokkel.

Wereldmacht Frankrijk

De Rwanda-crisis moeten we zeker in een regionale context bekijken. Frankrijk zoekt voor zichzelf een 'Afrikaanse taak': "Frankrijk wil een wereldmacht zijn (...) waarvan het eerste interventiegebied Afrika is" (Balladur op 27 juni). Het Franse optreden kunnen we dan ook niet los zien van de wil tot invloedsversterking in verband met een mogelijke oplossing van de Zaïrese crisis.

Met haar optreden wou Parijs zeker ook het Mobutu-regime herlegitimeren, het opnieuw een rol van regionale politiemacht toevertrouwen. Reeds in oktober vorig jaar, tijdens de top van de francofonie op het eiland Mauritius, had Mitterrand op spectaculaire wijze Mobutu gerehabiliteerd door een uitgebreid persoonlijk onderhoud. Terwijl de officiële Franse politiek Mobutu tot persona non grata had verklaard.

Zaïre is de sleutel om de gebeurtenissen in dit gebied te begrijpen. Zaïre is het land met de rijkste ondergrond van het Afrikaanse continent. Tot 1990 was het de centrale pijler van een driehoeksalliantie met het racistische Zuid-Afrika en het Marokko van koning Hassan II. Sedert 1990 is het land politiek verscheurd en verdeeld, maar ook sociaal en economisch. 40 miljoen inwoners leven in vreselijke miserie op een grondgebied dat vijf maal groter is dan Frankrijk; de inflatie slaat op hol, de buitenlandse schuld bedraagt 11 miljard dollar.

Vastklampen aan de macht

Om aan de macht te blijven heeft Mobutu (zoals z'n collega in Rwanda) de etnische spanningen doen oplopen, zoals in Shaba (in het zuiden) en in Kivu (in het oosten). Vandaag verscherpt deze toestand door de aanwezigheid van honderdduizenden vluchtelingen uit Rwanda. In maart en april 1993 waren er verschillende duizenden doden bij interregionale conflicten en zagen we verplichte verhuizingen van tientallen duizenden Zaïrezen van de ene regio naar de andere.

Probleem nummer één wordt gevormd door Mobutu en z'n presidentiële wacht.

De VS heeft samen met België, maar ook met het IMF en de Wereldbank Mobutu laten vallen in 1990. In functie van een herverdeling van de kaarten in Centraal Afrika gekaderd in de nieuwe internationale krachtsverhoudingen.

Frankrijk wou z'n zegje behouden, maar voelde zich de facto uitgesloten door

tot eind 1993 om Habyarimana te steunen. Ook Mobutu steunde het regime van Kigali en stuurde tegelijkertijd 3000 soldaten van z'n presidentiële wacht naar de grens met Rwanda.

Temeer daar Oeganda sedert ongeveer twee jaar ook een regionale rol begint te spelen. Nadat de VS Mobutu dus

deze VS-houding. Parijs bleef Mobutu steunen, maar heeft niet dezelfde middelen als IMF, Wereldbank en Washington. Daarom koos ze voor twee troeven in dit gebied: Rwanda en Burundi (die door België min of meer aan hun lot werden overgelaten). Reeds in 1985 was Frankrijk begonnen zich in Rwanda aan te bieden, met een verdubbeling van haar bilaterale hulp aan dit land.

Als nu het FPR met de wapens de strijd opneemt voor een democratisering van Rwanda en voor de terugkeer van de vluchtelingen (wat Habyarimana sedert 1972 steeds had geweigerd), en vanuit Oeganda een offensief lanceert, zag Frankrijk daar een "vuile streek van de Angelsaksen" (Washington en Londen) in om haar te beletten vaste voet te verkrijgen in deze regio, en haar positie naar Zaïre toe te versterken. Dat verklaart waarom Parijs zo gehaast was om militairen naar Kigali te sturen van 1990

gedeeltelijk hadden laten vallen hebben ze zich naar de (Engelstalige) Oegandese president Museveni gekeerd, die het FPR steunt. Hij steunt ook de (Zuid-)Soedanese rebellie van het SPLA met genereuze steun uit de VS, die bijvoorbeeld via Oeganda Stinger-raketten aan het SPLA levert.

Balladur tegen Mitterrand

In Frankrijk staan er twee Afrika-concepten tegenover mekaar. Het ene vandaag verdedigd door Balladur, ten kaders als Juppé of Léotard (al ook sommige PS-kaders). Ze vinden Afrika minder belangrijk voor Frankrijk. Dit verklaart bijvoorbeeld waarom Frankrijk zich neerlegde bij de 'angelsaksische' eisen en zich op eenzelfde lijn zette als het IMF (zomer 1993), of de devaluatie van de CFA-frank (communauté du franc africain) in januari 1994. Het andere concept wordt gestoeld door de

'anciens', de gaullisten onder leiding van Foccart (Monsieur Afrique van De Gaulle) en de socialisten van Mitterrand. Zij waren de hevigste verdedigers van het Habyarimana-regime, en willen alles doen opdat Frankrijk z'n plaats zou hebben in de toekomstige regeling voor Zaïre.

Zo meldde AFP op 22 juni dat de beslissing om soldaten te sturen de 'onverdeelde steun genoot van president Mitterrand', terwijl 'de eerste minister voorzichtig reageerde'.

Mitterrand wil de VS geen vrije baan geven in Afrika. Temeer daar na de machtsovername door Mandela in Zuid-Afrika, en na een mogelijke regeling in Angola, Washington van plan is om van een gestabiliseerd en gepacificeerd Zaïre het tegengewicht te maken tegen Zuidelijk Afrika.

Mobutu (francofoon) heeft met de steun van Frankrijk z'n diensten aangeboden om in de Rwandese crisis de regio als politiemant te beheren, zoals in de goede oude koude-oorlogstijd. Hij speelt al een essentiële rol in het Angolees conflict waar hij de steunpilaar is van UNITA, met actieve goedkeuring van het genoemde Foccart-net. Mobutu kan ook op de steun van Egypte rekenen (Kairo was ook Habyarimana goedgezind) dat tot juni laatstleden voorzitter was van de Organisatie van Afrikaanse Eenheid. Hij werd nl door Egypte gevraagd om in de Rwandese crisis te bemiddelen. In de marge van de aanstelling van Nelson Mandela had de vice-president van de VS, Al Gore, hieromtrent al contacten gehad met Oeganda en Tanzanië.

Toegevingen om regionale macht

De Franse autoriteiten hebben hun doel bereikt, d.w.z. ze zijn opnieuw actief medespeler in Zaïre. Met moeite drie weken na het begin van de slachtingen in Rwanda had er in Zaïre een speciale vergadering plaats. Hieraan namen deel: Mobutu, verder Herman Cohen, ex-Vs-verantwoordelijke voor Afrika, Michel Aurillac, gewezen minister van de Franse ontwikkelingssamenwerking, Robert Bourgi van Club 89 (voorgezeten door Jaques Toubon en de Belg Max-Olivier Cahen, Afrika-man van de Waalse PS en zoon van de huidige Belgische ambassadeur in Parijs). Vader Cahen staat in Afrika gekend als de 'grote witte maraboe'. Hij speelde een primordiale rol in de val van Lumumba en de opkomst van Mobutu in de jaren '60, in samenwerking met de Noordamerikaanse en Israëlische geheime diensten.

Vooraleer naar Afrika af te reizen voor die vergadering had de Amerikaan Herman Cohen een onderhoud met Jacques Foccart wiens net nog altijd tot de belangrijkste van het continent behoort. Foccart is ook de huidige verantwoordelijke van de Afrika-cel van Jacques Chirac waarbij we nog Aurillac en Bourgi vinden. Zij waren ferm gekant tegen de devaluatie van de CFA-frank.

Wie in april ook Mobutu opzochten zijn de chef van de Zuidafrikaanse geheime diensten, en wat later nog Dominique Pin, de opdrachthouder van de Afrika-cel van het Elysée.

Herman Cohen diende onder Bush, maar wordt nog altijd door de regering van Clinton gebruikt omdat hij over soliede contacten beschikt in Afrika. Hij is een persoonlijke vriend van de Angolees Savimbi, van Mobutu, en van al de leiders van het apartheidregime sedert eind de jaren '70. Cohen is voorzitter van de 'Global coalition for Africa' (gefinancierd door de Wereldbank) en de 'World foundation for Africa' waar de reeds vernoemde Max-Olivier Cahen, van de Belgische PS, secretaris-generaal is. Herman Cohen, die zegt bezorgd te zijn om de Zairees-Oegandees-Rwandese crisis, werkt hand in hand met de Afrika-cel van Jacques Chirac. Hij is trouwens na die vergadering weer in Parijs geweest bij Foccart.

Diegenen in de Franse rechterzijde en in de presidentiële kringen die nog voor Afrika geïnteresseerd zijn, willen met de steun van de Israëlische Amerikaanse lobby achter Herman Cohen-Mobutu bewegen om ballast uit te gooien op binnenlands vlak. Dat stond zeker op de agenda van voornoemde vergadering. Op 16 juni benoemde Mobutu een nieuwe eerste minister uit de zogenaamde gemodereerde oppositie, die kort bij de Wereldbank en het IMF staat, op advies van het triumviraat Frankrijk - VS - België. Daartegenover staat dat Mobutu steun krijgt voor z'n rol in Afrika: controle over het hart van Afrika, met inbegrip van Rwanda en Burundi. Vanuit Zaïre zou dit gebied gestabiliseerd worden, met mogelijke geheime operaties de dag dat het Westen dit nodig acht, bijzonder in Angola en Congo. Een politiek gepacificeerd Zaïre zou eveneens klaar staan voor een economische heropbouw ter meerdere winst van de buitenlandse ondernemingen die steeds geïnteresseerd zijn voor de uitbating van de onmetelijke bodemrijkdommen.

Sammy Riffraç

uit "Quelques raisons de s'opposer à l'opération Turquoise. Intervention militaire française au Rwanda"
Document pour la paix et le désarmement n° 99
- juillet 1994

Rivierblindheid

Rivierblindheid is een ziekte die door bij water levende vliegen (een parasiterende worm) wordt overgebracht en vooral in de arme landen voorkomt.

Op dit ogenblik telt men, tengevolge van rivierblindheid, 1 miljoen blinden, 18 miljoen besmette en 126 miljoen met besmetting bedreigde mensen.

Blindheid kan voorkomen worden door jaarlijks een of twee tabletten in te nemen van het geneesmiddel Mectizan. De geneesmiddelfirma Merck ontdekte dit middel en bouwde zeven jaar geleden een fabriek voor de productie ervan en stelt het kosteloos terbeschikking.

Voor de behandeling is echter meer nodig dan een gratis geneesmiddel. Het moet terplaatsen geraken en er dienen verplegende terbeschikking te zijn.

De Wereldbank hoopt hiervoor een kleine vijf miljard te vinden bij donorlanden.

Maar gezien het uitzonderlijk belang zou men kunnen verwachten dat de internationale organisaties en de regeringen hier een prioriteit van maken.

Uiteindelijk gaat het hier toch maar om een bedrag dat normaal uitgegeven wordt voor een paar gevechtsvliegtuigen en ander overbodig militair materiaal. (ads)

De "vrije" pers

De Tsjechische democraten beginnen zich zorgen te maken over de onafhankelijkheid van hun pers. Titel na titel worden namelijk door buitenlandse financiële groepen ingepalmd. Op de acht nationale kranten met een oplage van meer dan 100.000 ex. zijn er reeds vijf in handen van vreemd kapitaal.

De Franse groep Robert Hersant bezit **Mlada Fronta/Dnes** (450.000); de Zwitser Ringier heeft **Blesk** (400.000) en **Lidove Noviny** (100.000) in handen; de Duitse groep Mittelrhein Verlag palmd **Bohemla Zemedelske Noviny** (120.000) in en de Duits-Frans Amerikaanse groep Euro-expansion bezit **Hospodarke Noviny** (200.000)... Enkel **Vecernik Praha** (140.000); **Prace** (160.000) en de vroegere kommunistische partij krant **Rude Pravo** (400.000) blijven in Tsjechische handen.

In de provinciale pers is de toestand nog erger. De groep socpresse van Robert Hersant bezit praktisch de totaliteit van de gewestelijke kranten terwijl het Duitse Neue Passauer Presse praktisch alle weekbladen bezit.

Tien maand geleden zegde Peter Jaryska, gewezen dissident van Charta 77, die met Vaclav Havel de krant Lidove Noviny oprichtte dat hij gerust was voor de toekomst. Tot zijn verbazing moest hij vaststellen dat de krant ingekocht werd door de Zwitserse groep Ringier en een spectaculaire omzwaai maakte. De oude Chartisten werden er in de redactie op de kant gezet voor jonge yuppies en de overwinning van Berlusconi en zijn fascistische bondgenoten in Italië werd in de krant begroet als een zege van en voor de vrijheid.

De rechtse eerste minister Vaclav Klaus, de bewonderaar van Thatcher, schijnt deze ontwikkeling niet ongenegen te zijn. (ads)

Breuk met de burger?

Het is een modeverschijnsel geworden over het contact met de burger te spreken. Spreken wel, maar handelen is een ander probleem. Recente verkiezingen o.m. in Italië, Frankrijk, Nederland, met België en Oostenrijk als laatste voorbeeld, wijzen opnieuw naar een ruk voorwaarts van nationalistisch extreem rechts. Allerhande speculaties komen, zoals na 24 november '92, weer aan bod. Sommigen beweren dat extreem rechts nu zijn hoogtepunt heeft bereikt, maar dit is hun dromen voor werkelijkheid nemen. Dit soort koffiedik kijken hoorden we reeds vroeger, maar de feiten wijzen er op dat we bij iedere verkiezing dezelfde tendens waarnemen. Opvallend hierbij is dat het juist de arbeiderspartijen zijn, konkreet de sociaal democraten, die het meest stemmen aan rechts verliezen. Wijst dit er niet op dat de meest getroffen in deze maatschappij - werklozen, bejaarden en sociaal gerechtigden - aangetrokken worden door de populistische taal van uiterst rechts? Was dit ook niet reeds het geval in de dertiger jaren? Rassenhaat tegen migranten, het "eigen volk eerst" is hierbij een belangrijk element, maar dergelijke ordewoorden kunnen slechts invloed hebben omdat ze gekoppeld worden aan de voor een groot deel van de bevolking slechter wordende levensvoorwaarden. De toenemende werkloosheid, de aanvallen op de sociale zekerheid, in het bijzonder voor wat de gezondheidszorg betreft, de dalende koopkracht, de groeiende armoede en de daaruit vloeiende kleine criminaliteit drijven de mensen die geen uitweg meer zien uiteindelijk in de armen van uiterst rechts. Komt daarbij nog dat de corruptie van sommige politici en de zachte aanpak van de bij financiële schandalen betrokken bedrijfsleiders veel vragen

doen oprijzen. De politieke partijen, in eerste instantie deze die in de regering zetelen, handelen intussen als struisvogels: ze steken hun kop in 't zand. Voor de T.V.-schermen en in hun interviews schuiven ze de tijdens de verkiezingen behaalde resultaten van enkele topfiguren naar voor zonder er aan toe te voegen dat het alleen dankzij de vele T.V.-optredens is dat ze heel wat voorkeurstemmen wisten binnen te halen. Pas op, want ook de jeugd begint zich ernstig vragen te stellen. De Franse premier Balladur stuurde kort geleden een vragenlijst naar de Franse jongeren. Anderhalf miljoen jonge lui reageerden hierop. Ook al moet men er van uitgaan dat de antwoorden niet van de meest achteruitgestelde jongeren uitgingen, maar het resultaat was meer dan verontrustend. Hieruit bleek dat 71 % geen vertrouwen heeft in de toekomst, 69 % er van uitgaat dat hun loon hen niet toelaat op een correcte wijze te leven, 63 % dat de dialoog tussen de ouderen en jongeren niet voldoet, 87 % dat de bedrijfsleiders geen vertrouwen hebben in de jeugd enz. enz.

Een gelijkaardige enquête zou in ons land wellicht dezelfde resultaten opleveren. Is het dus niet hoog tijd dat de overheid de ware feiten onder ogen ziet? Met andere woorden, dat het haar anti-sociale politiek is die de kiezers in de armen van extreem rechts drijft. Het is onontbeerlijk dat de regering, de politieke partijen en de sociale organisaties hier ernstig over nadenken en er de nodige conclusies uit trekken. Het is de enige zinnige manier om te voorkomen dat we morgen in een nieuwe extreem rechtse stroomversnelling terecht komen met al zijn gevolgen van dien.

André DE SMET

Mexico - President - 26/8/94

Volgens de officiële cijfers die door het federaal kiesinstituut werden bekend gemaakt ziet de uitslag er uiteindelijk als volgt uit:

Ernesto Zedillo - kandidaat van de PRI; 48,77 % van de stemmen.

Diego Fernandez de Cevallos - kandidaat van PAN: 25,94 %.

Cuauthémoc Cardenas - kandidaat van de linkse oppositie: 16,6 %.

Volgens Cardenas werd in 60 % van de stemlokalen geknoeid.

Over de uitslag van de parlementsverkiezingen die gelijktijdig gehouden werden zijn ons geen uitgebreide resultaten bekend.

Canada - Deelstaat - 12/9/94

De verkiezingen in de deelstaat Québec werden afgesloten met een overwinning van "Le Parti Québécois" van Jacques Parizau met 44,7 % en 77 van de 125 zetels in het regionale parlement. De sinds 1985 in Canada regerende Liberale Partij behaalt met 44,3 % slechts 47 zetels, terwijl de laatste zetel naar de kleine separatistische partij van de Demokratische Aktie ging.

"Le Parti Québécois" wil volgend jaar een referendum orga-

niseren voor een volledige onafhankelijkheid van Québec. In een voor een paar jaar gehouden referendum rond het zelfde objectief behaalden de neen stemmers de meerderheid.

Duitsland - Deelstaten - 12/9/94

Brandenburg - 12/9/94

In de "Länder" (1,5 miljoen kiezers) behaalde de lijst van de SPD van de uittreedende premier Stolpe 54,1 % van de stemmen. De CDU (Kristen Demokraten) bekwamen, net als de PDS (ex-KP) 18,7 % van de stemmen.

Liberalen (2,2 %) en Groenen (2,9 %) bleven ver onder de kiesdrempel van 5 %.

Saxen - 12/9/94

In de "Länder" (3,5 miljoen kiezers) was het de uittreedende CDU premier Biedenkopf die met 58,1 % de overwinning behaalde. De SPD moest zich tevreden stellen met 16,6 % terwijl de PDS opklom tot 16,4 %.

De Groenen bekwamen 4,1 % en de Liberalen 1,8 % en bleven zodanig onder de kiesdrempel. Opvallend zijn de goede resultaten van de uittreedende premiers. De uitschakeling van de Liberalen die in alle recent gehouden verkiezingen uit de boot vallen en de vooruitgang van de

PDS (voortzetting van het vroegere SED) die in Brandenburg gelijke tred houdt met de CDU en in Saksen met de SPD en als dusdanig de derde partij wordt in het politieke spectrum van deze deelstaten.

Met een deelname van $\pm$ 60 % werd hier een lage opkomst aan de verkiezingen vastgesteld.

Beieren - 25/9/94

Aan de Landdag verkiezingen namen 5,1 miljoen kiezers deel. De opkomst bedroeg 68,3 % en was iets hoger dan vier jaar geleden.

De CSU van Premier Edmund Stoiber behaalde 52,8 % (54,9 % in 90), de SPD 30,1 % (26 % in 90), de Groenen 6,1 %. De extreem-rechtse Republikaner bleven met 3,8 % en de liberale FDP met 2,9 % onder de kiesdrempel.

Opvallend is dat de CSU, die sinds 37 jaar de deelstaat regeert, wist stand te houden ondanks de recente corruptieschandalen van de verschillende partijleiders: de gewezen premier Max Streibl, de CSU ondervoorzitter Gerard Tandler en vroegere minister Peter Gauweiler. Verder is het de zevende maal opeenvolgend dat de FDP tijdens recente verkiezingen uit de boot valt.

Mecklenburg-Vorpommern - 16/10/94

CDU: 38,9 % (+ 0,6 %), SPD: 28,9 % (+ 1 %), PDS: 23,2 % (+ 7,5 %).

BDP 4 % en Groenen 3,6 % behaalden de kiesdrempel niet.

Thüringen - 16/10/94

CDU: 44,7 % (- 1 %), SPD: 28,8 % (+ 6 %), PDS: 16,5 % (+ 6 %).

FDP 2,9 % en Groenen 4,6 % blijven onder de kiesdrempel van 5 %.

Saarland - 16/10/94

SPD: 50,1 % (- 4 %), CDU: 38,5 % (+ 5 %).

Groenen: 4,9 % en FDP: 2,1 % vallen uit de boot / PDS diende geen lijst in.

Zweden - Parlement - 18/9/94

Partijen	Procenten in 94 en 91	Zetels in 94 en 91
Sociaal Demokraten	45,4 (+7,7)	162 (+24)
Konservatieven (*)	22,3 (+0,4)	80 (80)
Centrum Demokraten (*)	7,7 (-0,8)	27 (-4)
Liberale (*)	7,2 (-1,9)	25 (-8)
Links (ex-Kommunisten)	6,2 (+1,7)	22 (+6)
Groenen	5,0 (+1,6)	18 (+18)
Kristen-Demokraten (*)	4,1 (-5,5)	15 (-11)
Nieuwe Demokraten (extr.rechts)	1,2 (5,5)	0 (-25)
Diversen	1,0 -	0
	100	349

De deelname aan de verkiezingen bedroeg 87,3 % (+0,6 %).

(*) Namen deel aan de voorgaande regering, ook burgerlijke coalitie genoemd.

De vroegere Zweedse welvaartstaat heeft lood in de vleugels. Het "Zweeds model" was dan ook in grote mate de inzet van de verkiezingen. Eerst was gemeld dat het referendum

over de aansluiting bij Europa gelijktijdig zou plaats hebben met de parlementsverkiezingen maar socialisten en conservatieven, rekening houdende met het groot verzet tegen Europa - ook in eigen rangen - wisten deze uit elkaar te houden.

Alleen Links en de Groenen zijn als partij, tegen het Europa van Maastricht maar een belangrijk aantal kiezers van de andere partijen steunen hun standpunt.

Zweden wordt gekonfronteerd met de grootste recessie sinds de jaren dertig.

De conservatieve regering van Carl Bildt was in de beknotting van de koopkracht en de beperking van de sociale voordelen een oplossing gaan zoeken.

De kiezers hebben nochtans niet de Conservatieven maar hun bondgenoten, Liberalen, Centrum - en Kristen-Demokraten afgestraft. De socialisten boekten een belangrijke winst maar hebben intussen ook reeds harde maatregelen aangekondigd.

De leider van de sociaal-demokraten en ex-premier, Ingrid Carlsson, had het op het einde van zijn kiescampagne over besparingen en een verhoging van de belastingen met 61 miljard kronen ($\pm$ 252 miljard frank) en tegen de werkloosheid, die, ook in het Zweeds model, reeds oploopt tot 13 % van de actieve bevolking. Aan de vooravond van de verkiezingen hebben enkele bedrijfsleiders van o.m. Volvo, Ericson, Stora, A.B.B. echter nog gewaarschuwd in het buitenland te zullen investeren indien zij getroffen worden door nieuwe belastingen.

Links en de Groenen die de bezuinigingen verworpen gingen vooruit. Links behaalde met 22 zetels zijn beste resultaat sinds het einde van de jaren veertig. De Groenen overschrijden opnieuw de kiesdrempel (4 %) en komen met 18 zetels opnieuw in het Parlement.

De Nieuwe Demokraten, een anti-immigrantenpartij die de minderheidsregering van de conservatieven steunde, bleef met 1,2 % ver onder de kiesdrempel en verliest 25 zetels. Het is nu wachten wat de reactie zal zijn van de Zweden bij het referendum over Europa dat, na Finland in oktober, in november moet plaats hebben. (ads)

Zwitserland - Referendum - 26/9/94

Het goed of afkeuren van een anti-racistische wet was de inzet van het referendum. Deze wet die reeds goedgekeurd werd door het Federaal Parlement werd door rechtse organisaties (die 58.000 handtekeningen verzamelden) in vraag gesteld. De tekst werd in het referendum goedgekeurd met 54,6 % tegen 45,4 % die neen stemden. De opkomst bedroeg 45 %.

Op de 26 kantons waren er 13 voor en 13 tegen maar de neen stemmers kwamen meestal uit landbouw- of berggewesten in het Duitstalig landgedeelte.

De kiezers uit de steden reageerden over het algemeen positief. Uitschieters waren Genève met 65,7 % en Basel 63,7 %.

Slovakije - Parlement - 30/9/94

De Beweging voor een Democratisch Slovakije (HZDS) van ex-premier Vladimir Meciar behaalde 34,96 % van de stemmen, en zoals voorheen, 61 van de 150 zetels.

De Linkse Demokraten (SDL) (ex-KP) kwamen op de tweede plaats met 10,4 % (18 zetels), maar verloren heel wat van hun aanhang.

De Associatie van de Arbeiders van Slovakije (ZRS), een

scheurlijst van de Linkse Demokraten, zorgde met 7,34 % voor de verrassing. De Hongaarse Partijen behaalden 10,18 % en de rechtse Nationale Slovaakse Partij 5,40 %. Meciar zal moeten uitzien naar bondgenoten om een regering te vormen in de rangen van het Gemeenschappelijk Front dat tijdens de vorige legislatuur, begin 1994, zijn regering ten val bracht.

Brazilië - President - 4/10/94

De officiële uitslag van de begin oktober gehouden presidentsverkiezingen werden slechts op 17 okt. bekend gemaakt.

De volledige uitslag van de gelijktijdig gehouden parlementsverkiezingen en van de gouverneurs is nog niet volledig bekend.

Fernando Cardoso won met 54,3 % van de stemmen (34.377.198) in de eerste ronde de presidentsverkiezingen. De linkse kandidaat Luis Inacio da Silva ("Lula") behaalde 27 % van de stemmen (17.126.291). De zes andere kandidaten samen 18,7 %.

Er waren 14,6 miljoen blanco en vernietigde stemmen.

Lula stond voor een paar maanden aan de leiding in de opiniepeilingen.

Cardoso, gewezen minister van financiën, slaagde er in het tij te keren door het terugdringen van de inflatie van 50 % naar 2 %.

Cardoso die bij vorige verkiezingen nog voor Lula stemde, werd in deze presidentsverkiezingen gesteund door de rechtse partijen die "Lula" de pas wensten of te snijden. Zijn vice-president, Marco Maciel, van het Partij Liberaal Front is ten andere van rechtse signatuur.

Oostenrijk - Parlement - 9/10/94

	Procenten	Zetels
Sociaal Demokraten (SPOe)	35,23 % (- 7,6)	66 (-14)
Kath. Volkspartij (OeVP)	27,74 % (- 4,8)	52 (- 8)
Extreem-Rechts (FPOe)	22,64 % (+ 6,34)	42 (+ 9)
Groenen	7,01 % (+ 2,21)	13 (+ 3)
Liberaal Forum (afsch. van FPOe)	5,74 % (-)	-

De beide regeringspartijen SPOe- en OeVP-leden een aanzienlijk verlies t.o.v. de verkiezingen van 1990 en behaalden hun slechtste cijfers sinds 1945.

Met 118 zetels (voorheen 140) op 183 behouden ze wel hun absolute meerderheid maar verliezen hun 2/3 overwicht dat noodzakelijk is voor grondwetsherzieningen. De leider van het extreem-rechtse FPOe Jörg Haider die met zijn campagne tegen de migranten opnieuw winst boekte verklaarde geen belangstelling te hebben voor regeringsdeelname. Haider mikt op de presidentsverkiezingen van 1998 en ijvert voor de verwijdering van de oude partijen en de huidige regeringsvorm die hij wil vervangen door een presidentieel systeem met volmachten.

Finland - Referendum - 16/10/94

Na Oostenrijk werd ook in Finland de aansluiting bij de Europese Unie in een referendum bekrachtigd. Van de 74 % kiezers die kwamen opdagen (normaal zijn er dit ± 80 %

stemden 57 % voor en 43 % tegen de aansluiting. In verschillende regio's lag het aantal neen stemmers hoger dan de ja's. De uitslag moet nog met een 2/3 meerderheid in het Parlement geratificeerd worden. Zweden organiseert een gelijkaardig referendum op 13 november en Noorwegen op 27/28 november.

Duitsland - Parlement - 16/10/94

80 miljoen inwoners waarvan 17 miljoen in Oost-Duitsland. 60 miljoen kiezers.

	Procenten		Zetels	
	1994	1990	1994	1990
CDU	34,2 %	(36,7 %)	224	(268)
CSU	7,3 %	(7,1 %)	50	(51)
FDP	6,9 %	(11,0 %)	47	(79)
SPD	36,4 %	(33,5 %)	252	(239)
Groenen	7,3 %	(1,2 %)	49	(8)
PDS	4,4 %	(2,4 %)	30	(17)

De rechtse Republikaner vielen met 2 % uit de boot.

De opkomst bedroeg 78,1 % wat ongeveer even hoog is dan in 1990.

In 1990 werd in de Oostduitse distrikten geen rekening gehouden met een kiesdrempel van 5 %. Vandaar het verschil bij de Groenen en de PDS. In 1994 behaalde de PDS met 4,4 % eveneens de kiesdrempel niet. Deze verplichting vervalt echter indien een partij in distrikten aan drie rechtstreeks verkozenen komt. In Duitsland beschikt de kiezer over twee stemmen, een voor de verkiezing van een kandidaat in het eigen kiesdistrict en een voor de proportionele verdeling per lijst op nationaal vlak.

De PDS behaalde vier rechtstreeks verkozenen (waaronder één in West-Berlijn) alhoewel ze het mikpunt was van de campagnes vanwege de CDU en de SPD.

CDU, CSU en FDP behaalden met 48,4 % van de stemmen, 341 zetels wat slechts 10 meer maakt dan de oppositiepartijen die er 331 hebben.

De SPD die na de deelstaatsverkiezingen in negen op de zestien Länder over de meerderheid beschikt (in Berlijn en Baden Wurtenberg regeert ze met de CDU) beschikt over een absolute blokkeringsmogelijkheid in de Bundesrat (een soort Senaat) waar de helft van de in het Parlement gestemde wetten moeten bekrachtigd worden.

Spanje - Baskenland - 23/10/94

Deze deelstaatverkiezingen werden gekenmerkt door een nieuwe achteruitgang van de socialisten en de nationalistische radicalen.

De socialistische partij (PSE) viel van 19,9 % terug tot 17 % en van 16 op 12 zetels.

De Herri Batasuna (H.B.), de politieke arm van de ETA behield nog 16,3 % van haar 18,3 % wat haat niet belet in één van de drie provincies, Guipuxoa, de sterkste partij te blijven.

De Baskische Nationale Partij (P.N.V.) blijft met 29,8 % de sterkste partij. Ze wint met 13.700 stemmen maar blijft met 22 zetels terplaatse trappelen.

De Volkspartij (conservatieven) gaat van 8,23 % naar 14,4 % en verhoogt haar zetels van 6 naar 11.

De Linkse Eenheid, waarin de kommunisten een belangrijke rol spelen steeg van 1,4 % naar 9,1 % en wint 6 zetels. In het vorige parlement was ze niet vertegenwoordigd.

Slechts 60 % van de kiezers kwam opdagen.

Verkiezingen in Duitsland: zal weinig verandering veel verandering met zich meebrengen?

De verkiezingen voor de Duitse Bondsdag zijn afgelopen. Het resultaat is paradoxaal: er is weinig veranderd, en net dat zou een grotere verandering kunnen betekenen dan wanneer er méér zou veranderd zijn.

Ik verklaar me nader. Om te beginnen, er is weinig veranderd. De coalitie van kristdemocraten (CSU in Beieren, CDU in het overige Duitsland) en liberalen (FDP) behoudt een meerderheid, de sociaal-democraten (SPD) winnen enkel iets bij, de bijna alleen in Oost-Duitsland werkzame democratische socialisten (PDS, ex-SED) blijven deel uitmaken van de Bondsdag en de Groenen komen er terug in (onder de benaming 'Bündnis 90/Die Grünen'; onder die benaming zetelde in de vorige Bondsdag een uitsluitend Oostduits bondgenootschap van ecologisten en in de DDR opgetreden protestgroepen).

Bij dit resultaat even de volgende toelichting. In Duitsland is er een kiesdrempel vastgesteld van 5 % van het totaal der stemmen; een partij die die drempel niet overschrijdt, krijgt helemaal geen zetels. De liberalen en de (Westduitse) Groenen hebben die drempel deze keer nog eens nipt gehaald (verleden keer waren de liberalen ruim daarboven, de Westduitse Groenen net eronder).

De PDS is beneden die drempel gebleven (verleden keer heeft ze zetels in de Bondsdag gehaald omdat de 5 %-drempel nog afzonderlijk gold voor Oost- en West-Duitsland). Ze komt niettemin toch in de Bondsdag omdat ze vier 'direct-mandaten' heeft gehaald. De 5 %-clausule is namelijk niet van toepassing voor partijen die tenminste drie 'direct-mandaten' halen. De helft van de Bondsdag-afgevaardigden wordt immers verkozen volgens het Engels systeem: verkozen is in elk kies-district wie er de meeste stemmen heeft gehaald, zelfs als dat niet de absolute meerderheid voorstelt ('direct-mandaat', vergelijkbaar, hoewel met een duidelijk verschil, met de 'voorkeurstem' in België). De andere helft van de zetels in de Bondsdag wordt verdeeld volgens de behaalde procentuele stemmen van de partijen (de Belgische 'lijststemmen'). Elke kiesgerechtigde heeft dus twee stemmen: hij stemt een keer voor een kandidaat, en met zijn tweede stem voor een partij-lijst, en hij kan met die tweede stem, in tegenstelling met België, voor een andere partij kiezen dan die van zijn voorkeur-kandidaat.

In feite heeft de verkiezingsuitslag nog minder verandering opgeleverd dan b.v. ikzelf had verwacht. Ik had gedacht dat

CDU/CSU nog steeds de sterkste partij zou blijven, dat echter de FDP uit de boot zou vallen (wegens het niet-behalen van de 5 %-drempel), en dat bijgevolg de tegenwoordige regeringscoalitie haar meerderheid zou verliezen. Ik dacht dat aan de andere kant ook de SPD, zelfs samen met de Groenen, aan geen regeringsmeerderheid zou kunnen komen zonder een beroep te doen op de steun van de PDS, wat ze niet zouden riskeren, uit schrik voor een afstraffing door de massa anti-communisten in West- en Oost-Duitsland (hoewel de SPD dat éne keer wél al heeft geriskeerd, nl. in Saksen-Anhalt, na de jongste verkiezingen in deze Oostduitse deelstaat). Ik verwachtte me dus aan het aansturen, zowel van de kant van de CDU alsook van de kant van de SPD, op wat men in Duitsland een 'grote coalitie' (tussen CDU en SPD) noemt.

Nog om een andere en dieper liggende reden geloofde ik niet in een echte verandering ten gevolge van de uitslag van deze Bondsdag-verkiezingen in Duitsland. Ni. om de eenvoudige reden, dat het verschil tussen de programma's van CDU/CSU en FDP énerzijds, en de SPD (en zelfs de Groenen) anderzijds zo minniem was dat het enkel een verschil kon uitmaken voor een (wellicht aanzienlijk) aantal individuen of enkele groepen van mensen, maar zeker geen echt verschil op maatschappelijk, economisch en cultureel vlak; en dat bijgevolg zelfs een tijdelijke verbetering van het lot van sommigen tengevolge van een sociaal-democratische inbreng op termijn door de globale gang van zaken (vooral door een opnieuw toenemende staatsschuld) zou teniet gedaan worden.

Ik zei echter hogerop al dat in het politiek leven van de Bondsrepubliek nogal iets zou kunnen veranderen net doordat er met de uitslag van de verkiezingen, op het eerste gezicht, zo weinig veranderd is. Ik bedoel het volgende. De coalitie van CDU/CSU en FDP beschikt nog maar over een nipte meerderheid (volgens de laatste berichten van tien zetels). Meer bepaald de FDP verliest bovendien nog maar eens in drie deelstaten (waar op 16 oktober ook landdagsverkiezingen hebben plaatsgevonden) al haar zetels na ze eveneens te hebben verloren bij de voorbije verkiezingen in zes andere deelstaten. De oppositie bestaat uit drie par-

tijen: de SPD, de PDS en de Groenen. Zij allen zullen meer dan tevoren genoodzaakt zijn zich te 'profilieren', d.w.z. aan te tonen dat zij, de regeringspartijen, instaan voor het juist beleid, en elke van de oppositiepartijen, voor een echt alternatief. Er kan opnieuw een echt politiek leven op gang komen. En politiek leven, dat heet: links. Want wat betekent links en rechts? Rechts betekent dat men maar moet voortgaan, zeker met de nodige aanpassingen, op het bevestigd goed pad; en links, dat men de beginnelen waar men op voortgaat, steeds op nieuw moet in twijfel trekken. Dát er meer moet bediscussieerd moet worden, betekent op zich al een vooruitgang van links.

Nog twee opmerkingen. Een: sommigen zullen zich verheugen over het feit dat extreem-rechts in deze verkiezingen in Duitsland geen enkele rol heeft gespeeld. Anderen zullen erover een beetje teleurgesteld zijn, zij die steeds blij zijn als ze in Duitsland een opgang kunnen bespeuren van het neofascisme omdat ze dat liefst als een louter of voornamelijk Duits verschijnsel wensen te bekijken. Zelfs nogal wat onderzoekers hebben nog steeds weinig begrepen van de wortels van het fascisme omdat ze dit verschijnsel een beetje teveel hebben 'gegermaniseerd'; maar al te begrijpelijk, en toch misleidend. Dat ze een 'Berlin Alexanderplatz' lezen van Alfred Döblin, in plaats van rommelige politicologie. En twee: zoals al even vermeld, hebben de Bondsdagverkiezingen ook in drie Duitse deelstaten landdagsverkiezingen plaatsgevonden: in Thüringen, Mecklenburg-Vorpommern en in het Saarland. In het Saarland hebben de sociaal-democraten hun absolute meerderheid kunnen behouden, spijt een forse achteruitgang van hun stemmen. In de twee Oostduitse deelstaten stelt zich duidelijk een alternatief: de regering zal gevormd worden door een coalitie van CDU en SPD, of door een samenwerking van SPD en PDS. De SPD zit er met de grootste verlegenheid. Wat echter de PDS betreft: zal ze in staat zijn méér te zijn dan een protestpartij tegen de mislukte Duitse hereniging en, tegen de sociaal-democratie in, een waarachtig alternatief uit te dragen voor de mondiale kapitalistische gang van zaken?

Rudolf Boehm

■ DE GROOTSTE ONDER DE GRO-

TEN: Per sektor ziet de lijst van de grootste bedrijven er als volgt uit: auto's: General Motors (V.S.) 13.362 miljoen dollar; olie-industrie: Exxon (V.S.) 97.825 miljoen dollar; elektronika (Japan): 68.582 miljoen dollar; computers: I.B.M. (V.S.) 62.716 miljoen dollar; voeding: Philip Morris (V.S.) 50.620 miljoen dollar; chemie: Du Pont (V.S.) 32.621 miljoen dollar; luchtvaart: Boeing (V.S.) 25.285 miljoen dollar; dranken: Pepsi Cola (V.S.) 25.021 miljoen dollar; geneesmiddelen: Johnson & Johnson (V.S.) 14.138 miljoen dollar; bouwmaterialen: St.-Gobain (Frankrijk) 12.630 miljoen dollar; uitgeverijen: Bertelsmann (Duitsland) 10.957 miljoen dollar; kleding: Levi Strauss (V.S.) 5.892 miljoen dollar; speelgoed: Nintendo (Japan): 4.500 miljoen dollar. General Motors is eveneens het grootste industriële bedrijf in de wereld. G.M. realiseert een omzet van omgerekend 4.329 miljard, ruim 60 % van de jaarproductie van goederen en diensten van de Belgische economie.

■ WERKLOOS ZIJN IN DUITSLAND:

De tijd van het "Duitse WIRTSCHAFT-WUNDER" is voorbij. Duitsland blijft niet-temin de economische reus in Europa. Voor de kleine mensen zijn heden en toekomst alles behalve rooskleurig. De werkloosheid neemt toe.

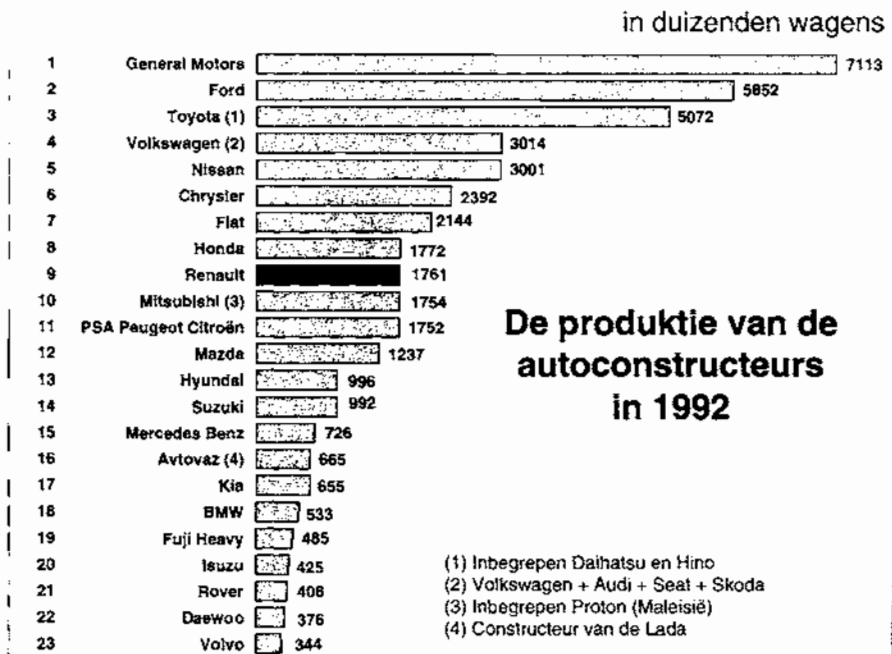
Volgens de gegevens van het Federaal Arbeidsbureau van Nurenberg die eind augustus 1994 gepubliceerd werden is het aantal werklozen in gans Duitsland opgelopen tot 5.344.323 waarvan 2.344.836 in Oost-Duitsland en 2.999.487 in West-Duitsland.

Werklozen ontvangen in Duitsland een vergoeding van 60 % van hun laatste loon.

Na twee jaar hebben ze echter nog recht op de "Arbeitslosenhilfe" die 53 % van dit vroegere loon bedraagt. De regering voorziet nu deze toelage ook tot twee jaar te beperken. De enige uitweg die daar op volgt is de "sozialehilfe" die aan de noodlijdenden wordt toegekend. De bijdrage hiervoor is echter verschillend naargelang de deelstaat. (ongeveer 500 mark ± 10.000 fr. in Brandenburg) Het toekennen van deze sociale hulp wordt slechts verleend na talrijke tussenkomsten.

Deze kan voor de begunstigen gepaard gaan met deelname aan openbare werken zoals het opkuisen van bladeren, sneeuwruimen, enz. Op dit ogenblik zijn er reeds 4.600.000 Duitsers, tweemaal meer dan tien jaar geleden, die op deze sociale hulp een beroep doen.

Duitsland kent, eveneens zoals in ons land, een soort "klusjesdienst", de "Arbeitsbeschaffungsmassnahmen" (ABM), die in principe moet dienen om

Bron: Komitee van de Franse autoindustrie

De productie van de autoconstructeurs in 1992

nieuwe banen te scheppen, maar eigenlijk om het aantal werklozen te verminderen. Dit systeem waarin 308.565 werklozen opgenomen zijn is echter niet verplichtend. Het zelfde betreft de stages voor reconversie waarvan 233.567 werklozen deel uitmaken. Tot in juli waren in Oost-Duitsland 162.000 kandidaten ingeschreven maar er waren slechts 81.000 plaatsen beschikbaar. Duitsland kent eveneens 642.000 bruggepensioneerden.

Uiteindelijk stelt men vast dat de in Duitsland aangepakte maatregelen in grote lijnen overeenstemmen met wat in ons land gedaan wordt. (ads)

■ **WERELDBEVOLKING:** De mensheid heeft er 300.000 jaar overgedaan om een bevolkingspeil van drie miljard bewoners te bereiken. Het heeft echter slechts veertig jaar geduurd om van drie miljard naar zes miljard te groeien.

Volgens de vooruitzichten van het Fonds van de Verenigde Naties voor de bevolking zal het aantal inwoners van onze planeet tegen het jaar 2025 bijna verdubbelen om minimum de tien miljard te bereiken. Men voorziet dat deze ontwikkeling in bijzonder in de derde wereld zal plaats hebben gezien aldaar 95 % van de bevolkingsgroei gemonopoliseerd wordt.

Vandaag vertegenwoordigt Azië met 3,3 miljard inwoners 53 % van de wereldbevolking.

Binnen dertig jaar zal dit deel van de wereld 4,9 miljard mensen tellen.

Dank zij een ernstige aanpak kon de groei in de voorbije jaren tot 1,8 % beperkt blijven.

De sterkste groei blijft in Afrika met een jaarlijkse aanwas van 2,9 % wat een verdubbeling van de bevolking betekent. Dit continent zou zodoende van 682 miljoen oplopen tot 1,6 miljard in 2025. Op dit ogenblik is het gemiddelde bijna zes kinderen per vrouw, zelfs meer in landen als Maldavië, Somalië, Ouganda, Benin, Guinea en Mali.

Het Europees continent kent een tragere groei. Hier zou de bevolking stijgen van 796 miljoen (Oost-Europa inbegrepen) tot 886 miljoen in 2025.

Enkele landen van ons oud continent noteerden in de laatste twintig jaar een spectaculaire daling: Italië, Spanje en Duitsland hebben ongeveer een gemiddelde van 1,3 % per vrouw. Op een gemiddeld niveau staan landen als Frankrijk, België, Nederland en Groot-Brittannië. Wat Rusland en zonderling ook Zweden en Noorwegen betreft merkt men dat deze de twee kinderen per vrouw benaderen.

Konsequenties van deze demografische verscheidenheid: het aantal kinderen zal aanzienlijk toenemen in de arme landen terwijl in de ontwikkelde landen het aantal ouderlingen zal toenemen. Op de ene plaats zullen dus meer scholen en op de andere plaats meer bejaardentehuizen moeten gebouwd worden. (ads)

Racisme: hoe het groeide

Racisme, vreemdelingenhaat, nazisme, fascisme, nationalisme, chauvinisme, fundamentalisme... Begrippen die verwant zijn met elkaar. Omdat ze één ding met elkaar gemeen hebben, nl. de waanidee dat er verschillende mensensrassen of -groepen bestaan die in een bepaalde hiërarchie zijn onder te brengen en waarin de eigen groep, uit hoofde van fysieke kenmerken, een eigen cultuur en eigen waarden, superieur is aan de andere.

De mens heeft de neiging om datgene wat anders is, wat onbekend is, af te wijzen. Die afwijzing van "de anderen" wordt gelegitimeerd vanuit de verdediging van de "eigen identiteit". Het cultureel en verschillen benadrukkend (neo)-racisme is het nieuwe gezicht van de racistische ideologie in West-Europa. Dit racisme is gestoeld op een cultureel acceptabel, deels formuleerbaar, deels diffuus nationalisme.

Een familie van griezels

In heel het opgesomde griezel-gamma is racisme het gevaarlijkst. Omdat het aan de basis ligt van al de rest. Omdat het weigert sommige mensen als mensen te erkennen. "Het racisme is de afschaffing van de dialoog tussen mensen." (Emmanuel Levinas in "Le Nouvel Observateur"). Het hele democratische project wordt erdoor ondermijnd en stort uiteindelijk in elkaar. Daar waar een staat, een regime, racisme in zijn wetten inschrijft en toepast krijgt het fascisme een kans. Want racisme betekent discriminatie, vernedering, verdrukking, uiteindelijk vernietiging van de mens, - de "andere" mens, d.w.z. de mens die, in gelijk wat - huidskleur, taal, cultuur, godsdienst, seksueel gedrag, opvattingen... - afwijkt van het voorgeschreven patroon, die dus zogezegd onvolmaakt of abnormaal is: de "Untermensch", maar toch: de mens...

Het racisme rechtvaardigt ook de plundering van de Derde Wereld en de uitbuiting en verdrukking van zijn bevolking. Het gaat hier immers toch maar om mensen van een "minderwaardig ras"...

We moeten vaststellen dat, bijna heel de wereld door, racisme, vreemdelingenhaat en onverdraagzaamheid tegenover al wat en wie anders is, in opmars zijn. In eigen land zien we dat ook mensen die niet in contact zijn met migranten, toch gevoelig zijn voor de negatieve beeldvorming ten aanzien van deze bevolkingsgroep. Reden genoeg om naar de oorzaken daarvan te zoeken.

We kunnen aannemen dat de oorzaken van racisme en onverdraagzaamheid, hoe ze zich ook manifesteren - als het pesten van homo's in de USA, als haat tegen gastarbeiders in West-Europa, als aanvallen op asielzoekers in Duitsland, als fanatisme van Moslim-militanten in Algerije, als nationalisme in het vroegere Joegoslavië... - grotendeels dezelfde zijn. Ze zijn zowel economisch, politiek als psychologisch. Jongeren worden volwassen in een onzekere, onrechtvaardige wereld waarin spanningen zich opstapelen. Vanzelfsprekende vooruitzichten zijn er niet meer.

Ge moet knokken voor een plaats op de arbeidsmarkt en de verleiding om nieuwkomers - immigranten, asielzoe-

*Gebogen keken we tussen de planken door
En zagen een vreemde vogel
(...)
Sommigen van ons hebben hem met een stok geprikt
Anderen hebben kokend water over hem gegooid
We hebben lekker op hem gepist
En de vreemde vogel vermoord
(...)
Zo pratend om de vogel heen
Stampten we tot in de avond door
En hebben de vreemde vogel goed laten zien
Dat we mensen zijn*

(Fragment uit een Turks gedicht)

kers, in de VS zwarten en latino's als concurrenten en vijanden te beschouwen is groot.

Honderdduizenden worden geconfronteerd met een "gebroken loopbaan": mensen die hun vroegere welstand zien teloorgaan, anderen zien stijgen op de maatschappelijke ladder, die zich hierbij onrechtvaardig behandeld voelen.

Daarnaast is er het wegvallen van het ideologisch referentiekader. De xenofobie is inderdaad minder groot naarmate men meer houvast heeft bij een - democratische - overtuiging: socialisme, humanisme, liberalisme, christendom.

Tenslotte zijn er de defecte sociale relaties, gevolg van de nieuwe leefgewoonten en het nieuwe gezinsleven - de suprematie van televisie en auto b.v. - het wegvallen van het verenigings- en buurtleven, enz. Het politiek en financieel establishment is in feite gediend met een zekere mate van racisme en xenofobie. Het laat dit dan ook oogluikend toe of werkt het zelfs ongemerkt in de hand. Want dit biedt de mogelijkheid om crisis, werkloosheid en al wat er verkeerd gaat af te wentelen op de gastarbeiders (zoals op de joden in de jaren '30). Het biedt ook de mogelijkheid om de arbeiders te verdelen, - niet alleen communautair, Vlamingen tegen Walen, maar ook "eigen volk" tegen vreemdelingen - en op die manier hun strijdbaarheid, met die van vakbonden en linkse partijen, aan te tasten.

Racisme en vreemdelingenhaat maken deel uit van een proces van regressie in de morele opvattingen in tijden van economische regressie. Crisis, werkloosheid, gebrek aan vooruitzichten, leiden tot conservatisme: behouden wat men heeft, geen avonturen, geen experimenten, d.w.z. geen progressisme. Terug naar de "goede oude tijd", de grote gevestigde waarden, de vaste indeling van de maatschappij. Wat anders is, wat vreemd is, is slecht.

De eeuwen door

Het racisme bestaat al eeuwenlang. Er zijn, heel de geschiedenis door, volkeren of groepen geweest die meenden dat ze beter waren dan de anderen, of zelfs dat ze, als (over)heersers geroepen waren. Vaak speelde in dit racisme de taal een rol: de oude Grieken beschouwden diegenen die hun taal niet spraken (maar "brabbelden") als "barbaren". Soms was het het vreemde en onbekende dat de xenofobie in de hand werkte: wat Wals (vreemd) is, vals is.

De grootste rol werd (wordt) echter gespeeld door het godsdienstig fanatisme. Het kan hierbij gaan om acute uitbarstingen van geweld, zoals met de massamoorden op de Armeense christenen vóór de eerste wereldoorlog in 1895 o.a. Maar meestal gaat het om een chronisch racisme, dat eeuwen geleden begon en vaak vandaag nog voortduurt,

met discriminatie en vervolging, af en toe uitslaand in geweld, moord en genocide. Zoals het geval is met het racisme tegen negers, Indianen en Joden. Omdat ongelovigen, wezens zonder ziel, vervloekten, verdoemden, heidense honden...

Negers en Indianen:

De grote ontdekkingsreizen in de 15de en 16de eeuw langs de kusten van Afrika en, in 1492, naar Amerika, leidden tot koloniale vestigingen en de verovering van rijkdommen door de plundering van goud en zilver. De bevolkingen van de veroverde gebieden werden uitgemoord. In Afrika werden ze tot slavernij gebracht en verkocht als goederen op de wereldmarkt. De slavenhandel was in handen van Portugezen en Spanjaarden, daarna ook van Hollanders en Engelsen. Ze gebeurde via de zgn. "driehoeksroute": eerst naar Afrika waar de zwarte slaven - soms gevangenen van een andere stam - van de stamhoofden werden "gekocht" voor spiegelglazen, kralen, sterke drank, vuurwapens..., dan naar de slavenmarkten van de Antillen, waar de opbrengst werd omgezet in rum, suiker en tabak. Die Atlantische slavenhandel veroorzaakte de dood van 210 miljoen mensen, die stierven bij hun gevangenneming, tijdens de overbrenging van de slavenkaravans naar de kust of tijdens de overtocht over de oceaan.

De omvang van die slavenhandel is grotendeels het gevolg van de bemoeienis van de "Indianenvriend", bisschop de las Casas. "15 miljoen Indianen hebben wij levend verbrand, opengereten en in stukken gesneden", zo schrijft hij in een brief aan koning Filips II. En inderdaad, de Indianen werden door de Spanjaarden meedogenloos vervolgd om hun barbaarse godsdienstpraktijken. En waar ze als arbeidskrachten ingezet werden stierven ze als vliegen. De las Casas stelde voor hen te vervangen door negers. Want die zwarten waren toch geen schepsels Gods...

Dat neemt niet weg dat de vervolging van de Indianen ook daarna nog bleef doorgaan, onder de Franse en Engelse kolonisten en onder de Amerikanen. De uitspraak "de enige goede Indiaan is een dode Indiaan" is gekend. In 4 eeuwen tijd werden 60 miljoen Indianen uitgeroeid.

Joden:

Reeds in de Oudheid werden de joden vervolgd. Omdat ze zich beschouwden als een "uitverkoren volk". Omdat ze zich niet wilden onderwerpen aan een vreemde overheerser en "aan de - Romeinse - keizer geven wat de keizer toekomt". Er was de Babylonische

ballingschap en, in 70 na C., na de verwoesting van de tempel van Jeruzalem, de "diaspora", de verspreiding over de wereld.

In de middeleeuwen werden de joden vervolgd. Als moordenaars van Christus, als de "antichrist", als woekeraars en sjacheraars. En, zelfs volgens de

van de emancipatie brak aan.

Dit proces had echter een hernieuwde vijandschap ten aanzien van de joden ten gevolge: het moderne antisemitisme. Ook wat de andere rassen en volkeren betreft ontstond er een nieuw soort van racisme.

De industriële revolutie in de 19de eeuw

kerkvader Thomas van Aquino, als "minderwaardige wezens". Ze werden beschuldigd van de meest afgrijselijke misdaden: het vergiften van bronnen, de rituele moord op kinderen, het bezoedelen en vernielen van gewijde voorwerpen, enz. De joodse gemeenschappen en getto's werden dan ook vaak aangevallen, de huizen in brand gestoken, de bevolking mishandeld en gedood. Joden moesten een herkenningsteken - een gele band, een jodenhoed of jodenster - dragen; ze moesten een zware schatting betalen, ze werden ook verbannen...

De discriminatie en vervolging van de Joden, later antisemitisme geheten - is blijven voortduren tot op heden. Tot vlak na de tweede wereldoorlog waren er nog pogroms, georganiseerde aanvallen op joodse gemeenschappen, vooral in Oost-Europa. En ook vandaag worden er nog aanslagen gepleegd op joodse instellingen, synagogen, graven, enz.

Racisme als ideologie en (pseudo)wetenschap

De Verlichting bracht de gelijkstelling van alle religieuze en andere minderheden en de ontdekking en aanvaarding van "de andere" - ook de joodse, zwarte en bruine - medemens. Discriminatie en isolatie werden opgeheven; het tijdperk

bracht een imperialistische expansie mee van de Europese mogendheden, op zoek naar afzetgebieden, goedkope grondstoffen en militaire steunpunten. De verovering van koloniën en de verdeling van de wereld tussen de industriële grootmachten zorgde voor nieuwe verhoudingen met de volken van de gekoloniseerde landen. De Europeanen die erop uitgestuurd werden om Afrika en Azië te onderwerpen moesten overtuigd zijn van hun superioriteit. In de koloniale periode deed het racisme om de slachtingen en de onderdrukking van de inheemse bevolking te rechtvaardigen.

(In de Onafhankelijke - later Belgische - Kongostaat ging het om ivoor en rubber. Van de zgn. "werkonwillige" negers werden de handen afgehakt. Maar in de schoolboeken werd daarover met geen woord gerept.) Samen met - en ook als gevolg van - de industriële revolutie ontstonden er nieuwe wetenschappelijke, filosofische en politieke theorieën en bewegingen. Het sociaal Darwinisme, d.w.z. de theorie van Darwin "the survival of the fittest" - toegepast op de maatschappij, verklaarde dat het verschil in geaardheid van de menselijke rassen ook een waardeverschil inhield.

De wetenschap werd hier ge- of beter misbruikt om aan een emotioneel en ideologisch aanvoelen een rationele onderbouw te geven. Die populaire en

pseudo-wetenschappelijke werken brachten, op een zeer speculatieve wijze, de resultaten van verschillende wetenschappen met elkaar in verband. Chaotisch en onbegrijpelijk als ze waren kenden ze toch veel succes. Hun ideeën werden ook verspreid in talloze pamfletten en brochures. In het nationalisme van de tweede helft van de 19de eeuw stak ook de idee dat een bepaald volk, m.n. het "eigen volk" superieur zou zijn aan de andere. Dit nationalistisch superioriteitsgevoel werd dan meestal nog gekoppeld aan een etnisch superioriteitsgevoel.

De joden, als volk over de hele wereld verspreid, werden beschouwd als a- of anti-nationaal. Ze werden gezien als vrijmetselaars of socialisten, Marxisten of kapitalisten, pacifisten of oorlogsfanatici. Het racisme van de 19de eeuw had totalitaire trekken; het maakte deel uit van een reactionaire maatschappijvisie. Racisten benadrukten niet alleen de ongelijkheid als individu en als volk, maar ook als sociale klasse of groep. Die ongelijkheid was natuurlijk en moest zo blijven. Ze verzetten zich dan ook tegen de emancipatie van de arbeiders en de vrouwen. (En dat is vandaag nog steeds zo.)

De denkers (?) die aan de grondslag liggen van de moderne rassenleer zijn vooral de Fransman de Gobineau, die in 1853-55 zijn "Essai sur l'inégalité des races humaines" publiceerde. Hij legt hierin het verband tussen ras en geschiedenis en komt tot de conclusie dat rassenvermenging altijd leidt tot de ondergang van de cultuur.

Dan was er de tot Duitser genaturaliseerde Engelsman Houston Stewart Chamberlain, vriend van de Duitse keizer en later ook van Hitler. Hij was een bewonderaar van Richard Wagner, wiens schoonzoon hij werd. In zijn "Das Judentum in der Musik" stelde Wagner dat niet alleen de joodse muziek maar ook de joden zelf moesten uitgeroeid worden. Op basis van Gobineau's ideeën werkte Chamberlain een geheel nieuwe rassentheorie uit: "Die Grundlagen des neunzehnten Jahrhunderts" (1898). Het ras moest met alle middelen zuiver gehouden worden; het - superieure - blanke ras had de leiding te nemen in de wereld.

Naast Chamberlain en de Gobineau waren er tal van andere racistische ideologen. De exponenten van antisemitisme en de doctrines van arische raszuiverheid, geïntegreerd in het Grootduitse ideaal, zoals verkondigd door Hans von Liebenfels, Von-Schönerer en tal van anderen werden later door Hitler overgenomen en verder ontwikkeld.

Nationalisme en racisme waren geen Duits monopolie. Het blank superioriteitsgevoel bestond ook in Engeland. De

Britse ex-premier, Lord Rosebery, schreef in 1900: "What is Empire but the predominance of Race?" Ook in Frankrijk maakten de ideeën over de uitverkoren positie van de eigen natie en de eigen identiteit opgang. In 1882 werd de "Ligue des Patriotes" gesticht - die later de "Action Française" zou worden - met figuren als Maurice Barrès en Charles Maurras, chauvinistisch en antisemitisch en strevend naar de wedergeboorte van de Franse natie (na de débâcle van 1870). In dat politiek klimaat moet de Dreyfus-affaire worden gezien: in 1894 werd de joodse kapitein Alfred Dreyfus, veroordeeld wegens spionage. Later bleek dat hij onschuldig was.

Van racisme naar nazisme is maar een stap

Ondanks de groei van de democratie, de opkomst van liberalisme, humanisme en socialisme bleef het racisme voortsmuilen. In Duitsland laaide het terug op na de eerste wereldoorlog. De Duitse nederlaag werd in de schoenen geschoven van de joden, als socialisten en kommunisten die de revolutie hadden gepredikt, of als kapitalisten en woekeraars, die zich aan de oorlog hadden onttrokken en er een winstgevend zaakje van gemaakt hadden. Militaristische en revanchistische partijen met racistische inslag, kregen de wind in de zeilen. Een van hen was de NDSAP. Dank zij Hitler zou ze uitgroeien tot de grote nazi-partij. De economische crisis van de jaren '30 versterkte nog het antisemitisme: als eigenaars van grote ondernemingen (grootwarenhuizen b.v.), bankiers, enz. werden de joden met de vinger gewezen. Het was daarenboven ook een middel om de joodse concurrentie te treffen. De ideoloog van het nazisme was Alfred Rosenberg. In zijn "Mythus des 20 Jahrhunderts" vinden wij de nazi-ideeën van rassenhoogmoed en antisemitisme. Net zoals in Hitlers "Mein Kampf" trouwens.

Ook buiten Duitsland hadden de nationalistische nazi- en extreem-rechtse partijen veel aanhang. Tot het ideeëngoed van die partijen behoorde ook het racisme en het antisemitisme. En ook daar werd dit door de economische crisis in de hand gewerkt. In ons land verschenen er antisemitische blaadjes ("De Bezem", "Burgerstrijd", "Stormloop") en werden er antisemitische organisaties opgericht ("Voksverwering"). Partijen als Verdinaso en VNV en burgerkranten als de katholieke "Gazet van Antwerpen" (nl. met de verkiezingen van 1938) verspreidden het antisemitisch gedachtegoed. Vooral de joodse immigranten die nazi-Duitsland ontvlucht waren hadden het te verduren. In mei 1939 nog besliste de Vlaamse balie haar joodse leden uit te sluiten. In

de marge van de Guldensporenviering van 1937 trokken radicale heethoofden naar de joodse buurt om er de ruiten van huizen en synagogen in te gooien.

Eigen volk?

"Walen buiten!" "Vreemdelingen buiten!" wordt er geschreeuwd door de "pure" Vlamingen van het VB (ook door ene Bert Eriksson, waarvan de voorouders ergens in Skandinavië te zoeken zijn). Ze willen de "eigen identiteit", d.w.z. de zuiverheid van het Vlaamse volk - en ras - behouden. Daar zijn ze natuurlijk duizenden jaren te laat mee.

Wie waren eigenlijk die "echte" Vlamingen? Van waar kwamen ze? Want ook die eerste "echte" Vlamingen waren vreemdelingen (Saksen, Friezen...), "vluchtelingen", een soort van asielzoekers dus... Ondertussen zijn er de volksverhuizingen geweest, de deportaties (door Karel de Grote o.a.), de bezettingen (door Fransen, Spanjaarden, Oostenrijkers...), de immigraties... Een proces dat vandaag, in versneld tempo, nog doorgaat. De wereld is kleiner geworden; er zijn geen afstanden meer; de transport- en communicatiemogelijkheden zijn enorm toegenomen.

Wie kan er vandaag nog beweren dat hij van zuiver ras is? Daarover heeft Anne Morelli een merkwaardig boek geschreven: "Geschiedenis van het eigen volk - De Vreemdeling in België van de prehistorie tot nu" (Uitg. Kritak.). "Het is spijtig", zegt Morelli. "De Belgen hebben blijkbaar het gevoel dat ze een zuiver ras zijn. Daarbij houden ze al jarenlang de twee mythes in stand - dat van de "pure" Waal en de "echte" Vlaming. Ondanks het feit dat zogenaamde echte Walen Cools heten (of Spitaels, Onckelinx, Van Cauwenbergh, Van der Biest) of een Waals minister zelfs de naam Ylief draagt." (Terwijl Vlaamse ministers namen dragen als Chabert, Anciaux, Delacroix). Maar als er geen echte Belgen bestaan, dan bestaan er nog minder echte Vlamingen en Walen. "In feite zijn wij allemaal vreemdelingen" is dan ook het besluit van het boek.

Het "eigen volk", met daaronder verstaan "van zuiver ras" zou dus het volk zijn dat het eerst - wat en wanneer dat ook mag zijn - het "eigen land" heeft bewoond. Daaruit volgt dan: mijn volk heeft meer rechten dan jouw volk omdat mijn volk hier langer verblijft dan het jouwe. Er wordt zover mogelijk in de tijd teruggaan om te bewijzen wie de eerste - en dus de "echte" - inwoners zijn. Wat inhoudt dat diegenen die later zijn gekomen tweederangsburgers zijn. Een gevaarlijke redenering, zoals we kunnen vaststellen. Niet - of nog niet? - in België, maar wel in Joegoslavië, in de vroegere Sovjet-Unie en in het Nabije Oosten, waar historici en archeologen proberen

te bewijzen dat hun volk daar als eerste aanwezig was en dat het dus verantwoord is de anderen uit te roeien.

Vijf miljard mensen allemaal anders

Het begrip "ras", zoals wij dat kennen, is betrekkelijk nieuw. De Zweedse natuurvorser, Linnaeus, pakte aan het eind van de 18de eeuw uit met de indeling van de mens in vier rassen: Amerikanen, Europeanen, Aziaten en Afrikanen. Maar hij haalde daarbij biologische, kulturele en karakteriële kenmerken door elkaar. Sommigen doen dat vandaag nog en getuigen op die manier, net zoals Linnaeus, van heersende vooroordelen. Spreken van rassen is mensen opsluiten in groepen, hen een etiket op de rug kleven, met het risico dat ze beoordeeld - of veroordeeld - worden, niet om wat ze zijn, maar in functie van het behoren tot een groep of als gevolg van het opgekleeft etiket.

Mensenrassen bestaan vandaag dan ook omdat er racisten bestaan en niet andersom.

In het verleden heeft men, zonder er bewijzen voor te leveren, beweerd dat sommige groepen meer of minder waard waren dan de andere. En natuurlijk stonden de mensen van de eigen groep, het "eigen volk" bovenaan. Dit paste in een oude traditie: 90% van de namen die primitieve volkeren zichzelf geven betekent "mensen", "de enige mensen", "de beste mensen". M.a.w.: wij zijn menselijk; de rest is het minder.

Overigens leverde de ene raciale theorie 2 rassen op en een andere 400. Het waren immers geen theorieën die men vandaag "wetenschappelijk" zou noemen, maar betogen die vaak de plundertochten van de blanken moesten rechtvaardigen.

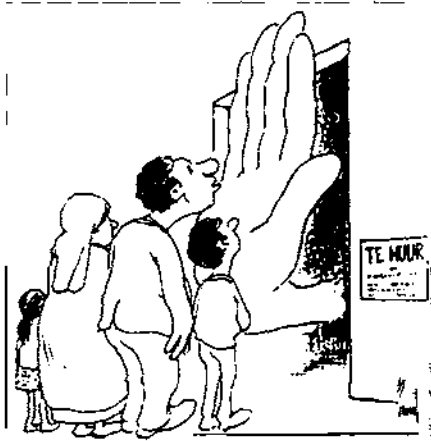
In werkelijkheid zijn we allemaal anders en allemaal familie. Alle nu levende mensen zijn in zekere mate bloedverwanten, want ze stammen allemaal af van dezelfde verre voorouders. Maar elk individu is het resultaat van een genetische loterij, natuurlijke selectie, migratie, klimatologische, economische en kulturele factoren. Buiten een enige tweeling zijn er geen twee individuen die over dezelfde genetische blauwdruk beschikken.

De dinosauriërs kan men indelen in 600 aparte soorten. De 5 miljard mensen daarentegen behoren allen, zonder één uitzondering, tot één enkele biologische soort: de homo sapiens. Verschillende mensensoorten zijn er nooit ontstaan. Eender welke vrouw en eender welke man kunnen samen kinderen krijgen. Dat wil zeggen dat ze tot dezelfde soort behoren - muilieren en muilezels, de kruisingen van paard en ezel, zijn

onvruchtbaar.

Paard en ezel behoren dus tot een verschillende soort. "Soort" is een natuurlijk begrip; "ras" is een kunstmatig begrip. Door eeuwenlange intensieve teelt konden huisdierenrassen ontstaan. Bij de mens bestaat er geen kunstmatige teelt. Het begrip "ras" is dan ook niet op hem toepasbaar.

Individen, niet naties of rassen zijn de belangrijkste dragers van de menselijke

variëteit. Indien, na een wereldwijde ramp, slechts een mensengroep zou overleven - Albanezen, Senegalezen, Papoea's... - dan zou het grootste gedeelte van de totale genetische variëteit in de functionele genen bewaard blijven. De mens is een opvallend homogene soort, misschien wel omdat hij zo recent geëvolueerd is. Andere levende wezens verschillen veel sterker van plaats tot plaats. In hun geval heeft het begrip "ras" een reële betekenis. De genetische verschillen tussen de slakkenpopulatie van twee valleien in de Pyreneeën zijn veel groter dan die tussen de Australische aboriginals en de Belgen. Indien wij slakken waren zou racisme een zaak van gezond verstand zijn. Maar we moeten aanvaarden dat de mensheid op het saaie af uniform is.

Een bonte wereld, een goede wereld

Wie pleit voor de zuiverheid van het "eigen volk" of het "eigen ras", voor de bescherming van eigen cultuur tegen vreemde invloeden en daarom zijn grenzen wil afsluiten voor vreemde mensen en vreemde genen, gaat in tegen de natuur. De natuur - de mens - is per definitie een brouwsel van genen en culturen, "een brouwsel dat, vroeger en nu, bijdraagt tot evolutie en verrijking". (Cahen - Directeur van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen)

Maar het is niet alleen ingaan tegen de natuur, het is ook ingaan tegen de tijd. De klok terugdraaien dus. En dat is

absurd. En, wat erger is, het is ook reactionair. Begrippen als "eigen volk" en "zuiver ras" behoren dan ook tot de fascistische terminologie. Jan Wolken in "Humo": "De fascistische geur, ik ruik het weer en dat vind ik bijzonder kwalijk. Ik begrijp niet dat mensen niet juist dolgelukkig zijn met al die godsdiensten en volkeren die onze cultuur zo enorm verrijken".

De ontwikkeling van economie, handel, toerisme, cultuur, enz. brengt mee dat de grenzen verdwijnen, dat de betrekkingen tussen mensen en volkeren toenemen, dat alles "multi" wordt. Er is geen weg terug. En dat is goed. Want zo zetten we een stap in de richting van één wereld, in plaats van de drie die we nu hebben.

Paula D'Hondt: "Als de mens wil blijven bestaan als soort zal trouwens een vermenging van de genen de grootste motor tot vooruitgang vormen. Het Blanke continent, dat zich nog altijd zó superieur gedraagt, bezit noch de grondstof, noch de energie om op zichzelf te bestaan."

Jan Van Calsteren

CIA en Japan

Uit een artikel in de New York Times (9/10) dat opgesteld werd op basis van gegevens van inlichtingsdiensten en diplomaten, blijkt dat de CIA tussen de jaren '50 en '60 in het geheim vele miljoenen dollars schonk aan de conservatieve liberale regeringspartij (PLD) van Japan. De krant wijst er op dat deze miljoenen bestemd waren om, tijdens de koude oorlog, in Japan een dam op te werpen tegen het kommunisme...

V.S. aantal armen neemt toe

Het Bureau voor Statistiek van de administratie van de Verenigde Staten heeft in een rapport bekend gemaakt dat het cijfer van het aantal armen aanzienlijk gestegen is. Voor 1989 bedroeg dit 32,4 miljoen of 13,1 % van de bevolking. In 1993 was dit reeds opgelopen tot 39,3 miljoen of 15,1 %. Volgens bevolkingsgroep gaat het om 12,2 % blanken, 30,6 % hispanos en 31,1 % zwarten.

Rode Khmers

De officiële leider van de Rode Khmers, Khieu Samphan, heeft voor de radio van zijn terroristische organisatie een oproep gedaan voor de "volledige liquidatie" van het burgerlijk personeel van de Cambodjaanse staat. Khieu Samphan wil de vernietiging van de staatsstructuur in alle dorpen, distrikten en provincies. Het was dezelfde Khieu Samphan die in oktober 1992 te Parijs de akkoorden voor Cambodja ondertekende waarbij de Rode Khmers, verantwoordelijk voor de dood van ± 1 miljoen landgenoten, door het Westen gelegitimeerd werden.

Libië: 5.000 dollar per familie

De kolonel Mouammar Kadhafi heeft op 4 september bekend gemaakt jaarlijks aan iedere familie 5.000 dollar te zullen overmaken. Het gaat hier om een deel van de winsten uit de Libische petroleumverkoop. Dit bedrag dat reeds in het begin aan honderdduizend families zal overhandigd worden mag echter niet gebruikt worden voor de aankoop van geïmporteerde produkten. Integendeel tot de meeste andere Arabische leiders die de gemeenschapsgelden spenderen aan luxueuze paleizen en moskeeën is dit wel een daad die respect afdwingt. Het Libië van Kadhafi voert sinds lang een sociale politiek voor zijn bevolking. Aanzienlijke sociale woningbouw, dergelijke gezondheidszorg en onderwijs bevestigen dit. Onze media verstreken ons hierover echter zeer weinig, om niet te zeggen, geen informatie. Kadhafi moet nu eenmaal als de "boosdoener" blijven overkomen.

Het is zeker niet om zijn boutades en scherpe uitvallen maar om zijn sociaal engagement dat hij dan ook een doorn in het oog is van andere Arabische leiders en Westerse regeringen. Probeerden de Amerikanen ten andere niet, enkele jaren geleden, door een brutaal bombardement op zijn woning hem uit de weg te ruimen?

Bombardement waarbij zijn pleegkind het leven liet.

Libië, dat ongeveer 4 miljoen inwoners telt, produceert 3,14 miljoen petroleumvaten per dag wat ongeveer 9 miljard dollar oplevert. (ads)

Fundamentalistische onverdraagzaamheid

De "Groupe Islamique Armée" (GIA) die meer nog dan de „militaire arm" van het FIS is, en in Algerije tot de meest brutale en meedogenloze slachtpartijen overgaat, wil sinds enkele tijd het onderwijs lam leggen. Een vijfhonderdtal scholen werden door deze terroristische groep door bomaanslagen vernietigd of in brand gestoken. In een manifest heeft de GIA er de aandacht op gevestigd dat ze slechts onder vier voorwaarden kan toelaten dat cursussen in lycea en universiteiten gegeven worden. Deze zijn: de verplichting van het islamitisch hoofdoek voor leraressen en studenten, het afschaffen van gemengde klassen, het verbod van muziekonderwijs en het niet toelaten van meisjes tot de lessen van lichamelijke opvoeding.

Dat, zoals uit de media blijkt, leraars en studenten toch de terroristische bedreigingen trotseren, getuigt van een ontzaglijke moed en een groot politiek bewustzijn. Onze democratische solidari-

teit met diegenen die zich, op gevaar van hun leven, verzetten tegen de fundamentalistische onverdraagzaamheid is meer dan ooit gepast. (ads)

Vaclav Havel maakt het goed

Volgens de Financieel Economische Tijd (2/8/94), een krant die men niet precies kritisch progressief kan noemen, stelt de Tsjechische President Vaclav Havel het goed sinds de „fluwelen" revolutie. De dissident die president werd en zijn volk charmeerde door een eenvoudig appartement te kiezen boven het presidentieel paleis, heeft de geboden kansen niet laten liggen, schrijft de krant. In september vorig jaar gaf Havel toe dat hij multimiljonair in dollar geworden was. In een interview verklaarde hij verder met zijn broer Ivan eigenaar te zijn van twee restaurants, een grote winkelgalerij in Praag, een appartementsgebouw, een villa waarin de Argentijnse Ambassade gevestigd is, verscheidene gebouwen en een kollektie van zeldzame kunstvoorwerpen. Alles bij mekaar heeft de "fluwelen revolutie" hem dus gouden eieren opgeleverd. (ads)

Moskou

Het stadsbestuur heeft de prijzen voor de metro verhoogd met 66 % of van 150 naar 250 roebel voor een ticket (1 roebel = 100 kopec). Tot het einde van de jaren tachtig bedroeg de prijs van een rit 5 kopec.

Vandaag dus 5.000 maal meer, ondertussen moeten de Russen reeds 3900 roebels betalen voor één dollar.

Leve de vrije markteconomie.

Belgische Mirages voor Chili

Begin dit jaar maakte Defensie minister Leo Delcroix bekend oude Mirages 5 van de Belgische luchtmacht aan Chili e.a. wapens aan Turkije te willen leveren. In hun brief aan de minister en in hun persmededeling van 18 maart protesteerde de Vlaamse vredesbeweging tegen dit initiatief.

Hierbij wees ze er op dat in Chili nog steeds de gewezen dictator Pinochet opperbevelhebber is van het leger terwijl in Turkije de mensenrechten worden verkracht. De CVP-minister blijkt nu toch zijn willetje te hebben doorgedreven. België gaat dus vijftienvintig Mirages 5 voor een bedrag van 600 miljoen frank leveren aan Chili.

De leveringen zijn voorzien voor het jaar

1995. Ondertussen zullen twintig van deze toestellen vooraf door de Franse firma SAGEM gemoderniseerd worden. Chili beschikt reeds over vijftien Mirages 50. (ads)

Israël zegt neen aan een kernwapenvrije zone

De chef van de Israëlische diplomatie, Shimon Pérès heeft op 31/8 het voorstel van de Egyptische minister van Buitenlandse Zaken, Amre Moussa, verworpen om samen te ijveren voor een kernwapenvrije zone in het Midden-Oosten. Moussa gaat er van uit dat op weg naar vrede een werkelijke controle het gevoel van veiligheid zou versterken en de ontspanning bevorderen. Pérès daarentegen verklaarde dat er eerst vrede moet zijn vooraleer een dergelijke kernwapenvrije zone tot stand te brengen. Hieraan moet wel toegevoegd worden dat, terwijl Irak, Syrië en Libië steeds verdacht worden de bouw van kernwapens voor te bereiden maar hiervan nooit een bewijs geleverd werd, het wel algemeen aanvaard wordt dat Israël over een honderd kernkoppen zou beschikken. Ten andere, de wetenschapper Vanatu, die hiervan destijds het bewijs leverde werd door de Israëlische geheime dienst uit Rome ontvoerd en zit nog steeds geïsoleerd in een Israëlische gevangenis. Noch de V.S., noch de Westerse landen, die zich nochtans opwerpen als de "ware" verdedigers van de mensenrechten, hebben een vinger uitgestoken om de in vrijheidstelling van Vanatu te bekomen.

Terloops moet hier ook gezegd worden dat Pérès een van de stichters was van het Israëlisch nucleair programma. (ads)

Wallenberg racist

Het hoofd van de Zweedse banken en geïndustrialiseerde wereld - hij is voorzitter of ondervoorzitter van de elektronica gigant Ericson, de bank S.E. Banken en concerns als Asca, Atlas Copco en Saab Scania - liet zich opmerken als een racist. In een T.V.-toespraak zei hij "dat er enkele goed opgeleide "svartinar-na" zijn (een pejoratief woord voor zwartjes) maar dat de zwarte meerderheid in Zuid-Afrika het land niet kan besturen zonder de hulp van de blanke minderheid".

"Het apartheidssysteem had veel fouten - voegde hij er aan toe - maar een deel was noodzakelijk gezien de omstandigheden op dat moment".

Een aantal organisaties protesteerde tegen dergelijke uittalingen, kondigde aan hun geld terug te trekken uit de banken van Wallenberg en riep op tot een boycot.

De jeugdgeheimen van president Mitterrand

De recent in Frankrijk verschenen boeken van Pierre Péan "Une jeunesse Française" en "La main droite de Dieu" van Emmanuel Faux, Thomas Legrand en Gilles Prez, en die beiden een blik werpen op het leven van François Mitterrand, voor en tijdens de bezetting, hebben in ons buurland heel wat stof doen opwaaien.

De schrijvers onderhielden zich o.m. ook met de president ten einde de door hun tijdens hun opzoekingen gevonden gegevens en bronnen aan zijn zienswijze te toetsen en desgevallend over een of ander probleem bijkomende informatie te verkrijgen.

François Mitterrand heeft bij die gelegenheid zaken erkend die hij in vroegere verklaringen en geschriften nooit prijs gaf o.m. een aantal aspecten uit zijn leven tussen zijn achttien en eenendertig jaar. Mitterrand was de zoon van een burgerlijke conservatieve familie en, sinds zijn jonge jaren politiek geëngageerd. Niet in extreem-rechts, maar dan toch in rechts van rechts d.w.z. het nationalistisch rechts.

De jonge jaren

Zo was Mitterrand bij zijn aankomst in Parijs in 1934 reeds een actief lid van een jongerenbeweging "de Nationale Vrijwilliger" die gesticht werd door de leider van het rechtse "Croix de feu" van de kolonel de La Rocque. Een figuur gekend om zijn rechts traditionalisme, anti-parlementair en anti-kommunist. Het was de La Rocque die de slogan "arbeid, familie, vaderland" zou lanceren die later door Pétain overgenomen werd. Minder dan vier maanden na zijn installatie in Parijs in 1935 zou Mitterrand deelnemen aan een anti-migrantenbetoging. In 1936 was hij ook present in een betoging tegen een professor in internationaal recht die aanvaard had als raadgever op te treden van de Negus, de keizer van Ethiopië, in zijn verzet tegen de door Mussolini geleide Italiaanse invasie van zijn land.

Op 4 juli 1936 schrijft hij in l'Echo de Paris, het blad van de rechtse "Parti Social Français" een artikel tegen de vreemdelingen die het "Quartier Latin" overrompelen.

François Mitterrand blijkt nooit lid te zijn geweest van het extreem-rechtse "Action Française" of de "Cagoule" maar blijkt wel uitstekende relaties te hebben onderhouden met de leiders van die bewegingen. Een van de leiders, Jean Bouvyer, die aangehouden werd zou hij zelfs in de gevangenis bezoeken en ten gunste van deze tussenkomen bij de epuratie na de oorlog.

Oorlog en bezetting

Dan volgt de oorlog, het front en de

krijgsgevangenschap. Van uit zijn stalag droomt Mitterrand over de noodzaak van een revolutie. Niet deze van 1789 maar van de "nationale" revolutie van Vichy.

Na zijn derde ontsnappingspoging, die in 1941 lukt, vervoegt hij Vichy waar hij een funktionaris van het regime wordt. Hij schrijft in collaboratiebladen van Vichy: "France", "Revue de l'Etat Nouveau" en de revue "Les Chantiers de France".

Tevens vervoegt hij het "Strijderslegioen" en de "Vrijwilligers van de nationale revolutie" die in 1940 werden opgericht door Xavier Vallat, ex-Cagoulard en toekomstig commissaris-generaal van Vichy voor de joodse kwesties.

uit "Le Monde"
Tijdens de oorlog kende men reeds de mode van de pins...

In deze organisatie zou hij ingeschakeld worden in de dokumentatiedienst waar, zoals Mitterrand zelf erkent "de fichen gemaakt werden van de kommunisten, Gaullisten en al diegenen die als anti-nationaal beschouwd werden". Mitterrand ontpopt zich als een volbloed Pétainist wat bevestigd wordt door een artikel dat hij op 22 april 1942 schrijft: "Ik begrijp de SOL (Legionaire ordedienst die begin 1943 omgevormd werd tot de militie) die zorgvuldig uitgekozen werd en gebonden door een eed van trouw. Het zou nodig zijn dat we in Frankrijk een nieuwe milite kunnen organiseren die ons zou toelaten het einde van de Duits-Russische strijd zonder gevaar of konsekwenties af te wachten".

Het is goed te weten dat de "SOL" in 1941 door Joseph Darnand (de toekomstige leider van de militie) te Nice werd opgericht op basis van een eenentwintig punten programma.

Hierin werden doelstellingen omschreven voor een autoritair, corporatistisch, anti-semitisch en fascistisch regime. Hoofddoelendein waarop de aangeslotenen de eed van trouw moesten zweren waren samengevat als volgt: "Tegen het dissidente Gaullisme, tegen het bolchevisme, naar het nationalisme, tegen de joodse lepra, voor een Franse zuiverheid, tegen de vrijmetselarij en voor de christelijke beschaving".

Dat een intelligent man als Mitterrand de ware doeleinden van de "SOL" in 1942 niet gekend heeft is niet te geloven.

Het is ook in 1942 dat Mitterrand een van de verantwoordelijken zou worden van het kommissariaat voor de herklassering van de krijgsgevangenen.

Het is als dusdanig dat hij met drie van zijn collega's door Maarschalk Pétain in het Hotel du Parc in Vichy ontvangen werd. Het zou eveneens "voor bewezen diensten" zijn dat Mitterrand het ereteken de "Francique" van Pétain ontving.

Vandaag beweert de Franse President niets geweten te hebben van het anti-joodse karakter van de regering van Vichy of van de concentratiekampen. Onzin natuurlijk want, zoals hoger aangegevoerd, is Mitterrand een te sluwe vos om dit niet gemerkt te hebben. En bovendien moet hij, tijdens zijn bezoeken aan Parijs, de gele jodensterren wel opgemerkt hebben die de joden verplicht waren te dragen op bevel van de nazi-bondgenoten van Pétain.

Zonderlinge vrienden

In 1943 vervoegde Mitterrand de weerstand. Men kan ervan uitgaan dat hij aanvoelde dat de wind van richting veranderde. Mitterrand zou echter steeds beweren dat zijn bindingen met Vichy een dekmantel waren voor zijn weerstandsactiviteiten.

Zijn blijvende vriendschap met gewezen collaborateurs, waarvan sommigen ontegensprekelijk oorlogsmisdadigers zijn, bevestigd echter dat Mitterrand nooit met zijn Vichy verleden gebroken heeft. (zie hierna)

Op het einde van zijn Presidentschap en van zijn leven wil Mitterrand, met het vrijgeven van feiten die hij nooit voordien bekend maakte, wellicht de geschiedschrijvers een stampje voor zijn en persoonlijk de spons over zijn tumultueus politiek verleden vegen

Uitstekende VS-maneuvres in de Caraïben en de Golf

Een interventie met akkoord van de geïnteresseerde machtshebbers van betrokken land, is natuurlijk nog niet zo dikwijls voor gekomen. Een supermacht die militair optreedt om de 'democratie te herstellen' hebben we ook nog niet zo veel gezien. En toch is dit gebeurd in Haïti. Of althans zo wordt het ons voorgeschoteld.

Sommige waarnemers geven ons een licht gecorrigeerd beeld van de Haïti-story. De interventie diende in de eerste plaats om de Haïtiaanse vluchtelingen met meer 'morele' integriteit definitief buiten te kunnen houden. Want ze zijn een doorn in het oog van de kiezers in Florida, en daar wil de huidige gouverneur (democratische partij) z'n herverkiezing niet voor verspelen. Ten tweede mocht ze niet uitdraaien op een anti-Vs-houding bij de Haïtiaanse burgerij en het plaatselijke leger. En ten derde, een Aristide door de VS weer aan de macht gebracht, zal zeker uit het actieve anti-Amerikaanse kamp treden - hij heeft bovendien nog slechts enkele maanden te gaan als president. (Tussen haakjes. Hebt u ook, beste lezer, genoteerd dat Carter met de Haïtiaanse legerleiders het einde van het VN-embargo had overeengekomen? Dat inderdaad later, nog voor Aristide's terugkeer, door de Veiligheidsraad werd

bevestigd?) Clinton heeft in z'n aankondigingsrede van de actie de zaak toegespitst op de "de dreiging voor de veiligheid van de Verenigde Staten" door de aanhoudende "stroom" Haïtiaanse vluchtelingen. Dit is de concretisering van "de arme als vijand". En "en passant" weze Havana gewaarschuwd. Een beetje orde in de achtertuin, nietwaar. In dezelfde pre-electorale sfeer kregen we plots een Irak-crisis te verwerken. Op een tel waren 44.000 soldaten geëngageerd en meer dan 700 oorlogsvliegtuigen klaar om Koeweit van de invasie te redden.

Wat de mogelijke beweegredenen geweest zijn van Saddam Hoessein in deze crisis leest u in een ander artikel. Voor de legerleiding in het Pentagon kwam dit alles wel goed uit. Het werd een uitstekende test voor de efficiëntie en de snelheid van troepenontplooiing. Een test ook voor het post-Golfoorlog netwerk dat in het gebied werd geïnstalleerd. Een reeks legerbasissen die 'klaar gehouden worden', stocks zware wapens, afspraken rond bevoorrading en onderhoud werden met succes ingeschakeld in deze snelle interventie. De Britse bondgenoot heeft zijn taak ook goed volbracht: twaalf vrachtschepen werden op het Britse basis van Diego Garcia in de Indische Oceaan geladen met het nodige zware materiaal voor een 19.000-man sterke troepenmacht. Het komt de VS-strategen nog verder goed uit dat er nu misschien eindelijk een permanente aanwezigheid van VS-troepen zal geduld worden door de Arabische leiders, die daar totnogtoe voor terugschrokken uit vrees dat hun bevolking dergelijke 'bezetting' niet zou pikken.

In dit verband is het interessant om even te luisteren naar een generaal op rust, William Odom, vroegere baas van het National Security Agency, wiens elektronisch netwerk de basis vormt van de "US Intelligence" (d.i. inlichtingen, spionage). Volgens deze Odom berust de wereldorde op de Amerikaanse militaire aanwezigheid in Duitsland en Japan. En hij meent dat er nood is aan een nieuwe hoeksteen in de enige andere strategische crisisgevoelige regio: de Perzische Golf.

Bovendien vallen beide interventies in dezelfde periode, ze zijn dus terzelfdertijd bezig. Wie zich het artikel van

Lucien Bollaert van enige tijd herinnert, weet nog dat de ganse militaire planning in de VS erop gericht is twee belangrijke interventies tegelijkertijd te kunnen opzetten. Wel inderdaad, twee massale militaire operaties, een in Haïti en een in de Golf, zijn met succes uitgevoerd. Alleen de grote legerbaas, generaal Shalikashvili, was niet echt tevreden. Hij wees er met name op dat een mogelijk capaciteittekort aan luchtvervoer gevaarlijk kon zijn mocht het met Korea mis gaan op het ogenblik dat de Koeweit-actie werd uitgebouwd.

Beide gevallen, Haïti en Irak, tonen ons ook nog maar 's dat in deze post-Koude-Oorlogse verhoudingen de Verenigde Staten precies tijdstip en doelwit uitkiezen van hun acties 'ter ondersteuning van de democratie en internationaal recht'. De VS beslist welke VN-resolutie zal worden gerespecteerd. De VS beslissen wanneer de Pax Americana moet worden gered.

GS

De CIA ondersteunde de "Macoutes"

Emmanuel Constant, de chef van de militaire milities van de Haïtiaanse diktatuur, de FRAPH, erkende in een interview aan de Amerikaanse krant "Nation" financieel gesteund te zijn geweest door de CIA. Hierbij wijst hij er op dat de oprichting van de FRAPH door de Amerikaanse autoriteiten aangemoedigd werd om als tegenhanger te dienen van de volgelingen van president Aristide die als "gauchisten" werden beschouwd.

Constant voegde er aan toe dat de V.S.-kolonel Patrick Collins en de verantwoordelijke van de CIA voor Haïti, Donald Terry, aanwezig waren op het hoofdkwartier van het Haïtiaanse leger tijdens de militaire staatsgreep tegen president Aristide.

Ook de gewezen chef van de militaire Junta, Cedras, zou op de betaallijst van de CIA hebben gestaan.

De titel van de Haïtiaanse tragedie "Van pyromaan tot brandweerman" is hier zeker gepast. (ads)

Cuba

Intussen heeft op 26 oktober 1994 de Algemene Vergadering van de V.N. voor de derde maal een resolutie gestemd die het VS-embargo veroordeelt. 101 voor, 48 onthoudingen en 2 tegenstemmers, de VS zelf en haar vazal Israël. In 1992 was dat 58 pro en in 1993 88 landen pro.

De lidstaten van de Europese Unie stemden verdeeld: zes voor de opheffing van het embargo (België, Denemarken, Frankrijk, Griekenland, Luxemburg en Spanje) en zes onthoudingen. De vier kandidaat-toetreders stemden alle 4 voor het beëindigen van het embargo, net zoals o.a. Canada, China, Indië, Brazilië, Rusland, Mexico, Venezuela, Zuid-Afrika.

Deze nieuwe politieke overwinning moeten we nu economisch onderbouwen door te ijveren voor verregaande handelsbetrekkingen met Cuba. "Minister Urbain naar Cuba!", en eindelijk een handelsverdrag Europese Unie-Cuba, het laatste Latijnsamerikaans land dat niet zo'n verdrag heeft.

De "vrienden" van Mitterrand

Wat de President bijzonder kwalijk genomen wordt zijn zijn vriendschapsbanden met collaborateurs van het Vichy regime. En deze vriendschap is niet beperkt gebleven tot de oorlogsperiode, maar tot in de tachtiger jaren. Ook al wist hij, o.m. voor Bousquet, dat deze betrokken was geweest bij de deportatie van weerstanders en joden.

Jean-Paul Martin

Werkte in 1941 reeds in het Ministerie van Binnenlandse Zaken van de Vichyregering. Hij zou van bureaucraat opklimmen tot directeur van het kabinet van de directeur-generaal van de Vichy politie die, samen met de nazi's, deelnam aan de repressie en deportatie.

Mitterrand erkent tussen 1942 en 1943 Martin gekend te hebben en vermeldt dat deze hem diensten leverde tijdens zijn verblijf in Vichy.

In 1949 ontsnapt Martin niettemin, ondanks zijn verleden, maar dank zij zekere tussenkomsten, aan de epuratie met slechts vijf jaar loonverlies, zijn ontslag uit de openbare diensten en de opheffing van zijn burgerrechten voor vijf jaar.

In 1947 werd hij echter reeds opgenomen als persattaché in het kabinet van de minister van de oudstrijders... François Mitterrand. Martin zou trouwens als vertrouwensman en kabinetsattaché volgen in al de ministeries die Mitterrand bemande tijdens de IVe Republiek. In 1954 werd hij zelfs tot adjunct-directeur in het ministerie van Binnenlandse Zaken benoemd of... op dezelfde post die hij in 1944 had moeten verlaten. Mitterrand zou hem zelfs in het prefectoraal korps integreren en hem, op 11 oktober 1983, in het Elysée verermerken met het "Légion d'Honneur", een ereteken dat slechts wordt toegekend als men een onberispelijk gedrag tijdens de oorlog had. Wanneer Martin in 1986 overlijdt, zijn François Mitterrand en zijn echtgenote Daniëlle op de begrafenis, in gezelschap van René Bousquet, waar hij rode rozen uitdeelde. Mitterrand vroeg de kist voor hem te openen en toen hij merkte dat dit met een zwarte doek bedekt was viel hij uit en zegde "Haal dit weg en breng een Franse vlag"...

René Bousquet

Sekretaris-generaal van het Vichyregime van september 1942 tot december 1943. Dit gaf hem de verantwoordelijkheid voor de organisatie van de repressie tegen de Franse weerstanders, de joden en voor de deportatie van de arbeiders naar Duitsland. Mitterrand beweert vandaag met hem kennis te hebben gemaakt in 1949 maar alles wijst er op dat Jean-Paul Martin hem aan Bousquet voorstelde in de jaren 1942-1943.

Bousquet werd door het Opperste Gerechtshof in 1949 voor collaboratie veroordeeld voor vijf jaar opheffing van zijn burgerlijke rechten, straf die dan nog onmiddellijk door de rechter werd opgeheven. Bousquet beweerde weerstanders te hebben geholpen maar nergens zijn hiervan ooit bewijzen gevonden. Herhaaldelijk werd getracht dit proces te doen herzien, wat echter wettelijk niet mogelijk is, maar later werd gezien het Parlement besloten had geen verjaring toe te staan voor "misdaden tegen de mensheid" op die basis een nieuwe vervolging tegen Bousquet ingezet. Verschillende bewijzen waren intussen aan het licht gekomen waaruit bleek dat Bousquet verantwoordelijk was voor de wegvoering van weerstanders en joden en er zijn documenten van zijn nauwe samenwerking met de nazis.

De krant "Le Monde" heeft veel informatie verschaft bij het verschijnen van de boeken over het verleden van President Mitterrand.

Historici en journalisten brachten hierover eveneens de nodige commentaren.

De diensten van het Elysée, die vroeger 120 nrs van "Le Monde" afnamen brachten dit terug op 20.

Een vorm van censuur.

Ondanks deze onweerlegbare beschuldigingen, waarvoor Bousquet eind 1993, begin 1994 voor de rechtbank had moeten verschijnen, bleef Mitterrand tot in 1986 de beste vriendschapsbanden onderhouden. Op 14 juli 1992 verklaarde de President nog "op het vlak van het recht heeft de Republiek gedaan wat ze moest".

Vandaag blijkt, en Mitterrand heeft dit tijdens zijn interview voor de T.V. erkend, vroeger te zijn tussengekomen om de gerechtszaak tegen Bousquet te laten aanslepen.

In het begin van de jaren '50 werd Bousquet, dank zij zijn relaties met Mitterrand, opgenomen in de machtige "Banque de l'Indochine", vandaag Banque de Suez.

In 1958 komt Bousquet uit de schaduw en stelt zich, met de steun van de toen-

malige partij van Mitterrand, de UDSR, kandidaat in de Marne en voert er een anti-kommunistische en anti-Gaullistische propaganda.

Geholpen door zijn carrière als banker wordt hij de man achter de schermen van de radikaal socialistische krant "La dépêche du Midi". Toeval of niet maar de eigenaar van de krant, Jean Baylet, was een van de rechters van de Opperste Rechtbank waarvoor Bousquet in 1949 terechtstond (!).

Dezelfde krant zou in 1965 de kandidatuur van Mitterrand voor het presidentschap steunen en ... 500.000 F.F. in zijn campagnefondus storten.

In het begin van de jaren 60, wanneer Mitterrand een reis naar China voorbereidt, stelt hij aan de deelnemers Bousquet voor als de vriend die hun zal vergezellen en de reis organiseren. In 1978 stelt de toekomstige president aan zijn jonge medewerkers, o.m. Jacques Attali, enkele oude trouwe vrienden voor, onder wie Jean-Paul Martin en René Bousquet.

Toen op 28 oktober 1978 het weekblad L'Express een interview publiceerde van Darquier de Pellepoix, gewezen Vichy kommissaris voor Joodse problemen, kwam het onderzoek tegen Bousquet opnieuw opgang.

Pellepoix verklaarde namelijk "de grote razzia's werden in 1942 door Bousquet georganiseerd. Hij was van a tot z de chef van de politie. Hij is het die alles gedaan heeft. Weet u hoe Bousquet vandaag geëindigd is? Hij verloor vijf jaar van zijn burgerrechten want hij zou de weerstand geholpen hebben. Hij bracht het nu tot directeur van de Banque de l'Indochine. Hij heeft zich goed uit de slag getrokken, Bousquet".

Er zou echter nooit een proces Bousquet komen. Op 8 juni 1993 werd hij voor zijn woning te Parijs vermoord zodat alle feiten die hem tenlaste werden gelegd nooit zullen beoordeeld worden.

Martin en Bousquet zouden, ondanks hun donker verleden, de trouwe vrienden blijven van de Franse president François Mitterrand.

Aan de schrijver van het boek, Pierre Péan, verklaarde hij nog dat Jean-Paul Martin "een trouwe en charmante vriend was" en dat het hem steeds "een bijzonder genoeg was René Bousquet te ontmoeten".

A.D.S.

Het door hem in de TV, France 2, opgezette interview met Jean Pierre Elkabbach is daar een aanwijzing voor.

Opvallend is hierbij dat Mitterrand, gisteren zoals vandaag, slechts getracht heeft het verleden te verschonen en nooit ook maar aan enige auto-critiek heeft gedaan.

Men noemt hem in Frankrijk "Dieu" en een god is aan niemand rekenschap verschuldigd. Historici en

journalisten die gans deze geschiedenis van nabij hebben gevolgd wijzen op de vele hiaten, verzwijgingen en zelfs leugens in zijn verschillende uiteenzettingen.

Maar een Franse President is volgens de regels van de Vde Republiek een soort Monarch geworden die boven de gewone mensen staat.

Uiteindelijk is het uiterst ge-

past te besluiten met een uittreksel uit zijn toespraak gehouden op 7 mei 1981 voor de TV.

"Zo het zoeken naar macht, of de ambitie van de macht, een verantwoordelijk mens er moet toe leiden korte schieten op het vlak van de eenvoudige en zuivere eerlijkheid dan loopt onze democratie grote gevaren".

De last van het verleden

André De Smet

President Mitterrand heeft, sinds hij in 1982 president werd, ieder jaar op 11 november door een vertegenwoordiger een bloemtuil laten neerleggen op het graf van Maarschalk Pétain. Na heftig protest van joden en weerstanders heeft hij, na het proces tegen de gewezen militie-leider, Touvier, hieraan een einde gesteld in 1993.

Pierre Péan

Une jeunesse française

FRANÇOIS
MITTERRAND
1934 - 1947

FAYARD

Mitterrand ontvangen door Péan

Het Vichy-regime

Om een inzicht te hebben in het toenmalige Vichy-regime moet men met verschillende factoren rekening houden. Vooreerst dat dit een gevolg was van het militaire débâcle van de zomer 1940. Tevens dat het een uitvloeisel was van de zieltogende IIIe Republiek die, ondermijnd door de ineensstorting van de hoop die het volksfront in 1936 had opgewekt, op dit moment de burgerlijke en rechtse krachten de kans gaf om weerwraak te nemen.

In de nacht van 16 op 17 juni 1940 te Bordeaux, waar de regering was teruggetrokken, vroeg President Albert Lebrun aan Maarschalk Pétain, gewezen ambassadeur in het Spanje van Franco, de nieuwe regering te vormen. Deze beslissing werd genomen op voorstel van de uitredende premier Paul Reynaud.

Deze nieuwe regering zou zich op 25 juni 1940 in Vichy vestigen in de toen door de Duitsers aanvaarde vrije zone.

Op 9 juni kwamen de volksvertegenwoordigers en senatoren samen om met 624 tegen 4 een voorstel te aanvaarden voor de herziening van de grondwet.

De volgende dag stelde Pierre Laval (die later eerste minister werd) reeds een ontwerp van grondwet voor waarin o.m. de volledige volmachten voor Maarschalk Pétain.

Het parlement dat in 1936 werd gekozen keurde deze grondwet goed met 569 stemmen voor, 80 tegen en 17 onthoudingen. De meerderheid van socialisten en radikalen stemden voor.

De parlementaire onschendbaarheid van de kommunisten was reeds vroeger, in 1939, op voorstel van de toenmalige regering opgeheven en de partij en de krant l'Humanité verboden.

De daaropvolgende dag werd aan Pétain de volledige macht overgedragen.

En zo ziet men dat een zogezegd democratische regering een parlement op praktisch legale wijze een fascistische regime aan de macht bracht.

A.D.S.

Cubanen op de vlucht

We hebben in dit tijdschrift de situatie in Cuba al altijd van dichtbij willen volgen. Het land zit economisch in zak en as sedert het ineenstorten van de Gemeenschappelijke Markt van de Comecon. Met de goede prijzen die het voor z'n produkten toen kreeg had Cuba ondermeer een systeem voor onderwijs en gezondheidszorg uitgebouwd om 'u' tegen te zeggen. Met de ineenstorting van het Oosteuropes socialisme kwam de 'muur' van het Noordamerikaans embargo nog duidelijker de uitwegen blokkeren.

En toch zoekt men verder uit deze crisis te geraken. Dat er crisis heerst wordt door zoveel getuigenissen geïllustreerd die overal gehoord worden. Schrijfster van onderstaand artikel was deze zomer een aantal weken in Cuba. U krijgt hierbij haar relaas.

Tien jaar na de Mariel-exodus, verlieten opnieuw tienduizenden Cubanen hun vaderland richting Miami. Een groot aantal van deze balseros bereikte het beloofde land, een even groot aantal strandde langs de kusten van Guantanamo, de Amerikaanse legerbasis op Cuba. Terug naar af, dus. Niet enkel voor hen, denk ik. Ook voor de overige elf miljoen Cubanen, die ooit een communistisch paradijs beloofd werden, maar voorlopig nog lange tijd in een economisch vagevuur zullen vertoeven.

De voorbije maanden is er veel over Cuba geschreven. Zoals Jo Van Damme, auteur van "De baard van Fidel" (het jongste Vlaamse Cuba-boek) zegt, hebben duizenden journalisten de laatste maanden langs de Malecon in Havana geflaneerd en meteen heeft de politieke pers er duizenden Cuba-specialisten bij. Politicologen hebben zich eveneens op de materie gestort en theorieën over democratie en regeerbaarheid ontworpen, de Cubaanse Poder Popular nog maar eens op de microscoop gelegd, de Amerikaanse buitenlandse politiek onder de loupe genomen en alweer eens de doodsklok voor het Castro-regime geluid. CNN zal met de rechtstreekse reportages vanuit Havana en Miami veel reclame-inkomsten binnengerijfd hebben. Cuba verkooft goed, helaas zullen de Cubanen daardoor geen toespis op hun brood krijgen.

En dat brengt ons tot de kern van de zaak. De balseros, de Cubaanse bootvluchtelingen, zijn op de eerste plaats economische vluchtelingen, die hun land verlaten omdat ze de laatste 7 jaar al te sober hebben moeten leven. Hoe is het met de levensstandaard van een doorsnee Cubaans gezin gesteld? We nemen het voorbeeld van een familie uit Holguin. Eerst en vooral is het nodig iets over het libreta-systeem te vertellen. In Cuba zijn een heleboel consumptiegoederen gerantsoeneerd. Daarvoor krijgt elk gezin rantsoeneringsboekjes, libretas genoemd. Zij regelen een eerlijke verdeling van basisvoorzieningen in goede en kwade dagen. Ook in economische voorspoed ging de Cubaan met

zijn libreta winkelen. Er bestaan eveneens libretas voor bijzondere gelegenheden. Voor een huwelijksuitzet bij voorbeeld. Voor de dagdagelijkse voorzieningen gelden echter 2 boekjes: de kledij- en de voedingslibreta. Het kledijboekje betreft niet alleen kleren en schoenen, maar ook speelgoed, keukenbenodigdheden, wasmachines, televisietoestellen. Het heeft geen zin uit te leggen op hoeveel artikelen men recht heeft, aangezien al deze zaken al geruime tijd niet meer te koop zijn. Ook voor voeding worden quota bepaald. Vooreerst zijn er produkten die de gewone mens niet meer te zien krijgt: vlees (dat die naam waardig is) bij voorbeeld. Dit is vooral voor ziekenhuizen en hotels bestemd. Melk is enkel voor kleine kinderen en bejaarden. Yoghurt is bestemd voor grotere kinderen. Vis is er af en toe. Men krijgt 5 eieren per persoon en per maand, zolang de voorraad strekt. En die voorraad is meestal ontoereikend. De mensen leven dus vooral op rijst, bonen, maniok, maïs, fruit en suiker. Dit blijkt een gezond dieet te zijn. Volgens de artsen gaat de volksgezondheid erop vooruit. Dit was ook zo bij ons tijdens de Tweede Wereldoorlog. Dit zal de Cubaanse bevolking, die de schaarse lekkere hapjes aan toeristenhotels ziet leveren, echter een bijzonder magere troost zijn. Er rest hem niets anders dan zelf wat extraatjes te kopen op de vrije boerenmarkt of in de dollarwinkels. Dollars krijg je van je familie in Miami of van de toeristen. Aan het gigantische Che Guevara-monument in Santa Clara word je door ex-pioniertjes belaagd die de dollars bijna letterlijk uit je zakken halen. Want in Cuba vormen vreemde deviezen het nieuwe onderscheid: dat tussen de haves en de have nots.

De energiecrisis treft ook elk gezin. In Holguin heeft men de ene dag enkel 's morgens en 's avonds electriciteit en de andere dag enkel 's namiddags. Daarbij komen nog regelmatig pannes. Uiteraard is het energietekort nefast voor de landbouw en het bedrijfsleven. Technische werkloosheid is iets waar steeds meer Cubanen mee te maken krijgen. Cuba haalt zijn produktiequota niet langer en kan exportcontracten niet tijdig

nakomen.

Een bedrijfstak die ook erg te lijden heeft onder energie- en grondstoffentekort is de informatieve sector. Dit kan verstrekkende politieke gevolgen hebben. Aangezien er bijna geen papier en drukinkt meer voorradig is, worden er nog nauwelijks boeken gedrukt. Dit kan op termijn een intellectuele leegloop betekenen. Er kunnen ook onvoldoende kranten gedrukt worden. De jeugdkrant Juventud Rebelde, die vroeger 's zondags op 600.000 exemplaren gedrukt werd, heeft nu een oplage van 250.000. Er verschijnt ook maar één krant per dag. Zelfs de beroemde Granma is geen echt dagblad meer. Bovendien moet je ervoor in de rij gaan staan en moet je het regelmatig zonder stellen. Radio en televisie nemen een deel van de informatietaak over. Die hebben dan weer met elektriciteitstekorten te maken. Zo heeft de Cubaanse televisie slechts 4 à 5 zenduren per dag. Daartegenover staat dat buitenlandse zenders dagelijks 200 uren televisie op de Cubaanse schotelantennes doorseinen. Die televisiestations brengen een totaal andere boodschap met zich mee, gaande van het propageren van een consumptie-maatschappij tot het veroordelen van het socialistische systeem en het beledigen van hun politieke leider.

De armoede en de uitholling van de verzorgingsstaat tast de waardigheid van de Cubaan aan en jaagt hem het land uit. Hij laat zich niet langer troosten door de verworvenheden van de revolutie. Wat heb je aan gratis medische verzorging als er geen medicijnen meer zijn? Wat is de waarde van gratis onderwijs op een versleten schoolbord? De balseros zijn dus mensen die hun land verlaten uit pure ellende. Ze dragen ook de herinnering met zich mee aan betere tijden, toen Cuba ook nog een welvaartstaat was. Zij hebben haast, ze geloven het niet meer als hun regering zegt dat het ergste voorbij is (Er komen nogal wat buitenlandse investeringen). Fidel Castro noemt hen contra-revolutionairen, piraten en vandalen. Een beetje begrip van zijn kant, zou gepaster zijn.

Hilde Proot

Onlangs kwam aan het licht dat de vrouw en dochter van een "investeerder" uit het Midden-Oosten de Ierse nationaliteit hadden bekomen - en Ierse paspoorten - in ruil voor een tijdelijke investering in (m.a.w. lening aan) een bedrijf waarvan de Eerste Minister de voornaamste aandeelhouder is, en zijn zoon de bedrijfsvoerder. Het leidde tot een storm in een theekop, maar ijverige parlementsleden ontdekten nu in een document van het Ministerie van Justitie, d.d. 4.9.1992, dat op 8.12.1990 maar liefst 10 Saoedi's en één Pakistaan de Ierse nationaliteit verwierven. Ze gaven allen hetzelfde adres op, en behoorden tot drie families. Begin 1991 (toeval?) werden twee onder hen, Sultan Khalid S. Bin Mafouz en Haroun Rashid Kahlon, in de USA op de rooster gelegd i.v.m. het fameuze BCCI schandaal (fraude van 12 miljard dollar ten nadele van krediteurs, cliënten en personeel) en kwamen er van af met een "arrangement": 225 miljoen dollar cash. Ze hadden beiden topposities in BCCI. In juni van dit jaar werden 12 topmanagers in Abu Dhabi veroordeeld tot een totaal van 61 jaar gevangenis en de terugbetaling van 9 miljard dollar. Het Ierse Ministerie van Justitie antwoordde op vragen, dat de nationalisering niet meer kan ongedaan gemaakt worden, hoeveel de fraudeurs investeerden wou men niet kwijt, waarom de "staat van goed gedrag en zeden" niet zorgvuldig werd nagepluisd kreeg men als antwoord dat de aanvrager enkel "referenties" van personen van aanzien, en een getuigschrift van de politie van het land van oorsprong moet voorleggen. Een klein kunstje voor een Sultan. Er wordt beweerd dat de praktijk courant is in de E.U., en dat er gemarchandeerd wordt over de prijs van een "nationaliteit".

Op een ogenblik dat men bezig is Europa in een citadel om te bouwen, vluchtelingen en asielzoekers worden teruggestuurd (naar foltering en zekere dood in vele gevallen) is het een immoreel schandaal dat wie geld heeft - waar en hoe het ook werd "verdiend" - met 13 Europese paspoorten op zak de wereld kan afschuimen. Waarom? F.F.

Personalia

Te Antwerpen overleed onze goede vriend Fons Wolfs. Aan zijn echtgenote, kinderen en familie bieden we onze oprechte deelneming aan in het verlies dat hen treft.

We vernemen het overlijden van Magda Van Clapdorp, echtgenote van Willy Minnebo. Aan Willy, kinderen en kleinkinderen bieden we onze oprechte deelname aan in dit onvervangbaar verlies.

Opheffing embargo tegen Irak

De laatste tijd konden we verschillende berichten lezen over een mogelijk einde aan het handelsembargo tegen Irak. We vernamen daarbij dat Turkije aast op heropening van het petroleumpijpleidingcontract, dat Franse zakenlui staan aan te schuiven om toekomstige contracten met Bagdad te bespreken. En dat Rusland en China niet entoeslast waren met de post-golfoorlog-regelingen wisten we al langer.

En dan plots vernemen we dat Saddam Hoessein troepen concentreert in de buurt van Koeweit en dat de westerse wereld dit onmogelijk kan dulden. De VS is er als de kippen bij om z'n militaire macht en snelheid te demonstreren, Frankrijk en anderen doen onmiddellijk mee vanop de tweede rij.

Commentaarschrijvers hadden het opnieuw over de totaal onbetrouwbare Saddam, over de nog altijd slagkrachtige presidentiële troepen van Irak, en dies meer. Sommigen suggereerden ook dat hij in het kader van al de evoluties in het Midden-Oosten zijn zaak en het embargo opnieuw op de voorgrond wou plaatsen. En dat zal wel zo zijn.

Irak is met name al langere tijd alles aan het doen om de VN-resolutie om te keren. Het heeft volledig de verschillende dwangmaatregelen ondergaan en laten uitvoeren waartoe het door de VN-resolutie werd gedwongen. Dat zou ook met zoveel woorden in het rapport staan van VN-controleur Rolf Ekeus. Bovendien zou Bagdad een reeks contacten hebben gehad met Israël waarin werd verstaan gegeven dat er gepraat kan worden over een globale vredesregeling in het Midden-Oosten. Nouvel Afrique-Asie maakt inderdaad gewag van gesprekken in Marokko tussen afgevaardigden van vernoemde landen.

Het rijtje landen dat aldus naar het anti-embargo-kamp zou overkomen leek makkelijk aan te groeien. Meer nog, Bagdad zou bereid zijn de huidige grenzen van Koeweit te erkennen.

En dan plots opnieuw de militaire krachttoer op?

Ten eerste mag een land toch nog altijd militaire oefeningen op z'n grondgebied uitvoeren? Daarbij heeft Bagdad Moskou duidelijk te kennen gegeven niet de minste intentie te hebben Koeweit aan te vallen. En zoals al gezegd bood Tarik Aziz, Iraaks minister van buitenlandse zaken, de erkenning van de grenzen aan in ruil voor de opheffing van het embargo.

Maar van dit laatste wil Washington absoluut niet weten. Wie dat ook niet wil is koning Fahd van Saoedi-Arabië. Die vreest namelijk een ineenstorting van de

olieprijs, waarbij z'n financiële situatie teveel zou verslechteren. Het blijkt verder ook dat de beloofde betalingen van VS-rekeningen voor de Golfoorlog tegen Irak nog niet door Riad zijn uitgevoerd.

Met andere woorden, wat Saddam Hoessein ook maar doet om tegemoet te komen aan de eisen van de "wereld-gemeenschap", hij zal er geen resultaat mee boeken.

Dus liet hij even de spieren rollen, in de hoop wat meer aandacht te krijgen. Vooral op een ogenblik dat andere "vijanden van vrijheid en democratie" - (leger)leiders in Haïti en Noord-Korea - wel een regeling kunnen bewerkstelligen van hun probleem. Hoopte Saddam Hoessein op een spectaculaire nieuwe missie voor Jimmy Carter? In beide voornoemde gevallen kwam deze ex-VS-president inderdaad een en ander regelen via een diplomatie-van-het-laatste-moment.

Het is niet zo gelopen. Clinton wou nog maar 's z'n image van twijfelaar van zich afwerpen en een stoere kordaatheid ten toon spreiden. Dat kunnen z'n partijgenoten best gebruiken in de nakende verkiezingsstrijd.

Laat ons bovendien niet vergeten dat het om het Midden Oosten gaat, en dat dergelijk optreden precies de stand-by-basissen, die het VS-leger sedert de laatste Golfoorlog daar heeft, als noodzakelijke hoeksteen voor de veiligheid in het gebied moeten verantwoorden. Een uitgelezen kans dus om nog maar 's te tonen wie in deze regio de echte politiemans is. Al is de vraag hoe lang Clinton dergelijk beleid kan blijven voeren tegen een in-de-pas-lopende Saddam Hoessein.

Maar keren we nog even terug naar de VN-resoluties. Irak zal en kan maar de grenzen van Koeweit erkennen als het zeker is dat het daardoor het embargo kan doen springen. Het is eigenlijk de laatste kaart die Bagdad kan spelen in deze context. Als Saoedi-Arabië en de Verenigde Staten steeds maar opnieuw een reden vinden om de VN-embargo-resolutie te handhaven zal dit probleem de veiligheid van het ganse gebied blijven nadelig beïnvloeden.

Bosnië: Oorlog doodt elke democratie

Sommige waarnemers hebben van in het begin van de Joegoslavische crisis gewezen op het feit dat niemand van de drie partijen in wezen opkomt voor een multi-etnische staat.

Van Kroaten en Serviërs was het duidelijk. Bij de Bosnische regering heeft lange tijd het voordeel van de twijfel gespeeld.

Nu lijkt echter hier ook het hek van de dam: persberichten spreken over verhoogde nationalistische en religieuze druk in het 'Bosnische' kamp.

Het lijkt daarbij niet zomaar uit te gaan van een bepaalde kleine groep maar werkelijk gesteund door de regering. De persorganen die aan president Alija Izetbegovic zijn gelieerd, of aan zijn partij en de islamitische gemeenschap, worden steeds agressiever in hun bekritiseringen en aanpakken van het gemeenschapsleven en de vrijheid van meningsuiting.

Of hoe de oorlog ook hier de democratie doodt.

In de Joegoslavische crisis had Izetbegovic zich weten aan het hoofd te plaatsen van de "Bosniërs" met een modern, multi-etnisch verenigd Bosnië-Herzegovina als ideaal. Er werd hier en daar wel verwezen naar de islamitische militant Izetbegovic die in de jaren 70 openlijk gepleit had voor een islamitische staat. Maar zijn discours van de jaren negentig was anders.

Vooral de dagelijkse realiteit in vele steden was anders.

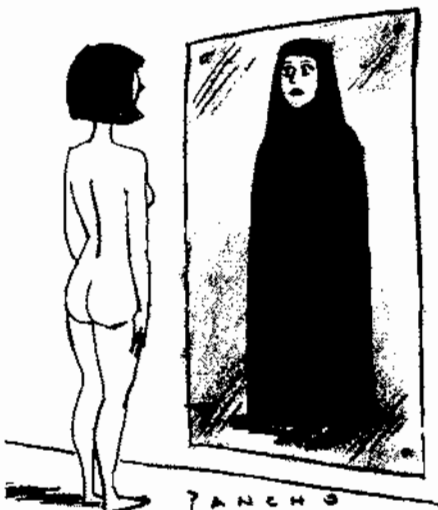
Ondanks de vele problemen, de ontberingen, de oorlog is men in verschillende steden erin geslaagd een hoge graad van onderlinge verdraagzaamheid te behouden. Voorbeelden zijn Sarajevo en zeker Tuzla.

In Sarajevo is het tij de laatste tijd echter duidelijk aan het keren. Totnogtoe waren politieke of religieuze extremisten gemarginaliseerd, of slechts een zeer kleine minderheid zonder steun bij de bevolking.

De officiële Bosnische regering onder leiding van Izetbegovic heeft echter in de loop der tijd z'n houding bijgeschaafd en in plaats van de verdediger lijkt deze regering nu een aanvaller te worden van diegenen die tegen een etnische opdeling ageren.

Het onderwerp dat het sterkst de gemoederen animeert betreft de 'gemengde huwelijken'. 45% van de gezinnen in Sarajevo was gemengd. Nu dit cijfer gedaald zou zijn tot slechts 15%, wordt een verbod op gemengde huwelijken openlijk gevraagd door de islamitische gemeenschap, en door de pers die van de Democratische Actiepartij (van president Izetbegovic) afhankelijk is.

Vele gemengde gezinnen hebben inderdaad de stad verlaten. Vluchtelingen uit andere delen van het land menen dan automatisch recht te hebben

uit "Le Monde"

op de woonst van een "Serviër". Een journalist van Oslobodenje (krant in Sarajevo) meent dat de regering echt gemengde huwelijken de stad wil doen verlaten. "Deze leiders bestrijden dergelijke misbruiken niet, ze moedigen ze aan. Bovendien worden mijn niet-Muslimaanse vrienden systematisch naar de frontlinies gestuurd... Deze leiders zijn trouwens altijd zo geweest", zegt hij, "wij, Bosniërs, we zijn een ganse tijd blind geweest".

Volgens Studio 99, een onafhankelijke radio in Sarajevo, pakt de regering voornamelijk cultuur en onderwijs aan. "Ze willen onze taal wijzigen door er Arabische klanken in te brengen. De schoolboeken werden herschreven en op school wil men Arabisch nu als de tweede taal in plaats van Engels."

Van Tuzla hebben we dergelijke gedetailleerde berichten niet gezien. Wel komt van daar al langer de stelling dat er een groep aan de onderhandelingstafel ontbreekt: met name, zij die weigeren in een etnische lade gestopt te worden. Een vierde stem dus, die van de vroegere Joegoslaven, de Bosniërs.

Op gevaar af in herhaling te vallen wil ik hier toch nogmaals de enorme verantwoordelijkheid van de Europese Unie

onderstrepen. Als onze leiders het uiteenvallen van Joegoslavië goedgekeurd hebben vanuit de redenering 1 volk = 1 staat, kon het niet anders dat ook Bosnië zou versplinteren. Wat u in bovenstaande paragrafen hebt gelezen is een rechtstreeks gevolg van die eng-nationalistische interpretatie van het Joegoslavisch probleem.

De vredeskrachten, zij die de eng-nationalistische kijk verwierpen, hebben dan ook nooit op steun kunnen rekenen van de Europese bewindslui.

GS

Zijn de Duitsers superieur?

Charlotte is de eerbiedwaardige directrice van het Duitse Instituut voor Demografie van Wiesbaden. Als lid van de Duitse delegatie op de Wereldconferentie voor demografie en ontwikkeling te Cairo veroorloofde deze dame in haar toespraak de vraag te stellen "Of het werkelijk wenselijk is dat zieke personen kinderen voortbrengen?" Ruikt dit niet naar de nazi-theorieën? Onder druk van de Internationale Liga voor Mensenrechten, de S.P.D. en de Groenen moest Höhn de conferentie verlaten. Voor ze afscheid nam verklaarde ze nog "dat het zou moeten toegelaten worden de statistische bewijzen aan te brengen dat zekere volkeren minder intelligent zijn dan de andere. Dit betekent niet - voegde ze er aan toe - dat ik persoonlijk denk dat men hun moet discrimineren".

Tot het einde toe genoot Charlotte Höhn de steun van de leden van de Duitse delegatie. De last van het verleden.

Europese veiligheid

De Europese constructie en de dialectiek NAVO-KVSE

naar aanleiding van de KVSE-sessie in Budapest van oktober tot december 1994

Onze tijd wordt veel meer dan tijdens de Koude Oorlog gekenmerkt door onrust en onzekerheid. De politieke en technologische veranderingen schokken de bestaande mentaliteit en ideologieën, nationale grenzen betekenen niet veel meer, de economische structuur wijzigt alsook de sociale verhoudingen.

Regionale conflicten en lokale oorlogen zijn er bij de vleet. Ze tonen de ijdelheid van onze huidige preventie-systemen en de inefficiëntie van onze internationale instellingen.

Meteen moet de prioriteit voor de Europese politiek gaan naar het zoeken op theoretisch en praktisch vlak van een werkelijke globale veiligheid, d.w.z. veiligheid op economisch, sociaal en militair vlak.

Volgens sommigen is het instrument bij uitstek voor dergelijke veiligheid de NAVO. Een aangepaste NAVO weliswaar, gemoderniseerd en verfijnd die zich op alle domeinen van de maatschappij zou werpen.

Maar de bestaansreden van de NAVO lag in de zogenaamde sovjetdreiging. Vandaag is die onbestaande, net zoals het Warschau-pact. Waarom dan nog steeds een NAVO? Is deze verouderde alliantie niet de oplossing die haar probleem aan het zoeken is? Uiteraard, vinden we wel enkele problemen. Zoals de explosie in Joegoslavië en zijn versplintering ondanks de Helsinki-akkoorden. Hier vindt de NAVO wel een werkterrein. Maar bestaan er geen alternatieven voor dit Koude-Oorlogs-organisme dat maar blijft vastzitten in politieke anachronismen?

Anderzijds is er de groeiende groep Europeanen, burgers en politici, die in de NAVO een hindernis zien voor een verdere Europese integratie. Men kan zich inderdaad terecht de vraag stellen hoe de Europese Unie er zal in slagen voor zichzelf een werkelijk eigen veiligheidsbeleid en een pan-europese samenwerkingspolitiek uit te stippelen binnen de ideologische, politieke en militaire greep van de NAVO.

Bovendien richt deze alliantie zich essentieel op de directe verdediging van de Noord-Amerikaanse belangen. In de concurrentie die de drie industrie-reuzen tegenover elkaar plaatst (VS, Japan en Europese Unie) en die de Noord-Zuid-kloof verdiept, bevoordeelt de NAVO de Amerikaanse politiek en een ultra-liberaal economisch systeem

die de Europese en de wereldeconomie meer en meer destabiliseert.

De spil Duitsland

(...)

Met de opening van de NAVO naar de Oosteuropese landen, die president Clinton aankondigde voor 1997, wordt het leiderschap van de NAVO, en dus van de Amerikanen, nogmaals onderstreept.

In Duitsland kristalliseert zich dit algemeen dilemma bij de regeringspartijen. De liberalen benadrukken het belang van Duitsland in het partnerschap Europa-VS, maar de kristendemokraten menen dat "de VS hun traditionele rol niet kunnen blijven spelen nu het Oost-West-conflict ten einde is". Zij opteren dus duidelijk voor een versterking van de Europese gemeenschappelijke buitenlandse en veiligheidspolitiek.

Militair-industrieel complex

De NAVO is de natuurlijke afzetmarkt van het Angelsaksisch militair-industrieel complex. Het vijandbeeld tijdens de Koude Oorlog heeft enorme sommen gedraineerd naar onderzoek en productie bij de Amerikaanse industrie. Door verhoogde standaardisering van de wapenbepanning binnen de NAVO hopen ze een nieuwe markt te kunnen aanboren, zeker als in de toekomst Oosteuropese legers een actieve partner zouden worden.

In dit perspectief bracht de recente fusie tussen twee grote wapenproducenten Lockheed en Martine Marietta een nieuwe nummer 1 van de wereldwapenproductie op het toneel, wat niet zonder invloed zal blijven, ook niet in Europa. Met vertraging plannen Frankrijk en Duitsland de oprichting van een gemeenschappelijk bewapenings-agentschap dat operationeel zou moeten zijn in 1995, en waarbij andere Europese landen zouden kunnen aansluiten. Maar deze concurrentie in de wapenproductie lijkt wel erg voorbijgestreefd in het kader van de werkelijke uitdagingen.

(...)

Er moet een alternatief worden geformuleerd op de huidige ontwikkelingen. Dit alternatief ligt bij een terugkeer naar het Helsinki-proces, de KVSE dus. Conform met het UNO-charter is het wenselijk om

de ontwapening op nucleair en conventioneel vlak te versnellen, om de internationale relatie te demilitariseren, en defensieve defensiesystemen af te spreken op het laagst mogelijk militaire niveau in het kader van regionale groeperingen zoals de VN die bekijken.

Budapest 1994

Van oktober tot december 1994 wordt er in Budapest een zitting gehouden van de KVSE.

De belangrijkste discussie die zich zonder twijfel zal kristalliseren tijdens deze KVSE-zitting is deze welke van de twee structuren KVSE of NAVO de voornaamste is voor de Europese veiligheid. Verschillende standpunten hebben zich de laatste tijd afgetekend.

De Atlantische kijk

De atlantisten willen een polyvalente heerschappij van de NAVO die zich van de KVSE bedient als een juridisch schaamlapje voor haar militaire operaties. Atlantisten menen dat de rol van de KVSE zich moet beperken enerzijds tot conflictpreventie en anderzijds tot het promoten van de mensenrechten, van democratische en individuele vrijheden, politiek pluralisme, evenals de verdediging van de vrije-markteconomie.

Dergelijk programma voor de KVSE stelt echter meer vragen dan het antwoorden geeft, vooral in de huidige context van crisissen en conflicten van allerlei slag. Hiermee dreigt de discussie wel erg theoretisch te worden over abstracte concepten, en aldus voorbij te gaan aan de werkelijke problemen en hun sociale gevolgen.

In plaats van de Atlantische veiligheids- en samenwerkingsstructuren te vereenvoudigen, zal men ze nu verder diversifiëren, mekaar doen overlappen, dubbel gebruik institutionaliseren in een vage internationale instelling die totaal machteloos is en inefficiënt. Dit alles zou meteen ook vrij spel geven aan de goed geroede politieke en militaire leidingen van de NAVO over de buitenlandse politiek van de Europese Unie, en alle hoop op economische en sociale samenwerking op pan-Europees vlak doen vervliegen.

De Europese kijk

Europese verdeeldheid heeft totnogtoe elke ontwikkeling van een gemeenschappelijk Europees buitenlands beleid verhinderd. Het Verdrag van Maastricht voorziet dergelijk gemeenschappelijk beleid maar de Atlantische lobby remt dit efficiënt af.

In maart en april van dit jaar hebben de Europarlementsleden verschillende resoluties gestemd die voor de KVSE een sterkere structurering vragen en meer middelen. Jammer genoeg vinden we in deze compromisteksten, niet zoals in het Verdrag van Maastricht, 't resultaat weer van uiteenlopende beïnvloedingen, zodat er heel wat positieve beschouwingen en aanbevelingen samen zijn opgenomen met precies hun tegendeel.

Europese leiders gaan de fundamentele keuze niet aan: confrontatie of samenwerking. Ze houden eigenlijk beide ijzers in het vuur. Het is in feite de anachronistische verderzetting van de harmel-lijn: confrontatie - ontspanning, of de wortel en de stok, terwijl de context totaal nieuw is en volledig dooreengeschud.

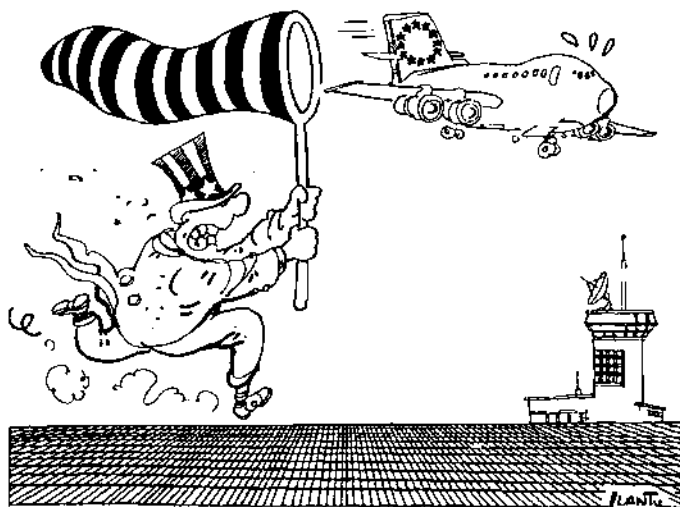
De groeiende sociale problemen in Europa die slechts gedeeltelijk een oplossing zullen vinden binnen de Europese Unie, tesamen met de opnemings van Centraal- en Oosteuropese landen in de Unie, zullen de Europese leiders tot een herziening van Maastricht dwingen. Daarbij moet er oog zijn voor efficiëntere integratie en de realisering van een gemeenschappelijke buitenlandse en veiligheidspolitiek. Deze noodzaak zal de Europeanen dwingen de KVSE op het voorplan te plaatsen.

De Russische kijk

De huidige houding van de Russische regering in verband met de KVSE is interessant. Hier staat het licht duidelijk op groen voor samenwerking in plaats van confrontatie. Zo pleit minister van buitenlandse zaken Kozyrev duidelijk voor "een veiligheid op gelijk niveau voor alle landen. De NAVO moet zich verder aanpassen aan de reële noden van de Europese veiligheid... De KVSE heeft de Koude Oorlog gewonnen. Ze ent zich op de algemene evolutie van ons continent in deze post-confrontatietijd. De volgende KVSE-sessie in Budapest moet de organisaties duidelijk een voortrekkersrol doen spelen in de constructie van het nieuwe Europa. Globaal gezien moet de KVSE de activiteiten coördineren van de NAVO, de Europese Unie, de Raad van Europa, de WEU (Westeuropese Unie) en de

GOS op het gebied van stabiliteit, veiligheid, vredesbehoud en de bescherming van de rechten van de mens en de nationale minderheden".

In juli jongstleden verspreide de Russische regering een document met als centrale idee het versterken van de KVSE, waarbij ze de exclusieve bewaker is van de Europese veiligheid. Zoals de journalist Toumanov in de *Libre Belgique* schreef betreft het een niet-uitgesproken ontcrachting van de NAVO-pretenties om (zoals ex-Vs-defensie-minister Les

Le Monde

Aspin het zei) het "uitvoeringscentrum van de internationale opdracht tot veiligheid in Europa" te worden. Voor de Russische regering zou deze Budapest-sessie een nieuw KVSE-charter moeten aannemen dat een "actief juridisch kader" geeft en een duidelijke beslissingsstructuur.

Overgang NAVO-KVSE

De Europese verkiezingen van juni 1994 hebben duidelijk het wantrouwen aangetoond van de bevolking ten opzichte van de huidige Europese constructie door zich naar de meer nationalistische lijn te keren.

Het nieuwe Europarlement, met meer leden en nieuwe bevoegdheden, moet eerst en vooral de nood aan verdere Europese integratie verantwoorden. Maar om geloofwaardig te zijn moet deze uitleg zeker spreken over de keuze voor een gemeenschappelijk beleid voor veiligheid en samenwerking van de Europese Unie. De keuze moet men duidelijk durven maken. De mensen in Oost en West willen een pan-Europees beleid gesteund op niet-militaire middelen en op preventie om tot een evenwichtige economische en sociale vooruitgang te komen.

Een grote meerderheid van Europarlementsleden heeft oog voor dergelijke beleidslijnen. Ze zouden dan ook moeten

de overgang bepalen tussen het confrontatiemodel en het beleid van samenwerking, en de nodige tussenstappen helpen bepalen. Men mag vooral niet - zoals in het Verdrag van Maastricht - de Europese defensie tegenover het atlantisme plaatsen. Het gaat om twee verschillende niveaus. Europese integratie en het uitwerken van een Europees defensiesysteem zijn nodige voorwaarden voor de economische en sociale ontwikkeling van Europa en voor een versterking van de veiligheid.

Een transatlantische band van Vancouver tot Vladivostok is even onmisbaar voor de wereldvrede en voor het realiseren van een werkelijke Noord-Zuid-samenwerking.

Beide niveaus kunnen worden opgebouwd binnen de KVSE-structuur gebaseerd op drie subregio's: Noord-Amerika, Europa, GOS.

Regionale of subregionale veiligheidsakkoorden op basis van een defensieve defensie op het laagst mogelijke militaire niveau kunnen een betere stabiliteit schragen. We kunnen het recente akkoord van militaire samenwerking citeren

van de drie Baltische staten en de inspanningen van de Vesegrad-landen (Hongarije, Tsjechië, Slowakije en Polen) voor een regionale hergroepering. Uiteraard vergeten we het historisch voorbeeld Benelux niet en de recente afspraken voor militaire coördinatie.

Maar de discussie over de structuur van de KVSE mag onze zoektocht naar een oplossing voor de huidige conflicten niet in de weg staan. Het zou in dit perspectief nuttig zijn alle deelnemers aan de Budapest-sessie te herinneren aan het feit dat elke werkelijke preventiepolitiek begint met een onmiddellijke rigoureuze controle van de - legale en illegale - wapenhandel, gekoppeld aan een voortgezette progressieve vermindering van de wapenproductie.

Dit domein van de wapenhandel zou een van de eerste concrete KVSE-taken kunnen worden om te vermijden dat diegenen die moeten gecontroleerd worden niet zelf de controleurs worden. De eerlijkheid en de ernst van onze beleidsverantwoordelijken zal te meten zijn aan hun politieke wil om bovenstaande te realiseren en concrete resultaten op dit vlak te boeken.

Jean Verstappen

nationaal bureau van
"rencontres pour la paix"

Ontwapening, zei u

VS-budget voor atoomwapens

In het voorgesteld budget voor 1995 is er een hoofdstuk voor nucleaire wapens. Drie onderverdelingen kan men daarin onderscheiden: programma's die een atoomoorlog voorbereiden, programma's die het atoomwapenarsenaal verminderen, en programma's die de gevolgen van atombewapening trachten op te vangen.

Er vallen een aantal belangrijke elementen op.

De VS blijven meer dan 20 miljard dollar voorzien voor hun atoomwapenprogramma.

Ondanks de zware klemtoon in alle teksten op de vermindering van het aantal atoomwapens gaat 65% van dit specifieke budget naar het behoud en de uitbreiding van het nucleair wapenarsenaal. Slechts 5% gaat naar de werkelijke omkering van de wapenwedloop. (de rest gaat naar de opvang van de gevolgen)

Deze regering wil voor 1995 minder geld spenderen aan de eigen ontmanteling van de atoomwapens dan aan de nucleaire ontmanteling van de Sovjet-Unie.

Hoewel er geen atoomproefneming of geen nieuw wapensysteem op de agenda staat, is het budget voor research en ontwikkeling en het testprogramma (1,3 miljard dollar) nog altijd driekwart van wat het was tijdens het hoogtepunt van de Koude Oorlog.

Oorlogsvoorbereiding

De regering heeft voor 1995 14,1 miljard usdollar gevraagd om de nucleaire afschrikking te behouden en te verbeteren via research en ontwikkeling, en door constante verbetering van de bestaande wapensystemen, en produktie van nieuwe atoomwapens.

- 2,1 miljard om het nucleair drieluik te moderniseren: d.i. 1 miljard voor de bommenwerpers, om de B-1 te verbeteren en de B-2 verder te kunnen aankopen; 934 miljoen dollar voor het marine luik, d.w.z. om de Trident-duikboot te verbeteren en bijkomende raketten voor de TridentIII te kunnen kopen; en 170 miljoen om de MinutemanIII te moderniseren, d.i. een raket op de grond gestationeerd.
- 5,2 miljard voor personeels-, operationele en logistieke kosten om de 10 VS-atoomwapensystemen intact te houden: B-52, B-1B en B-2 bommenwerpers, 6 ballistische raket-systemen en de Trident-duikboot-

vloot.

- 876 miljoen voor wapenresearch en ontwikkeling op gebied van de fysica, en van technologie om ondergronds atoomproefnemingen na te bootsen in laboratoria en om experimenten uit te voeren die de gevolgen van atoomontploffingen bestuderen.
- 374 miljoen om de paraatheid te behouden binnen de zes maand na een eventuele presidentiële beslissing een kernbomproef te kunnen uitvoeren (ondanks de verlenging van het moratorium op ondergrondse proefnemingen tot september 1995).

opslaan, gesloten reactoren beveiligen, industriële spionage tegen gaan.

Atoomwapenvermindering

1 miljard usdollar voorziet de regering om in 1995 wapenvermindering-programma's uit te voeren, in afspraak met de voormalige Sovjet-Unie.

- 400 miljoen om te helpen bij de denucleariseringsinspanningen van de voormalige Sovjet-Unie onder het "Nunn-Lugar" programma, om sovjet-raketten te ontmantelen, te helpen in reconversie van de wapenindustrie en verspreiding van de atoomwapens tegen te gaan.
- 358 miljoen voor verificatieprogramma's ter controle van de non-proliferatie (76 miljoen dollar), ontwikkeling en research (238 miljoen) en inlichtingendienst (43 miljoen). De staatsinstellingen op de voornoemde vlakken zijn verantwoordelijk voor het detecteren van straling bij kernbomproefnemingen, controle van de exportlijsten van goederen met betrekking tot het nucleaire, onderzoek van de bedreiging van mogelijke atoomwapenstaten, en controle op verdragen.
- 160 miljoen om de eigen wapens te ontmantelen, met inbegrip van transport van de teruggetrokken atoomkoppen voor opslag, en de beveiliging ervan.
- 94 miljoen speciaal bestemd voor de terugtrekking van de Poseidon-duikboten (50 miljoen dollar), Kruisraketten (38 miljoen) en de korte-afstands aanvalsraketten (6 miljoen)

Uitbreiding van de laboratorium-experimenten en controle op de verouderende stocks, bestuderen van de gevolgen van bestraling.

- 997 miljoen voor verdedigingsraketten (het vroegere SDI-programma, star wars dus) om aanvallende raketten af te kunnen weren, met inbegrip van radarinstallaties en het 'Brilliant Eyes' satelliet-systeem
- 1,1 miljard onder de noemer stockeringscapaciteit, om de produktie van fabrieken en labo's te garanderen, om verouderde wapenonderdelen te vervangen, gecomputeriseerde alarmsystemen, en opleiding in fabrieksbeveiliging
- 1,8 miljard voor de atoommaterialen, d.w.z. voor tritium, plutonium, en hoogverrijkt uranium voor atoomwapens. De VS produceert geen atoommateriaal meer, zodat de programma's handelen over veilig

Gevolgen van de atoomwapenwedloop

6,2 miljard dollar wordt gevraagd om bevolking en milieu te beschermen tegen de nucleaire afval, de communicatie tussen staats- en privé-labo's te verbeteren, en programma's voor ontslagen werknemers

- 2,9 miljard voor afvalbeheer
- 1,5 miljard voor milieu-herstel en opruimen van niet meer gebruikte gecontamineerde installaties
- 209 miljoen voor technologie-transfer naar commerciële partners
- 125 miljoen voor programma's ter herscholing, prepensionering van ontslagen werknemers.

De affaire Dreyfuss

Op 15 oktober 1894 werden de Franse officieren die als "stagiaires" op de generale staf dienst deden in vergadering samen geroepen in het gebouw van het oorlogsministerie.

Een van deze officieren is kapitein Alfred Dreyfuss. Toen de kapitein plaats nam in het bureau van generaal Boisdeppe wist hij niet wat hem boven het hoofd hing. Lang zou het niet duren vooraleer Dreyfuss beschuldigd werd van hoogverraad.

Marie Bastiau, kuisvrouw op de Duitse ambassade, maar in wezen een agente van de Franse spionagedienst, had een niet ondertekend document gestolen waaruit bleek dat de Duitse militaire attaché op de Ambassade te Parijs militaire geheimen kreeg toegespeeld van een Frans officier. Het "bordereau", zoals dat document genoemd werd, bevatte inlichtingen over de hydraulische rem van het 120mm-kanon; het mobilisatieplan van de Franse dekkings-troepen, de voorbereidingsplannen van een militaire expeditie naar Madagascar en inlichtingen over de Franse artillerie. Zo luidde de beschuldiging.

Commandant Porty de Clain had het onderzoek gevoerd en dat leidde naar kapitein Dreyfuss.

Dreyfuss was artillerie-officier en dat gaf vorm aan de eerste verdenking. Men had een grafologische expertise laten uitvoeren door een notoire anti-semiet, een zekere Alphonse Bertellou die zelf niet tot een tribunaal behoorde. Dat onderzoek had aangetoond dat er gelijkheid was tussen het geschrift van Dreyfuss en dat van het "bordereau". Dat vormde een tweede 'bewijs'. Kwam daar dat nog bij dat Dreyfuss bekend stond voor zijn "overdreven nieuwsgierigheid". De klap op de vuurp, l was dat Dreyfuss een jood was.

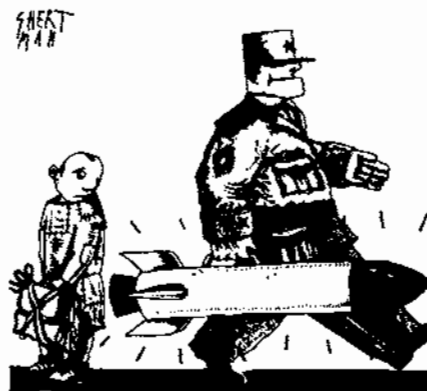
Dreyfuss werd dagenlang aan een verhoor onderworpen, maar bekende niet.

Voor de Parijse pers, de parlementairen, de ministers was er geen twijfel mogelijk. Dreyfuss was schuldig. Zelfs de minister van oorlog, generaal Mercier, moest het ontgelden. Door het ultra-nationalistische "Libre Parole" werd hij beschuldigd de joden in de generale staf te hebben voorgetrokken. (Dreyfuss was de enige officier van joodse herkomst.)

Een beroep op de Franse president Jean Casimir Perrier mocht niet baten. Voor de president was de zaak een "familie-affaire" van de militairen waarin hij niet had tussen te komen. Commandant "Henry", adjunct bij het tweede bureau, zweert op het kruisbeeld dat men al lang vermoeden koesterde tegen Dreyfuss. Advocaat Demauge, die Dreyfuss verdedigde, kreeg geen inzage van het dossier, zodat hij ook niets kon weerleggen. Op 5 januari 1895 werd Dreyfuss gedegradeerd en tot levenslange deportatie veroordeeld. Een maand later

werd hij overgebracht naar het Duivels-eiland ten noorden van Cayenne, om er uit de wereld der levenden te verdwijnen.

De zaak Dreyfuss is echter niet afgelopen. Zijn vrouw en zijn broer Mathieu bewegen hemel en aarde om de herziening van het proces te bekomen. Er werd een beroep gedaan op de president, de regering, de paus, de groot rabbijn van Frankrijk en op de politici. Veel helpt het niet in de eerste tijd. De ondervoorzitter van de Senaat, Auguste Scheurer-Kestuer, die een privé-onderzoek had ingesteld komt tot het besluit dat Dreyfuss onschuldig is. Dat besluit werd bijgetreden door de gewezen 'patron' van de Franse inlichtingendienst, kolonel Picquart, die de ware schuldige aanwijst: commandant Esterhazy van Hongaarse origine. Het gevolg van deze beschuldiging is

dat kolonel Picquart werd overgeplaatst naar Tunesië wat op een verbanning neerkwam. Esterhazy wordt wit gewassen. Daarmee hoopt de legerleiding dat de zaak Dreyfuss nu voor goed van de baan is. Het jaar 1898 is ingezet.

Op 13 januari 1898 publiceert Georges Clemenceau in het blad "l'Aurore" een brief van Emile Zola gericht aan de president van de Republiek met als titel "J'accuse" waarin hij de legerstaf van valsheid in geschrifte beschuldigt en de onschuld van Dreyfuss verdedigt. Daarmee kreeg deze zaak een politiek verlengstuk tot in de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Maar de regering verdedigde "de eer van de legerstaf" en het is Zola die veroordeeld wordt, en naar Londen moet uitwijken. Van dan af gaat Jean Jaurès, leider van

de Franse socialisten, de verdediging van Dreyfuss opnemen. Tot dan toe hadden de socialisten zich niet willen mengen in een "clan-gerecht" van de Franse legerstaf.

In een reeks artikels beschuldigt Jean Jaurès de Franse legerstaf als een "fabriek van valse geschriften". Gerechtigheid moet geschieden, niet alleen voor Dreyfuss, maar ook voor Zola en kolonel Picquart.

Onder impuls van Clemenceau werd een petitie onderschreven door vooraanstaande intellectuelen zoals Anatole France, Marcel Proust, Paul Langevin en vele anderen. De reacties van de ultranationalisten en anti-semieten met aan het hoofd Charles Maurras helpen niet meer.

Men probeert het tij nog te doen keren door een poging tot staatsgreep in 1899, maar die mislukt. Een nieuwe regering voorgezeten door Waldeck-Rousseau die meer "links" gericht is, komt tot stand. De vlucht van Esterhazy, de zelfmoord van kolonel Henry dwingen het hof van cassatie tot herziening van het proces. Dreyfuss komt opnieuw voor de krijgsraad op 8 augustus 1899. Doch Dreyfuss werd ondanks het bestaan van bewijzen opnieuw schuldig verklaard. Het militair hof probeerde nog de "dreyfussard" tot stilzwijgen te bewegen door de straf van levenslang tot 10 jaar te herleiden. Pas in 1906, op een nieuwe zitting van de krijgsraad, wordt Dreyfuss definitief vrij gesproken en in ere hersteld en opgenomen in het leger als commandant om later, na de eerste wereldoorlog, tot officier van het ere-legioen te worden gedecoreerd.

Bij de "affaire Dreyfuss" stellen zich vragen over de ware achtergrond van de zaak. Ging het om een louter anti-semitisme, dat ongetwijfeld sterk aanwezig was in de Franse conservatieve middens?

Het is een vergissing te denken dat het anti-semitisme een produkt van het nazisme was of is. Het anti-semitisme was ook al eeuwen aanwezig in de Franse maatschappij, en niet enkel in de Franse. Met het anti-semitisme kon men zich een bepaalde basis verwerven nodig voor andere doelstellingen te bereiken. Welke waren die andere doelstellingen? Op het ogenblik dat de zaak Dreyfuss zich voordeed bevond men zich op de

vooravond van de eeuwwisseling. Die vooravond was gekenmerkt door een sterke opkomst van de arbeidersbeweging en daarrond tekende zich ook in de intellectuele middens en ook bij de burgerij progressieve strekkingen af. Het ontstaan van de liga voor de rechten van de mens was daar een uiting van.

Op het ogenblik van de zaak Dreyfuss bestond de IIIde Republiek amper twintig jaar. Men mag niet vergeten dat de Republikeinse grondwet in 1875, met een zwakke meerderheid werd goedgekeurd. De reactionaire en conservatieve middens waren niet van de kaart geveegd.

In een zeer brede mate weigerden de kerkprelaten en de dorpspastoors het Republikeins principe te erkennen. Het onderwijs werd beschouwd als een voor de Kerk voorbehouden terrein.

In het Franse leger hadden zich na de nederlaag tegen Duitsland in 1870 wel enkele veranderingen voorgedaan, vooral in het kader van de onderofficieren, die op een bredere schaal werden gerecruteerd dan voorheen. Maar aan de legertop was dat niet te merken. Het grootste deel van de legertop werd eerder samengesteld door de aristocratie. Kerk en legerleiding waren diep overtuigd dat de Republiek de traditionele waarden (familie, religie, gehoorzaamheid) zou aantasten. Een terugkeer naar het "Ancien Régime" leek hun noodzakelijk. Alles mocht geofferd worden voor het vaderland, het leger en de eer. Ook leugen en bedrog mochten aangewend worden voor de "heilige zaak".

Een deel van de burgerij en van de opkomende burgerij, die zich rond Dreyfuss schaarden, waren ook voor het vaderland maar in gerechtigheid en met de vrijheid van het individu. Hier deed zich de botsing voor binnen de leidende kringen, de botsing tussen de oude en de nieuwe cultuur.

Het is dus zeker dat de aloude anti-semitische gevoelens binnen het conservatieve kamp aanwezig waren in het proces Dreyfuss.

Er was ook een ander element dat speelde.

De rechten van de verdediging waren niet geëerbiedigd geworden. Heel wat Republikeinen, die aanvankelijk ook tegen Dreyfuss gekant waren, werden 'dreyfussard' omdat zij zich niet langer de les wilden laten spellen door prelaten en pastoors. Het is dan ook niet toevallig dat in 1906 de scheiding van Kerk en staat werd doorgevoerd.

A.De Coninck
14.09.94

Het non-proliferatie verdrag

Een veilige toekomst of onbepaalde risico's?

Het non-proliferatie verdrag (NPV) op een kruispunt

Ondanks de mogelijkheden die het einde van de koude oorlog bood voor ontwapening, hebben de nucleaire mogendheden geen noemenswaardige stappen gedaan in de richting van de uitschakeling van nucleaire wapens. Iets waar ze zich met het genoemd verdrag eigenlijk toe verbonden hadden.

Volgend jaar komt gans de discussie opnieuw op gang rond de verspreiding van atoomwapens bij het einde van de looptijd van dit verdrag.

Verlenging voor onbepaalde duur staat gelijk met ongebreidelde proliferatie

Het NPV werd ingesteld als een interim overeenkomst terwijl vooruitgang zou worden geboekt naar de uitschakeling van kernwapens. De verlenging voor onbepaalde duur van het NPV in haar huidige vorm zou voor diezelfde onbepaalde duur de verrechtvaardiging betekenen van het bezit van kernwapens en van de verspreiding van materiaal en technologie bruikbaar voor kernwapens.

De staten die actief de onbepaalde verlenging van het NPV voorstaan zijn dezelfde als diegene die de laatste 25 jaar kernwapens, materiaal en technologie hebben verspreid. Zij wensen hun recht te behouden dit verder te doen en dit ondanks de risico's die de proliferatie met zich meebrengt.

De militaire leiders van de staten met kernwapens gebruiken nu net de bedreiging van proliferatie als argument voor meer kernwapens. Op die manier verdraaien zij de oorspronkelijke gedachte van het Non-Proliferatie Verdrag (waarbij werkelijke niet proliferatie betekent dat uiteindelijk de kernwapens worden opgegeven).

Als het NPV voor onbepaalde duur wordt verlengd zal het risico van verdere proliferatie toenemen.

Het betekent dat verdere verminderingen van het kernwapenarsenaal ontmoeidigd worden, waardoor vooruitgang naar een globale denuklearisatie wordt ondermijnd.

Dergelijke politiek zou leiden tot een verdere modernisatie van kernwapens door alle kernwapenstaten, met geen enkele waarborg voor werkelijke veiligheid.

Het zou meteen ook de sterkste beweegreden wegnemen voor de staten met kernwapens om een overeenkomst te bereiken om kernwapenproeven te bannen.

De Britse, Chinese en Franse kernmacht wordt aldus ongemoeid gelaten bij verdere overeenkomsten (in kader START tussen VS en Rusland) het aantal kernwapens te verminderen.

Bestaande gebreken bij de internationale controle en detectie van kernmateriaal dat naar militaire stocks wordt afgeleid worden bestendig.

De verdere groei van splijtbaar materiaal zal gewoon toegelaten zijn en dat leidt onvermijdelijk tot meer bewapening.

De schuldenlast van landen dreigt te worden aangezwengeld door de bevordering van kernenergie, het milieu blijft men vervuilen en de huidige en toekomstige generaties bedreigen.

Er zijn nog bijkomende nadelen

Het verdrag bevordert de ontwikkeling en handel van kerntechnologie en -materiaal dat rechtstreeks of onrechtstreeks voor kernwapenprogramma's kan gebruikt worden.

Het verdrag prijst de voordelen van de burgerlijke toepassingen van nucleaire explosies, voordelen die in 1970 niet bestonden, en die vanuit het milieu-standpunt bekeken onverdedigbaar is in 1995.

M.a.w. het is duidelijk dat de roep van de grootmachten voor non-proliferatie eigenlijk het verhaal is van de rover die 'houd de dief' roept.

José Gavilan

op basis van Greenpeace-papers

Informatie... en massamoord

Er liggen tal van belangrijke berichten voor ons waarover we de edito van dit nummer hadden willen schrijven.

Alles wordt echter op de achtergrond geschoven door een feit dat ons zeer diep getroffen heeft; de bekentenis van de massamoord in Song My.

Begin maart 1968 lazen we in de grote pers, hoorden we in radio en TV, het zoveelste laconisch bericht: in zuiveringsoperaties werden in Viëtnam een groot aantal Viëtcongs buiten gevecht gesteld...

Enkele dagen later op 25 maart, maakte het Nationaal Bevrijdingsleger bekend dat in de provincie Quang-Ngai weerloze vrouwen, ouderlingen en kinderen koelbloedig werden vermoord.

Het tijdschrift "Le Vietnam en lutte" en het "Viëtnam-informatiebulletin" die beide in het Frans verschijnen bevestigden op 15 mei 1968 hetzelfde bericht.

Tijdens de "Wereldkonferentie van juristen voor Viëtnam", die in juli 1968 te Grenoble doorging werd door mevr. Truong Thu Hue over genoemde massamoord een uitvoerig verslag uitgebracht. De vertegenwoordigers van de VS, onze eigen "welingelichte" pers schonken echter geen gehoor aan deze verklaringen. Het was Viëtcong-propaganda.

Negentien maand later, vijfhonderd-zeventig dagen nadien, heeft de wereld vernomen dat het wel degelijk juist is dat rond de driehonderd personen, ouderlingen, vrouwen en kinderen, door Amerikaanse soldaten in koele bloede vermoord worden.

Enkele Viëtnameese boeren, die als bij mirakel aan de dood ontsnapten, slaagden er enkele dagen geleden in eindelijk hun ongelooflijk wedervaren aan de openbare mening bekend te maken. Sindsdien werd dit bericht door Amerikaanse militairen, de sergeant Bernhardt, de fotograaf Haeverle, de sergeant West

en de soldaten Ridenhour en Meadlo bevestigd.

Hun getuigenissen stroken volledig met het rapport dat destijds door het N.B.L. werd bekendgemaakt.

"De inwoners van het gehucht Tu Cung werden in drie groepen samengedreven. Ze werden verplicht zich in rang naar te zetten en allen werden genadeloos neergeschoten... Alle woningen werden verwoest..."

Vandaag worden door hogergenoemde G.I.'s de meest ontzettende details over deze massamoord bekend gemaakt. Foto's worden gepubliceerd.

Sindsdien komen de tongen los. Men leest dat de brigade "Zippo" in een week tijd zeven dorpen uitbrandden in het kader van hun "pacificatieopdracht". Men hoort over moordpartijen nabij Quang Ngai, Ba Lang (maart 1969), Kong H. Rink (23 februari 1969) en Thei - Hiep (28 februari 1968).

In de V.S. werden een luitenant en een sergeant aangehouden in verband met de massacre van Song My, men zoekt zondebokken op wie de zaak kan afgeteweld worden om te beletten dat de V.S. in beschuldiging zouden worden gesteld.

Alle eerlijke mensen staan perplex bij het vernemen van deze misdaden die, het moet gezegd worden, onofficieel aan het daglicht kwamen, maar defensie-minister Laird zegde in zijn verklaring aan het Kongres dat hij "geschokt en er misselijk van werd, toen hij zeven maanden geleden de eerste geruchten over de "affaire" hoorde". WAAROM ZWEEG HIJ?

Is zwijgen geen medeplichtigheid?

Vijfentwintig jaar geleden hoorden we nog veel Duitsers verklaren dat zij niet geweten hadden dat concentratiekampen hadden bestaan in hun land. Dit argument kan zeker vandaag, op het

ogenblik dat de techniek ons ook inzake de informatie onbeperkte mogelijkheden geeft, niet meer gebruikt worden.

Zij, en hierin is ook begrepen onze eigen "grote" pers, radio en TV, die weigeren inzage te nemen van de informatie die door het Nationaal Bevrijdingsleger wordt gebracht en dit allemaal als propaganda doodverven, zullen, wanneer ze eerlijk zijn moeten bekennen dat hun objectiviteit te wensen overlaat.

Maar het gaat verder. In 1968 publiceerde J. Schel te New York een boek met als titel "The military half an account of destruction in Quang-Ngai and Quang-Tin" waarin op basis van getuigenissen van dokters, officieren en soldaten wordt aangetoond hoe in 1967 op systematische wijze dorpen werden vernietigd waarbij "ongeveer vijftigduizend burgers" gedood of gewond werden! Hier waren Amerikaanse getuigen, maar elders? Hoeveel "Viëtcongs" (vrouwen, kinderen en ouderlingen...) werden er niet meedogenloos vermoord? De door de schrijver geciteerde getuigenissen zijn een voldoende bewijs om aan te tonen dat naast de verantwoordelijkheid van een of ander misdadig individu de hoofdverantwoordelijkheid voor de moordpartijen in Viëtnam bij de Amerikaanse regering ligt.

Moet dan niet gezegd worden dat allen die vandaag zwijgen medeverantwoordelijk zijn?

Naar wat wachten de minister van Buitenlandse Zaken, de regering, de socialistische ministers, de parlementairen om zich van de Amerikaanse politiek in Viëtnam te distancieren?

Het kan niet meer volstaan in woorden de Amerikaanse agressie in Viëtnam te veroordelen. Onze verantwoordelijkheid als mens tegenover de andere mens eist dat wij vandaag daden stellen. Ons actief inzetten!

Uit Vrede, december 1969

Wie kan helpen?

Om het hoofd te bieden aan een reeks nieuwe prijsverhogingen die voor de deur staan: port voor Vrede, telefoon, huishuur, enz. enz. is uw hulp ons onontbeerlijk.

Een bijdrage in ons Vredesfonds is dan ook tenzeerste welkom.

Vrienden die ons met een maandelijks bestendige opdracht - naar hun mogelijkheden - via hun financiële instelling of hun postrekening kunnen behulpzaam zijn zouden we zeer dankbaar zijn.

Vredesfonds

M.V. Pollare 400; P.V.C. Maldegem 400; L.V. Gent 1.000; A.D.S. Oostende 200; R. D'H. Zedelgem 200; W.D. Brugge 500; E.L. Oostende 200; V.S. ??? 400; W.D.R. 's Gravenwezel 500; C.D.S. Aalst 200; R.V. Ranst 200; L.V. Asse 200; C.V. St.-Niklaas 200; G.R. Kontich 400; E.D. Veldegem 200; T.H. Antwerpen 600; A.D. Oostende 100; L.M. Drongen 1.000; M.C. Bredene 200; D.R. Westende 500; J.V.C. Antwerpen 200; R.N. Keersbergen 500; L.E. Mechelen 200; J.D.S. Aalst 200; M.Th. D. De Pinte 400; U.C. Torhout 200; L. Bollaert St.-Eloois-Vijve 400; E.M. Gent 200; W.W. Kortrijk 200; C.D.S. Gent 200; M.V. Gent 200; M.Th. Ukkel 400; L.V. Antwerpen 400; H.D.S. Brugge 300; M.T. Zwalm 1.000; K.D. Asse 1.000; Y.G. Hoevenen 200; B.P. Oostende 400; A.L. Gent 200; K.L. Gent 200; B. St.-Amandsberg 400; M.D.G. St.-M.-Latem 400; F.V.V. Gent 100; F.D. Oostduinkerke 200; M.D. Gentbrugge 200; A.M. Brussel 400; P.B. Gent 400; W.W. Ruiselede 1.000; J.C. Zoersel 200; F.V.Z. Bornem 200; H.V.S. Oostende 200; G.V.H. Berchem 1.000; R.M. Oostende 300; L.B. Wilrijk 200; J.G. Nieuwerkerken 200; J.D. Luik 200; G.D.B. Oostende 200; L.V. Gent 500; O.V.B. Antwerpen 1.000; H.V. Ohan 400; B.D. Waterloo 400; P.V. Wortegem 400; O.V.B. Antwerpen 1.000. Totaal steun augustus-september 23.950 frank.

Dialogavonden

Aalst:

donderdag 24 november 20u15

Internationaal Muntfonds: stabiliteit of instabiliteit voor de (derdewereld)-landen?

spreker: Antoine Uytterhaeghe
zaal: Vredeshuis,
Zonnestraat 23, 9300 Aalst

Antwerpen

woensdag 16 november 19u30

Ons leger, de NAVO en de Weu, een drieluik voor vrede en internationale samenwerking?

spreker: Ernst Gülcher
zaal: bibliotheek van IPIS,
Italiëlei 98 A, 2000 Antwerpen

Gent:

dinsdag 22 november 20u

De Rwandese tragedie

spreker: Marc Van Acker
zaal: dienstencentrum Gentbrugge,
i.s.m. Masereelfonds

Oostende

vrijdag 9 november om 20u

Cuba

zaal: het Baken,
Fortuinstraat 18, Oostende

vrijdag 18 november om 20u

Duitsland na de verkiezingen

spreker: prof. Rudolf Boehm
zaal: het Baken,
Fortuinstraat 18, Oostende

vrijdag 13 januari 1995 om 20u

Polen vandaag

spreker: Y. Grosjean
zaal: het Baken,
Fortuinstraat 18, Oostende

Vilvoorde

woensdag 23 november om 20u

De bevrijding van Vilvoorde

spreker: Albert De Coninck
zaal: Cultureel Centrum,
Bergstraat 1, 1800 Vilvoorde
i.s.m. Masereelfonds

maandag 19 december om 20u

Rusland op weg naar onderontwikkeling?

spreker: prof. Jacques Nagels
zaal: Cultureel Centrum,
Bergstraat 1, 1800 Vilvoorde
i.s.m. Masereelfonds

We zetten de vredesweekactie verder!

Help de landmijnen de wereld uit!

Teken voor een totaal verbod op alle anti-persoonsmijnen

Met wapenhandel steunt het noorden bevriende elites in het zuiden die hun eigen bevolking met brutale repressie van maatschappelijke veranderingen weghouden. Wapenwedloop en ontwikkeling zijn mekaars tegengesteld.

In het kader van de wapenhandelacties hadden de Vlaamse vredesorganisaties de Vredesweek 1994 toegespitst op een totaal verbod voor anti-persoonsmijnen. (zie Vrede nr 309)

We eisen daarin dat België een eigen wet zou aannemen om dit verbod te realiseren (zie "Voor de vuist" in dit nummer). We willen ook dat België een voortrekkersrol speelt om het totale verbod op anti-persoonsmijnen te bewerkstelligen op een internationale conferentie, waarschijnlijk in september 1995. Totdan willen we zeker de druk op de ketel houden.

België moet zich inderdaad samen met Zweden, Oostenrijk, Letland en Mexico (die zich al uitspraken voor dergelijk totaal verbod) actief inzetten om de andere landen mee over de streep te trekken.

Op de achterflap van de wikkel rond dit nummer vindt u de petitieijst. Twijfel niet ze door uw collega's en vrienden te laten tekenen. (kopieer ze misschien vooraf zodat u meerdere lijsten kunt laten invullen)

NAVO kernwapenvrij

Op initiatief van Voor Moeder Aarde ondertekende Vrede mede een oproep aan Dhr Willy Claes, nieuwe NAVO-secretaris-generaal, om een volledige denuclearisering te bewerkstelligen.

We gaan er namelijk van uit dat alle maatregelen om de verspreiding van kernwapens te verhinderen (non-proliferatie) ongeloofwaardig en ineffectief zullen blijven, zolang het bezit van kernwapens een privilege blijft van de bestaande 8 kernmachten.

Erratum

Bij de vorige "uitkijk" van Willy Courteaux (vrede nr. 309) over de Zaïre-bocht was er wat fout gelopen bij de laatste zin van het artikel. U kon daar lezen "En hoe kan men enige evolutie naar democratie de nek omwringen?" waar er had moeten staan: "En hoe kan men enige evolutie naar democratie verwachten, als men de man en het regime blijft steunen die elke ontwikkeling naar democratie de nek omwringen?".
Onze excuses.

Kinderen dromen zich een wereld

Kinderen dromen zich een wereld met de mens als hoogste goed. Is het niet om bij te wenen dat een mensenkind ook nu nog langs de straat van honger sterven moet?

Kinderen dromen zich een wereld waar het goed is om te wonen en de lucht nog zuiver is. Wie zal het gelag betalen wanneer de mens zich heeft vergist?

Kinderen dromen zich een wereld waarin de vrede wordt hersteld zonder haat, nijd of oorlogsgeweld. Waarom moesten er zoveel sterven? Waarom mochten zij geen vrede erven?

Kinderen dromen zich een andere wereld waarin de mens trouw aan God en natuur verschuldigd blijft. Helaas de natuur is als een onschuldig kind waarvoor de mens eerbied noch liefde meer vindt.

Josef Vandromme

*wij nemen
uw drukwerk
au sérieux*

DRUKKERIJ GOFF N.V.
PIJNDERSSTRAAT 28 9000 GENT
TEL. 091/25.02.59 (4 lines)
FAX. 091/25.10.72

We hebben wat u zoekt... !

De eindejaarsfeesten naderen en u zoekt een praktisch en nuttig geschenk voor familieleden en vrienden.

Een uitstekende gelegenheid om hun een jaarabonnement op Vrede aan te bieden.

U stort op onze prk. 000-0956015-80 Vrede vzw - Gent het bedrag van 600 fr. met de vermelding - geschenk en het adres van belanghebbende.

Wij sturen deze in uw naam een wenskaart met de vermelding van het aangeboden geschenk.

**NOG STEEDS DE BOEKHANDEL DIE HEEFT
WAT U ELDERS NIET VINDT!**

BOEKHANDEL MARNIX

**NEDERKOUTER 109
9000 GENT
TEL. 225 10 92
FAX 223 55 56**

Elke dag van 9 tot 18 uur.

's Zaterdags van 10 tot 12.30 uur en van
13.30 tot 18 uur.

België: help de landmijnen de wereld uit

Senaatscommissies buigen zich over een wetsvoorstel dat in België de productie, het gebruik, de doorvoer, enz. van anti-persoonsmijnen wil verbieden. Dit wetsvoorstel is ondertekend door senatoren uit alle democratische Vlaamse en Franstalige partijen. Deze schijnbare consensus rond het wetsvoorstel werd evenwel doorbroken toen minister van defensie Dhr Delcroix vroeg om in het wetsvoorstel een uitzondering op het algemeen verbod in te schrijven voor het gebruik van mijnen in het kader van NAVO en WEU.

De Vlaamse vredesorganisaties verzetten zich hiertegen uitdrukkelijk. Tijdens de Vlaamse Vredesweek verklaarde de minister dat hij de oproep voor een wereldwijd verbod op productie, gebruik en doorvoer van alle anti-persoonsmijnen ondersteunt. Wij verwelkomen dit standpunt. Maar men kan pas op een geloofwaardige manier voor een internationaal verbod pleiten als men zelf daartoe een initiatief neemt.

Bij de verdediging van de noodzaak van het gebruik van anti-persoonsmijnen kennen militairen aan mijnen diverse functies toe: het kanaliseren, afremmen, en stoppen van de vijandelijke opmars, de toegang tot bepaalde gebieden ontzeggen aan de vijandelijke troepen en installaties beveiligen. Daartoe worden personen gedood of gewond en wordt het 'gepaste' psychologische klimaat opgewekt.

Deze doctrine stamt nog uit

de tijd van de Koude Oorlog, toen mijnen een functie hadden in de verdediging van ons grondgebied tegen een mogelijke inval uit Oost-Europa.

Maar de diepgaande wijzigingen in het politiek klimaat op ons continent hebben ook hun betekenis voor de verantwoording van het gebruik van mijnen.

Wij stellen ons de vraag: welke vijandelijke opmars moet gekanaliseerd, afgeremd of gestopt worden? Welk vijandelijk leger moet de toegang tot ons grondgebied ontzegd worden, tegen wie moet een psychologisch klimaat worden opgewekt?

In de discussie over het gebruik van mijnen in b.v. NAVO-verband, maken militairen dikwijls het onderscheid tussen het zgn. 'verantwoord' gebruik van mijnen in het Westen tegenover het 'ongecontroleerd' gebruik in vele Derdewereldlanden. In het ene geval zou het gebruik van mijnen geregistreerd en dus veilig zijn, in het andere geval niet. Zo eenvoudig is het niet. De praktijk in verschillende conflictgebieden toont aan dat zich ernstige problemen voordoen met de registratie. De gebruikte technieken om mijnenvelden van op

afstand te plaatsen zijn vrijwel onverenigbaar met de verplichting tot registratie. De huidige mijnverspreidingstechnieken maken het mogelijk tientallen tot honderden mijnen per minuut af te schieten. Registratie waar deze mijnen precies neerkomen is onmogelijk. Bovendien is er steeds het risico dat registratiedossiers, in de hitte van de strijd, verloren gaan. En zelfs indien deze dossiers bewaard blijven, is hun waarde dikwijls relatief gezien het feit dat mijnen zich kunnen verplaatsen, b.v. ten gevolge van stortregens. Het militair nut van mijnen is niet het belangrijkste criterium. Het inzetten van mijnen, zoals het inzetten van chemische wapens kan bijzonder "nuttig" en efficiënt zijn. Maar het mogelijke militair nut op korte termijn staat in geen verhouding tot het menselijk leed,

de kosten voor ontmijning, de gelegde hypotheek op de sociale en economische ontwikkeling van een regio op lange termijn.

De oorlogen en de technologie van de laatste tien jaar hebben bewezen dat het onmogelijk is het gebruik van mijnen op een sluitende wijze te regelen. Eens geplaatst kan men niet meer beslissen of het gericht wordt tegen een strijder of een burger. Een mijn kent het verschil niet tussen een kind en een soldaat. Bijgevolg is het inzetten van anti-persoonsmijnen een permanente schending van het internationaal humanitair recht.

Een Belgisch wettelijk verbod op anti-persoonsmijnen is

een krachtig signaal aan de internationale gemeenschap en aan de NAVO-partners: een anti-persoonsmijn is geen wapen als een ander, en moet worden gebannen. België hoeft niet te wachten op een akkoord van de NAVO-partners om anti-persoonsmijnen te weren, zoals ons land ook een eigen initiatief heeft genomen met de afschaffing van de dienstplicht. Een klein land als België kan een belangrijke rol spelen in de internationale verhoudingen door het voortouw te nemen en te kiezen voor een totaal verbod op gebruik én productie van anti-persoonsmijnen. Ook de staatssecretaris voor ontwikkelingssamenwerking, Dhr Derycke, wil dat België zich zo hard inzet dat het voor andere landen (als Italië) beschamend wordt om nog mijnen te produceren "terwijl anderen geld reserveren om de rommel achteraf op te ruimen".

De Vlaamse vredesorganisaties vragen aan de parlementsleden het huidige wetsvoorstel zo vlug mogelijk en ongewijzigd goed te keuren.

Franklin De Vrieze
stafmedewerker Pax Christi, namens de Vlaamse Vredesweek

Landmijnenslachtoffers spelen voetbal in een revalidatiecentrum van het Salvadoraanse leger

Volgens de Europese begroting heeft de Commissie dit jaar 300 miljoen frank uitgegeven aan papier en kantoorbenodigdheden. Daarvan was alleen reeds 800.000 frank bestemd voor nietjesapparaten, ontvrieters en nietjes. Een rekord voor het Guinnessbook!

De grootste persgroep uit de Arabische wereld gaat, onder de naam El Ahram Hebdo, een Franstalig weekblad uitgeven.

Dit blad zal om beurten in Cairo en Frankfurt gedrukt worden en eveneens in Europa, Canada en Amerika verspreid worden.

Een interessant detail. Tussen de Franse ambassadeur in Egypte en de P.D.G. van El Ahram werd in oktober 1993 een akkoord afgesloten waarin vermeld wordt dat Frankrijk een permanent vertegenwoordiger, een journalist, kosteloos ter beschikking stelt en een jaarlijkse financiële bijdrage zal leveren van 1.922.000 B.F. gedurende drie jaar. Een onafhankelijk blad noemen ze dat.

Hardlijnjige joodse leiders, met Rabijn Ginzburg aan het hoofd, willen de massamoordenaar Dr. Goldstein die negenentwintig Palestijnen vermoordde, als het voorbeeld van de konsekwente jood aan de jeugd aanprijzen. In een pamflet dat op honderdduizenden exemplaren werd verspreid wordt in die geest een pleidooi gehouden voor een oorlog om de vijanden van Israël op beslissende wijze te vernietigen en zo Eretz-Israël voor eeuwig in bezit te krijgen.

Citaten uit dit pamflet die de krant "Yedioh Achronath" publiceerde hebben het over "het bloed van het volk van Israël bij god geliefd en daarom roder en meer waard dan het bloed van andere volkeren". Het zuiverste racisme dus. (ads)

De regionale verkozenen van het Franse Front Nationaal (FN), de Saint Affrique en tevens persoonlijk raadgever van Jean Marie Le Pen voor mediaproblemen, is van een kale reis teruggekomen. In een T.V.-interview sprak hij over de neo-nazis en Pétainisten die de nr. 2 van het F.N., de sekretaris-generaal Bruno Megret, omringen en beïnvloeden. Dit was teveel gezegd. De Saint-Affrique werd op staande voet door Megret, met de zegen van Le Pen, voor deze misdaad onmiddellijk buitengebonjourd.

In zijn toespraak op de Wereldbevolkingskonferentie te Cairo gaf de Amerikaanse vice-president Gore de aanwezigen het grote

voorbeeld van een derde wereldland waar reuzewerk werd verricht op het vlak van onderwijs, gezondheid en concrete hulp aan de vrouwen. De naam: Kerala in India. Dat het tijdens de laatste decennia linkse regeringen zijn geweest, met kommunisten, die deze ontwikkeling op touw hebben gezet, heeft hij er vanzelfsprekend niet aan toegevoegd.

De katholieke Monseigneur Francis Lagan, hulpbisschop van Londonderry houdt er met betrekking tot het samenleven met de protestanten in Noord-Ierland wel zonderlinge standpunten op na. "Ik weet precies niet wat ze vrezen", zegt hij. "Wij kunnen uiteraard onze principes niet opgeven en abortus, echtscheiding en het algemeen gebruik van contraceptiva aanvaarden, maar afgezien daarvan, willen wij zeker niets controleren. Wij kunnen niets anders dan hen dit gewoon verzekeren". Dat "afgezien daarvan" moet hier zeker onderstreept worden. Over verdraagzaamheid gesproken.

In het Rusland van vandaag wordt de bevolking overspoeld met Westerse, vooral Amerikaanse films, radio-uitzendingen en publikaties. Newsweek, Elle, Rolling Stone, Play Boy, e.a. westerse uitgaven worden in de kiosken aangeboden.

Voor de radio zijn er de uitzendingen van de BBC en de door het Amerikaanse Kongres betaalde radio Liberty. Op de T.V. zijn hoofdzakelijk, nog in grotere mate dan bij ons, Westerse en Amerikaanse feuilletons te zien waaronder de in het Russisch gedubde soap St.-Barbara. Tijdens een in St.-Petersburg kort geleden gehouden filmfestival vernamen de Westerse verdelers de methode waarmee de Amerikaanse filmhuizen de Russen overrompelen. Aan de cinema's en T.V.-stations, die meestal over weinig geld beschikken, worden door de Amerikanen al hun oude films kosteloos aangeboden.

Maar... hierin zijn een massa publiciteits-spots verwerkt. En zo worden de Russen overrompeld door de Amerikaanse beeldcultuur met sex, geweld en publiciteit en de Amerikaans levenswijze. Kortom, zoals de gewezen cultuurminister Jack Lang het destijds noemde: het Amerikaanse cultuurimperialisme.

Dienst en wederdienst. De rechtse Franse regering van Eduard Balladur heeft de vroegere socialistische eerste minister maar ook de vertrouwelijke medewerker van metaalbaron Pineau de Valenciennes, Edith Cresson, voorgesteld als een van de Franse Europese commissarissen voor

Frankrijk. Van zijn kant heeft de conservatieve regering van John Major van Groot-Brittannië de vroegere Labour-voorzitter, Neil Kinnock (wiens echtgenote in juni Europarlementslid werd) eveneens voorgesteld als Brits commissaris. Uiteindelijk dus één pot nat. Terwijl rechts en socialistische openbare opinie als hevige tegenstanders voorkomen, spelen ze onder één hoedje. Is het te verwonderen dat de kiezers zich vragen stellen over de betekenis van rechts en links wanneer ze merken dat de leiders in elkaar het voerste vertrouwen hebben als het om "hun" Europa van Maastricht gaat.

De Standaard, waar naast de titel van de krant het "Alles voor Vlaanderen, Vlaanderen voor Kristus" (AVV-VVK) prijkt, schaamt zich niet om op 5/9 over de helft van een bladzijde een advertentie te plaatsen voor de NBC-Super Channel. Een volledige advertentie in de Engelse taal. Het doet De Standaard niet op zo'n wijze de taal van zijn lezers met misprijzen te behandelen. Een zoveelste bewijs dat het voor de krant van André Leysen niet om principes gaat maar om de centen.

De Braziliaanse minister van financiën, Ruben Ricupero, werd verplicht ontslag te nemen. De man had zijn mond voorbij gepraat. Toen hij op vrijdag 3 september in een T.V.-studio een vertrouwelijk gesprek voerde verklaarde hij o.m. "niet te zullen aarzelen de officiële cijfers over de inflatie te manipuleren om de openbare opinie gunstig te stemmen t.o.v. de kandidaat van zijn sociaal-democratische partij, F.M. Cardoso, bij de volgende presidentsverkiezingen". Jammer genoeg voor hem stonden de micro's in de studio open zodat de luisteraars directe getuigen waren van de schandalige uitspraken en daden van dit soort politiciers.

De Belgische Generaal-Majoor Jozef Schoufs was tot heden hoofd van de landmacht van de mobiele troepen van de NAVO voor Europa. Deze Allied Mobile Force, die 5.600 manschappen telt en deel uitmaakt van de Snelle Interventie Macht, kan zich in enkele dagen tot in de verste uithoek van een NAVO-lidstaat ontplooiën.

Vanaf 13 oktober werd opnieuw een Amerikaans Generaal-Majoor, Henry A. Kievenaar, tot bevelhebber van deze troepen benoemd. De V.S., die traditioneel de opperbevelhebber van de NAVO levert, krijgt nu ook de rechtstreekse controle over de mobiele troepen in Europa.